

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

กรกมล ชูรัก

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2567

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

กรกมล ชูรัก

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระ เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหาร
สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เสนอโดย
นางสาวกรรมล ชูรัก เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล)

วันที่ 8 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถีอาสนา)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุวตล จุลสุคนธ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(อาจารย์ ดร.เนติ เนลยวาเรศ)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา
ชื่อนักศึกษา	กรกมล ชูรัก
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 309 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาร์วีย์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการทดสอบแอลเอสดี

ผลการวิจัยพบว่า

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า เพศ ตำแหน่ง ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ส่วนประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักการค้นคว้าอิสระ และรองศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดต่างๆ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ อาจารย์ ดร.ภัสกร เลาสวัสดิกุล รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา เนืองพะยอม และ อาจารย์ ดร.ธัญนันท์ ทองบุญตา ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและคุณภาพของเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างสูงต่องานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงการค้นคว้าอิสระฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอน ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ให้การสนับสนุนในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งขอขอบพระคุณเจ้าของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำราที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทุกท่าน

กรกมล ชูรัก

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
 บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา.....	8
ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา.....	8
ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา.....	10
ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา.....	11
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	14
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21...	17
ความหมายของคุณลักษณะ.....	17
ความหมายของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา.....	18
ความสำคัญของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา.....	19
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	
ในศตวรรษที่ 21.....	33
การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์.....	33
การมีวิสัยทัศน์.....	39
การมีมนุษยสัมพันธ์.....	43
ความสัมพันธ์กับงาน.....	48
ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม.....	52

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
งานวิจัยในประเทศ.....	58
งานวิจัยต่างประเทศ.....	64
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	90
วิธีดำเนินการวิจัย.....	90
สรุปผล.....	93
อภิปรายผล.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	115
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัย.....	121

	หน้า
ภาคผนวก (ต่อ)	
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	126
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ.....	128
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตทดลองใช้ (try out) เครื่องมือ.....	134
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย.....	136
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	138

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	68
ตาราง 2	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	76
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 โดยรวม และรายด้าน.....	77
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายข้อ.....	78
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยรวมและรายข้อ.....	79
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมและรายข้อ.....	80
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านความสัมพันธ์กับงาน โดยรวมและรายข้อ.....	81
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ.....	82
ตาราง 9	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนก ตามเพศ.....	84
ตาราง 10	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง.....	84

ตาราง 11	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของ ผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน.....	85
ตาราง 12	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	86
ตาราง 13	เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์เป็นรายคู่.....	88
ตาราง 14	เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์กับงานเป็นรายคู่.....	88
ตาราง 15	เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นรายคู่.....	89

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ศตวรรษที่ 21 กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงของโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพแวดล้อม มีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้คนใช้เทคโนโลยีในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารมากขึ้นทำให้สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นพลังงานขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กร จึงจำเป็นที่จะต้องเตรียมรับมือกับปัญหาที่จะตามมาในอนาคต ผู้นำองค์กรยุคใหม่จึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมไปสู่ผู้นำที่มีกระบวนการคิดใหม่ในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การบริหารจัดการ และมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559, หน้า 2)

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการปรับโครงสร้างประเทศไทย ตลอดจนการปฏิรูปประเทศ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงานหรือโครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยมียุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เพื่อเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดที่สร้างสรรค์มีทักษะการทำงาน รวมถึงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ทัวถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่และในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิจัย และนวัตกรรม เพื่อพัฒนานวัตกรรมที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้สูงอายุผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เร่งส่งเสริมลงทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาส่งเสริมผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยีรวมถึงพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์ในสถานศึกษา เพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

การจัดการศึกษาในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศไร้พรมแดนนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารมีการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย

มากขึ้น การเรียนรู้ของผู้เรียนจะไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนและครูการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมจะลดน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนจะเปลี่ยนแปลงไปเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างระบบ พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ จากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ให้อยู่รอด และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะองค์การพัฒนาระบบการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไก สำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ ที่เกิดจากการบริหาร และผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองและการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการ ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสุขุมเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ (บรรจง ลาวะลี, 2560, หน้า 206)

ปัจจุบันผู้บริหารมีความสำคัญและมีความจำเป็นต้องเป็นนักบริหารที่ดีมีคุณภาพ เพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การสื่อสารและการคมนาคม ทำให้การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาคณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ จึงถือว่าเป็นกลไก สำคัญและเป็นตัวแปรที่สำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะและ ทักษะที่โดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี มีคุณธรรมและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และ ทักษะที่สนองต่อการแข่งขันและมีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต (ชัยนต์ เพาพาน, 2559, หน้า 301) ผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นกลไกการขับเคลื่อนที่สำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคการสร้างนวัตกรรม ผู้บริหารการศึกษายุค 4.0 ต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญด้าน การคิดที่หลากหลาย มีความสามารถในการบริหารจัดการ ทั้งด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ในการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ประกอบกับมีความสามารถในการสร้าง เครือข่ายและการมีส่วนร่วมที่สามารถสร้างให้นักเรียนเป็นผู้ประกอบการโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสร้าง นวัตกรรม (คมคาย น้อยสิทธิ์, 2561, หน้า 42) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และการที่ ผู้บริหารจะสามารถพัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอันจะ นำพาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย ซึ่งในการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางและหลักการที่ กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุว่า ผู้บริหารที่จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพควรมีคุณลักษณะ 6 ด้าน คือ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ

การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน และการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556, หน้า 111)

จากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ตามแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันและการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ โดยปฏิรูปกระบวนการการเรียนรู้ทุกระดับชั้นที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยวางแผนการผลิต พัฒนาและปรับบทบาทครูและอาจารย์ยุคใหม่ให้เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ ปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรรผู้ที่มีความสามารถสูง และมีคุณลักษณะความเป็นครูเข้ามาเป็นครู ส่งเสริม สนับสนุนระบบพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท การจัดการศึกษาในโลกยุคใหม่จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องและพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการทุกคนจึงต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของแต่ละบุคคล ทั้งด้านการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัด ประเมินผลและการใช้สื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการสร้างสรรค์การวิจัยและนวัตกรรมและการสร้างผลงานทางวิชาการ การบริหารจัดการศึกษาและการนิเทศการศึกษา รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ศึกษาวิเคราะห์นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการศึกษากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 และแผนพัฒนาการศึกษาลพบุรี ได้กำหนดพันธกิจ ข้อที่ 3 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2566, ย่อหน้า 2) การที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคศตวรรษที่ 21 อยู่แล้ว แต่ได้เกิดประเด็นที่น่าสนใจขึ้นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มากน้อยเพียงใด

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยมุ่งหวังว่าสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เกิดความชัดเจนในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

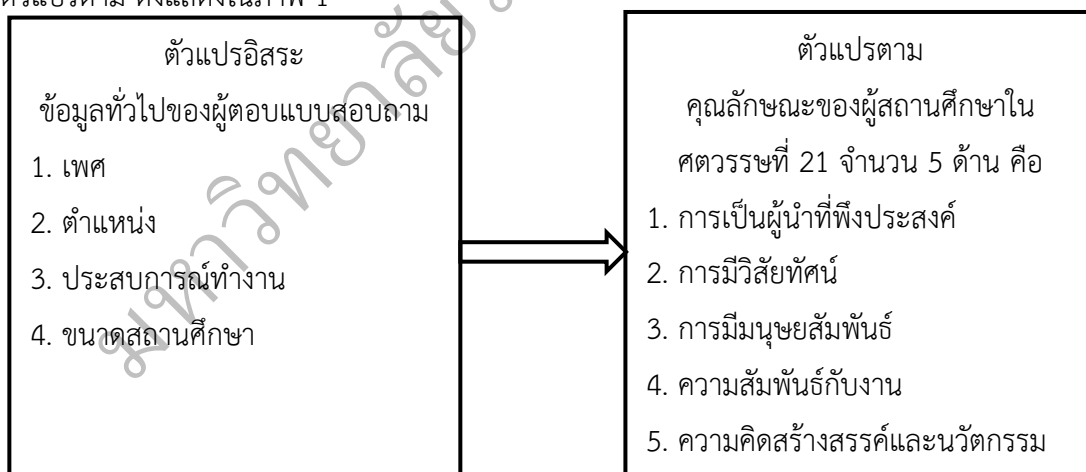
คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา สำหรับตัวแปรตามใช้กรอบแนวคิดของ กุลจิรา รักชนกร (2563, หน้า 333) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ 4) ความสัมพันธ์กับงาน 5) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน จำนวน 134

คน และครู จำนวน 1,219 คน รวมทั้งสิ้น 1,353 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 309 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973, p.727) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 30 : 70 จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 93 คน และครู จำนวน 216 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (proportional stratified random sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากร ขนาดสถานศึกษา และการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลครบตามจำนวน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ แบ่งเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 ตำแหน่ง แบ่งเป็น

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครู

2.1.3 ประสบการณ์ทำงาน แบ่งเป็น

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.1.4 ขนาดสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาค้นคว้าจากหลักการ แนวคิดของ กุลจิรา รักชนคร (2563, หน้า 333) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

2.2.1 การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

2.2.2 การมีวิสัยทัศน์

2.2.3 การมีมนุษยสัมพันธ์

2.2.4 ความสัมพันธ์กับงาน

2.2.5 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

3. ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ในช่วงระยะเวลาปีการศึกษา 2567

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หน่วยงานในระดับนโยบาย ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสำหรับกำหนดเป็นนโยบาย กลยุทธ์ ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้รองรับการบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. หน่วยงานในระดับปฏิบัติ ได้แก่ สถานศึกษาที่จะได้รับประโยชน์จากการวิจัย โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการสำรวจและพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะ หมายถึง พฤติกรรมหรือสิ่งที่บ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะ ซึ่งมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดจากการเรียนรู้ เป็นการแสดงออกที่สามารถสังเกตการกระทำของบุคคลนั้นๆ ได้

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง พฤติกรรมหรือสิ่งที่บ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะการแสดงออกทางบุคลิกภาพ ความสามารถและทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือเป็นไปตามที่ต้องการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แสดงออกถึงแนวทางหรือวิธีการในการบริหารสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรม ความอดทน ความกระตือรือร้น ความไม่เห็นแก่ตัว ได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น ความเห็นอกเห็นใจและบริหารงานแบบมีส่วนร่วม สนับสนุนให้ครูเกิดการเรียนรู้ สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ ความเปลี่ยนแปลง เป็นแบบฉบับหรือแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างค่านิยมและวัฒนธรรม สร้างบารมีจากเครือข่ายและสัมพันธภาพ สร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จสูงสุด

2. การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารมีความสามารถในการมองการณ์ไกล เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับสถานศึกษา ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและท้าทาย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันกำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา ให้มีความเป็นไปได้และทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน

3. การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการสร้างสัมพันธ์ที่ดีและให้ความเข้าใจทางบวก โดยให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแลบุคลากรเป็นอย่างดี ตลอดทั้งมีความรู้ความสามารถรับผิดชอบสูง ให้เกียรติผู้อื่น สามารถรับฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจากบุคคลและสถานการณ์รอบด้าน มีอิทธิพลในการทำให้ผู้อื่นยอมรับและไว้วางใจ ให้รางวัลบุคลากรในลักษณะต่างๆ เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพการทำงาน

4. ความสัมพันธ์กับงาน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษา กำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นกระบวนการทำงานแบบบูรณาการ มีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็น

5. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และสามารถผลักดันให้สมาชิกภายในสถานศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำนวัตกรรมเข้าไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาที่จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติในด้านการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้รักษาการแทน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

ครู หมายถึง ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

ขนาดสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งขนาดของสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามจำนวนนักเรียน ประกอบด้วย สถานศึกษา 3 ขนาด ได้แก่

1. ขนาดเล็ก สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 1-119 คน
2. ขนาดกลาง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 120-719 คน
3. ขนาดใหญ่ สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 720 คนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีขอบเขตการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางการศึกษาตามลำดับตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.3 ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
 - 2.1 ความหมายของคุณลักษณะ
 - 2.2 ความหมายของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.3 ความสำคัญของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.4 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
 - 3.1 การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์
 - 3.2 การมีวิสัยทัศน์
 - 3.3 การมีมนุษยสัมพันธ์
 - 3.4 ความสัมพันธ์กับงาน
 - 3.5 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

วิโรจน์ สารรัตนะ, และสัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ (2545, หน้า 14) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในองค์กรธุรกิจเรียกว่า ผู้จัดการ แต่ในส่วนของรัฐบาลเรียกว่า ผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 3) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหาร ทั้งภายในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอื่นๆ ที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งของรัฐ และเอกชน

นิรภัย จันทรสวัสดิ์ (2556, หน้า 25) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหาร ซึ่งได้รับมอบหมายทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งบทบาทในฐานะผู้นำสามารถควบคุม และดูแลการดำเนินงานในด้านบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามแผนและนโยบายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 25) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่สนับสนุนหรือรับผิดชอบการทำงานของคนอื่นๆ เป็นบุคคลที่คอยช่วยเหลือ บุคคลอื่นให้ทำงานสำเร็จในเวลาที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และบุคคลมีความพึงพอใจ ผลสำเร็จที่เกิดจากการที่ผู้บริหารใช้แนวคิดการบริหารแบบใหม่คือ การช่วยเหลือและสนับสนุนมากกว่าจะใช้แนวคิดการจัดการแบบดั้งเดิมเน้นการสั่งการ การควบคุม ยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารในองค์กรสมัยใหม่จะถูกกำหนดบทบาทให้เป็นผู้ประสานครูสอน

ถวิล อรัญเวศ (2560, หน้า 5) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในทางการบริหารสถานศึกษา การกำหนดนโยบายเป้าหมาย วิธีการทำงานให้มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ควบคู่กับยุทธศาสตร์ หรือหลักการต่างๆ

สุกฤตยา ปงกันทา (2561, หน้า 22) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับ มอบหมาย เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ อำนาจการงานของสถานศึกษา และปฏิบัติหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแล เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาบรรลุตามแผนที่วางไว้

แบรดฟอร์ด, และโคเฮน (Bradford, & Cohen, 1984, p.27) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการเคารพนับถือจากครูและบุคลากรภายในโรงเรียนเปรียบเสมือนแบบอย่างที่ดีเลิศสำหรับดำรงชีวิต ซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่างๆ แก่บุคลากรในสถานศึกษา

ฮัก (Hughes, 1999, p.31) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทเป็นเช่นศิลปิน เป็นเช่นสถาปนิก และเป็นผู้ตรวจการ โดยที่จะต้องทำหน้าที่ให้ทุกสิ่งทุกอย่างในโรงเรียนดำเนินไปด้วยดี สร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ๆ จัดโครงสร้างของสภาพแวดล้อม ปรับปรุงการเรียนการสอน สร้างสิ่งจูงใจทางวิชาการ ใช้เทคโนโลยี คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรมและกฎหมาย

แคลเวลล์ (Caldwell, 2000, p.130) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีภาวะผู้นำทางการศึกษาที่สามารถขับเคลื่อนให้งานด้านการศึกษามุ่งสู่จุดมุ่งหมายของการจัด

การศึกษา เพื่อสร้างและจุดประกายให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด
นิรภัย

สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะใน
ทางการบริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางการศึกษาสามารถกำกับ ควบคุม ดูแล และการดำเนินงาน
ในด้านบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามแผนและนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียน
ให้บรรลุผลตามภารกิจที่กำหนดไว้

2. ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

จรรยา พุคค้ำ (2545, หน้า 15) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ
ต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในการบริหารและจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมาย
ของชาติ ตามนโยบายของรัฐบาลที่แถลงไว้ต่อรัฐสภารวมทั้งนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการและ
กรมสามัญศึกษา ซึ่งได้นำนโยบายด้านการบริหารการศึกษามุ่งพัฒนา คุณภาพทางการศึกษา โดย
จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการและจุดหมายของหลักสูตรในระดับการศึกษาที่รับผิดชอบ
โดยให้สนองตอบต่อความต้องการของบุคคลท้องถิ่น ชุมชน และประเทศชาติ ลักษณะดังกล่าวจะ
ส่งผลให้งานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจที่มี ความสำคัญอย่างยิ่ง

พิชญภา ชันทอง (2554, หน้า 37) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มี
ความสำคัญที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เพราะเป็นผู้ที่ได้รับกรมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา
ให้เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่และทำหน้าที่บริหารทรัพยากรต่างๆ อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ
การเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้อง
เข้าใจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อสามารถกำหนดนโยบาย
และวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน บังเกิดผลดีและมี
ประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องรู้จักศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานอันจะนำมาซึ่งความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หลัก

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2560, หน้า 16) กล่าวถึง ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา
ไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของทั้งหมดในสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับ
ประสิทธิภาพ การมีกลยุทธ์ ประสิทธิภาพการทำงาน ความเป็นเลิศทางวิชาการ ความเสียสละ
และความสามารถของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารที่สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นครูให้นำนโยบาย
การศึกษาออกปฏิบัติและดำเนินการ เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในลักษณะของชีวิตในสถานศึกษา
ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงคุณลักษณะ เช่น บุคลิกภาพ วิสัยทัศน์ การเป็นผู้นำ ความสามารถในการ
การตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการพูด เป็นต้น

สัมมา รธนิตย์ (2560, หน้า 95) กล่าวถึง ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า
การบริหารสถานศึกษาจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น ผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องอาศัยหลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ เพื่อให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การสรุปความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาคือศูนย์กลางของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่สุดในการกำหนดความอยู่รอดและความเจริญเติบโตของสถานศึกษา

ไฮแมน, วิลเลียม, และคอนเนอร์ (Haiman, William, & Connor, 1985, p.422) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน และคุณสมบัติ ด้านอื่นๆ อีกหลายด้านจึงจะทำให้บริหารงานบังเกิดผลดีต่อทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาที่ขาดความสามารถย่อมขาดความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาอันเป็นต้นเหตุแห่งปัญหาของการบังคับบัญชาในที่สุด ความสามารถในการทำงานของผู้บริหารนอกจากจะก่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสจากผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไปแล้ว ยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์

คอนเจอร์ (Conger, 1989, p.79) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการวางแผน นโยบายเกี่ยวกับโปรแกรมทางการศึกษาและกระบวนการสอนบุคลากร นักเรียน ครู อาจารย์ การเงิน และงานธุรการต่างๆ

แบส (Bass, 1998, p.92) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำที่ต้องรับผิดชอบต่อสถานศึกษาทั้งหมดในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า ความสำคัญผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดนโยบายและทิศทางของสถานศึกษา โดยวางแผน หลักเกณฑ์ นำหลักวิชาการมาประยุกต์กับความสามารถ การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวัดได้จากประสิทธิผลและประสิทธิภาพของงาน ความสามารถในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะก่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสจากผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไปแล้วยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนด

3. ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546, หน้า 131) กล่าวถึง ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) กระจายอำนาจการบริหาร การจัดการศึกษา การตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ จากส่วนกลางสู่สถานศึกษา โดยเน้นความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด 2) จัดแผนการเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด 3) จัดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน 4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับองค์กรการเมืองท้องถิ่น เพื่อ

ประสานนโยบายให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาการศึกษาให้ชุมชนมากที่สุด 5) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อร่วมดำเนินการให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด 6) ปรับปรุงบทบาทจากการบริหารงานราชการและงานโรงเรียนมาเป็นการจัดการศึกษาของชุมชนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเทียบเคียงจากคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติและความต้องการของชุมชน โดยจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบทบทวนคุณภาพ และดำเนินการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด

อุทัย บุญประเสริฐ (2546, หน้า 24-25) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีภาระหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ภาระด้านการบริหารภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นงานวิชาการและงานกิจการนักเรียน เป็นงานหลัก จากนั้นเป็นงานการเงินและงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป 2) ภาระด้านการพัฒนาโรงเรียนและการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมด้านการประกันคุณภาพเป็นงานพื้นฐาน และงานด้านการพัฒนาอื่นๆ ประกอบซึ่งต้องวางแผน การกำหนดการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง 3) ภาระด้านการประสานงานและการติดต่อกับหน่วยงานภายนอกโรงเรียนทั้งในระดับชุมชน ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า 13) กล่าวถึง ภารกิจหน้าที่ของผู้บริหาร ได้แก่ 1) จัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาด้านวิชาการ บุคคลงบประมาณ บริหารทั่วไป 2) จัดตั้ง/รับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณ 3) พัฒนาหลักสูตร/จัดการเรียนการสอน 4) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศแนวปฏิบัติ 5) กำกับ ติดตามประเมินผลตามแผนงานโครงการ 6) ระดมทรัพยากร ปกครอง ดูแลบำรุงรักษาทรัพย์สินฯ 7) จัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8) ส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน สร้างความสัมพันธ์

สัณมา รณิธย์ (2560, หน้า 98) กล่าวถึง ภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารมาแต่ละแห่งมีการแบ่งงานในการบริหารออกเป็นด้านๆ และมีรายละเอียดมากขึ้นกับขนาดขององค์กร และความคล่องตัวในการบริหาร แต่ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ต้องมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ถึงอย่างไรก็ตามภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีงานหลัก 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณและการบริหารงานทั่วไป

โจนส์ (Jones, 1969, pp.176-183) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมต้องแสดงบทบาทและภารกิจของผู้นำ ดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับสมาคมวิชาชีพของตน รู้จักผลิตและใช้งานวิจัย เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่า จุดหมายของโรงเรียนย่อมเหนือกว่าจุดมุ่งหมายของตนเอง รู้จักใช้คนให้เหมาะกับงานเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเชื่อมั่นและเชื่อในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน รู้จักวิธีที่จะขอคำปรึกษาจากผู้อื่น ห่วงใยสวัสดิภาพของเพื่อร่วมงาน มีความ

ศรัทธาในวิชาชีพของตนเอง 2) สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นโรงเรียนควรให้บริการสังคมและสังคมควรได้ช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียน 3) เป็นผู้นำในการจัดหาอุปกรณ์เพื่อการศึกษา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุด 4) รู้จักประเมินผลงานของตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนมิใช่มีหน้าที่ปฏิบัติเฉพาะงานประจำวันเท่านั้น ยังต้องมีความเป็นผู้นำอีกด้วย พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนควรมีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอน

แคมป์เบลล์, และคนอื่นๆ (Campbell, et al., 1978, pp.116-149) กล่าวว่า ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ การดำเนินการและการประเมินผล บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับการวางจุดมุ่งหมายของโรงเรียน โครงสร้างการจัดเรียนการสอน หลักสูตร การเลือกใช้สื่อและการประเมินการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการเงิน มีความสำคัญยิ่งในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้บริหารควรจะทำให้ความสนใจ ได้แก่ งบประมาณค่าใช้จ่ายตามแบบแผนของทางราชการ งานสารบรรณ งานพัสดุ-ครุภัณฑ์ 3) ด้านบริหารงานบุคคล ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรพิจารณางานบริหารบุคคลในเรื่อง นโยบายของการบริหารบุคคล การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การนิเทศงานและการประเมินผลประสิทธิภาพการสอน 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานด้านนี้ผู้บริหารควรจะต้องศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน ความต้องการของชุมชน การให้ข้อมูลของโรงเรียนแก่ชุมชน บทบาทของโรงเรียนต่อชุมชนและบทบาทขององค์กรต่างๆ ในชุมชน 5) ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การบริการนักเรียนจำเป็นต้องใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ งานด้านนี้มีความหมายรวมถึงอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรสนใจในเรื่องการวางแผนอาคารสถานที่ การพัฒนาและบำรุงรักษาอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการเรียนการสอน 6) ด้านงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดการเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องกิจการนักเรียน จัดรูปองค์กรของนักเรียน ระเบียบและทะเบียนต่างๆ การจัดบริการให้นักเรียน การควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยนักเรียน

สรุปได้ว่าภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพมาตรฐานและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยึดหลักธรรมาภิบาล สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหาร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

4. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

รุจิรี ภู่อาระ (2545, หน้า 30) กล่าวถึงบทบาทของบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์นโยบายและสั่งเคราะห์งาน
 - 1.1) วิเคราะห์นโยบายสู่การปฏิบัติงานในสถานศึกษา
 - 1.2) กำหนดวิธีการและควบคุมการปฏิบัติงาน การสั่งการ การประสานงาน และติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานในสถานศึกษา
- 2) การบริหารงานในสถานศึกษา
 - 2.1) บริหารสถานศึกษาตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งของกรม กระทรวง รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและรัฐบาล
 - 2.2) บริหารบุคคลในสถานศึกษา
- 3) การกำกับดูแลในสถานศึกษา
 - 3.1) กำกับดูแลการจัดการศึกษาในสถานศึกษา
 - 3.2) กำกับดูแลการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและได้มาตรฐาน
 - 3.3) กำกับดูแลนักเรียนให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด
 - 3.4) กำกับดูแลการจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา
 - 3.5) กำกับดูแลการบริหารงบประมาณและการใช้ทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์สูงสุดรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ
- 4) การเป็นผู้นำ
 - 4.1) เป็นผู้นำในการพัฒนาสถานศึกษา
 - 4.2) เป็นผู้นำในการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
 - 4.3) เป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสถานศึกษา
- 5) การส่งเสริมและสนับสนุน
 - 5.1) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาคนคว่ำและวิจัย
 - 5.2) ส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน
 - 5.3) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคม
 - 5.4) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรในสถานศึกษา
 - 5.5) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา
- 6) การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปตอกรมเจ้าสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน
- 7) เสนอขอคิดเห็นในการปรับปรุงพัฒนางาน ระเบียบข้อปฏิบัติตอกรมเจ้าสังกัด
- 8) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

สมชาย เทพแสง (2547, หน้า 55-62) กล่าวว่า ผู้นำการศึกษาในยุคเทคโนโลยีหรือ E-leadership ควรมีลักษณะ 10 E ดังนี้ 1) Envision ผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์ โดยมีความคิดสร้างสรรค์ที่เน้นการบูรณาการ การจัดการรวม 2) Enable ผู้นำการศึกษาต้องมีความสามารถในการบริหาร โดยบูรณาการเทคโนโลยีในหลักสูตรโรงเรียน ระบบการบริหารการปฏิบัติงาน 3) Empowerment ผู้นำการศึกษาต้องเข้าใจ เข้าถึงความสามารถของบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี 4) Energize ผู้นำการศึกษาต้องหมั่นจุดพลังและประกายไฟในการทำงาน 5) Engage ผู้นำการศึกษาต้องตั้งใจและจดจ่อต่อการทำงาน โดยมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ และต้องตั้งความหวังให้สูง และค่อยๆ นำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ 6) Enhance ผู้นำการศึกษาจะต้องยกระดับผลการปฏิบัติงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง 7) Encourage ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้แรงจูงใจต่อบุคลากรให้ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความสุขการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นมิตรจะสนับสนุนงาน ให้ประสบผลสำเร็จ 8) Emotion ผู้นำต้อง

มีคุณภาพทางอารมณ์ รู้จิตใจของบุคลากรและอ่านใจคนอื่นได้รวมทั้งเน้นการทำงานที่เกิดจากความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายทั้งตนเองและบุคลากรที่ร่วมงาน สร้างทัศนคติทางบวก 9) Embody ผู้นำการศึกษาจะต้องเน้นการทำงานที่เป็นรูปธรรม เน้นเป้าหมายหรือผลงานที่สัมผัสได้ ควรใช้วิธีการที่เป็นรูปธรรมชัดเจน 10) Eagle ผู้นำการศึกษาเปรียบประดุจนกอินทรีที่มองไกลผู้นำควรมองเป้าหมายและผลงานเป็นหลัก ส่วนรายละเอียดเป็นหน้าที่ของเจ้าของงานที่จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ E – Leadership หรือผู้นำ ในยุคโลกาภิวัตน์จึงเป็นผู้นำยุคใหม่อย่างแท้จริง

สุวกิจ ศรีปดถา (2550, หน้า 91) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในสถานศึกษา โดยพิจารณาจากหลักการของการพัฒนาที่ว่าการพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงไปทิศทางที่พึงประสงค์ไว้ 10 ประการ ดังนี้ 1) ผู้ริเริ่ม หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้ริเริ่มในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ 2) ผู้กระตุ้น หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กระตุ้นเสริมให้ครูอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาปฏิบัติงาน ให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดการพัฒนาแกสถานศึกษา 3) ผู้ดูแลสั่งการ หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแล สั่งการให้ครูอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมาจากผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป 4) ผู้ปฏิบัติ หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้รับมาจากผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป 5) ผู้เชื่อมโยง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับครูอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา ให้ดำเนินการไปได้ด้วยดีและบรรลุตามจุดมุ่งหมาย 6) ผู้ประสานงาน หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้ประสานงานต่างๆ ของสถานศึกษา ให้ดำเนินไปได้ด้วยดีและบรรลุเป้าหมาย 7) ผู้ชักจูงหรือผู้ยั่วยุ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ชักจูงหรือผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนา และในขณะเดียวกันผู้บริหารก็เป็นผู้ขัดขวาง ยับยั้งการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เห็นว่าไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนา 8) ผู้แก้ต่าง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปกป้องครูอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาให้ได้รับความเป็นธรรม 9) ผู้รับฟัง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของครู อาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา 10) ผู้วางเฉย หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนเป็นกลางและ วางเฉยในบางครั้งเมื่อเห็นว่าการกระทำตัวเป็นกลางหรือวางเฉยก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

ธีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 54) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้น ส่งเสริมให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ซึ่งบทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษายึดผู้เรียนเป็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้ 1) ผู้นำในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ผู้นำในการบริหาร ยึดแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ผู้นำด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการสอน 4) ผู้นำด้านวิชาการ 5) ผู้ประสานความร่วมมือกับชุมชน 6) ผู้นำในการบริหารงานแบบประชาธิปไตย 7) ผู้นำในการจัด

การศึกษา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ขององค์การในการสร้างสรรค์ 8) ผู้นำในการบริหารคุณภาพ 9) ผู้ให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 10) ผู้นำในการจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กอร์ตัน (Gorton, 1983, p.71) กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนมี 6 ประการ คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดทำเค้าโครงการบริหาร กำหนดหน้าที่ ตำแหน่งงานต่างๆ 2) เป็นผู้นำในด้านการสอนหรือด้านวิชาการ 3) เป็นผู้รักษาระเบียบวินัย 4) ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ 5) เป็นผู้ประเมินผล 6) แก้ปัญหาความขัดแย้ง

เนเซวิต (Knezevich, 1984, pp.16-18) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) เป็นผู้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ทำหน้าที่ชี้แจง สร้างความตระหนักในจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา และมีความรู้ความสามารถในเรื่องงบประมาณ 2) บทบาทความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมรวมของมนุษย์ 3) เป็นนักวางแผน โดยคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตเพื่อเตรียมบุคลากรให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น 4) บทบาทในฐานะผู้ตัดสินใจ 5) เป็นผู้บริหารจัดการองค์การ โดยการกำหนดโครงสร้างขององค์การ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมองค์การ 6) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยนำการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการพัฒนามาสู่สถานศึกษา 7) เป็นผู้ประสานงาน สร้างปฏิสัมพันธ์ สร้างเครือข่าย การนิเทศงาน และการรายงานผล 8) บทบาทเป็นผู้สื่อสาร โดยมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งการพูด และการเขียนรวมทั้งการเป็นนักประชาสัมพันธ์ 9) บทบาทเป็นผู้บริหารความขัดแย้ง เข้าใจถึงสาเหตุสามารถเจรจาต่อรอง ไกล่เกลี่ยแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ 10) บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหาโดยเป็นผู้นำที่เข้าใจปัญหา วินิจฉัยและแก้ปัญหาได้ 11) บทบาทเป็นผู้จัดระบบ สามารถวิเคราะห์ระบบ มีความเข้าใจและนำแนวคิดทฤษฎีในการบริหารมาปรับใช้ 12) เป็นผู้บริหารการเรียนการสอน มีความเข้าใจในระบบการเรียนรู้ เข้าใจในหลักสูตรนำหลักสูตรไปใช้และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา 13) เป็นผู้บริหารงานบุคคล มีศาสตร์และศิลป์ในการเป็นผู้นำ บริหารจัดการงานบุคคลเจรจาต่อรอง วัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน 14) เป็นผู้บริหารทรัพยากร โดยมีความสามารถการบริหารงานงบประมาณ การเงิน วัสดุครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง การทำนุบำรุง และหาทรัพยากรสนับสนุนจากภายนอก 15) เป็นผู้ประเมินผล โดยมีความสามารถในการประเมินความต้องการ และการประเมินด้วยระเบียบวิธีทางสถิติ

เคนเนทส์, และเจน (Kenneth, & Jane, 2000, p.103) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของกลุ่มและกิจกรรม โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้ 1) ด้านบุคคลได้แก่บทบาทด้านการเป็นหัวหน้าองค์การและผู้นำของหมู่คณะ 2) ด้านข้อมูลสารสนเทศ ได้แก่ บทบาทในการเป็นศูนย์รวมของการสั่งการภายใน องค์การ ประกอบด้วย การรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันและเป็นรูปธรรมมากที่สุด 3) ด้านการตัดสินใจได้แก่บทบาทในการเป็นผู้ที่

มีความคิดสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ๆ เป็นผู้จัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ เป็นผู้จัดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในองค์กร

สรุปได้ว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมการบริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการพัฒนาสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน วางแผน การปฏิบัติงาน จัดสรรทรัพยากร กำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษา อำนวยความสะดวกให้กับครูในการทำงาน ตลอดจนการส่งเสริมด้านการวิจัยและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสังคมบริเวณสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

1. ความหมายของคุณลักษณะ

ทองใบ สุกขาริ (2543, หน้า 43-44) กล่าวว่า คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะของบุคคล (traits) ได้แก่ มีความฉับไว ความสามารถในการตัดสินใจ ความทะเยอทะยาน และทักษะ (skills) ได้แก่ มีทักษะในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการพูด มีทักษะการบริหาร มีทักษะทางการจูงใจ และมีทักษะทางสังคม

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2544, หน้า 114) กล่าวว่า คุณลักษณะ หมายถึง บุคลิกภาพพื้นฐานของบุคคลที่แสดงออกในรูปของพฤติกรรมก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเพื่อร่วมงาน

กนกกรานต์ คชชะ (2550, หน้า 5) กล่าวว่า คุณลักษณะ หมายถึง พฤติกรรมหรือสิ่งที่แสดงออกทางบุคลิกภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือเป็นไปตามที่ต้องการ

ธนาภรณ์ ถัดหลาย (2555, หน้า 5) กล่าวว่า คุณลักษณะ หมายถึง พฤติกรรมหรือลักษณะท่าทีที่แสดงออกมาให้ปรากฏแก่ผู้อื่นเป็นที่ต้องการและเป็นที่ยอมรับ

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 263) ให้ความหมายว่า คุณลักษณะ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะประจำ

นิชามล ฟองน้ำ (2557, หน้า 6) กล่าวว่า คุณลักษณะเป็นรากฐานของระบบประสาทของบุคคลเป็นโครงสร้างของระบบจิตประสาท ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมบังคับหรือเป็นแกนนำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมช่วยสร้างความเชื่อมั่น และทำให้บุคคลอื่นเกิดความรู้สึกยินดีและทำให้ครอบครัวอบอุ่นถ้าบุคคลใดที่ขาดคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าสังคมจะมีพฤติกรรมที่ผิดหวังมีความรู้สึกแตกต่างกันอย่างมากในสภาวะเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

สมจินต์ มุสิกกรังศรี (2564, หน้า 73) กล่าวว่า คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะที่ชี้ให้เห็นเฉพาะตัวบุคคลผู้นั้น ทั้งที่มีมาแต่กำเนิด หรือจากการเรียนรู้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นการแสดงออกที่สามารถสังเกตพฤติกรรม การกระทำที่เป็นการแสดงออกของบุคคลนั้นๆ ทั้งทางวิชาชีพและคุณลักษณะส่วน

บุคคล ซึ่งต้องมีวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ การสื่อสารและเทคโนโลยีเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างที่ดี

สรุปได้ว่าคุณลักษณะ หมายถึง พฤติกรรมหรือสิ่งที่บ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะ ซึ่งมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดจากการเรียนรู้ เป็นการแสดงออกที่สามารถสังเกตการกระทำของบุคคลนั้นๆ ได้

2. ความหมายของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ลัดดาวัล พันธ์ตะคุ (2557, หน้า 6) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารสถานศึกษา ศักยภาพภาพที่ต้องเป็นบุคคลที่มีความเป็นผู้นำ มีคุณธรรมสูง มีความสามารถในการบริหาร จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาอันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงสงบสุขในสังคมและได้มาตรฐานสากลต่อไป

บรรจง ลาวะลี (2560, หน้า 214) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารในยุคโลกไร้พรมแดนประกอบด้วยความรู้ทางวิชาการ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านเทคโนโลยี สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวก เป็นตัวแบบอย่างที่ดีรวมถึงสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

ทิพวรรณ ล้วนปสิทธ์สกุล (2562, หน้า 76) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหมายถึง สิ่งที่ดีที่มีอยู่ในตัวผู้บริหารอันเกิดจากความรู้ ความสามารถที่มีมาตั้งแต่กำเนิด และที่เกิดจากการเรียนรู้ซึ่งเป็นศักยภาพทางความรู้หรือทางทักษะที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและสร้างความคุ้นเคยให้กับบุคลากรในหน่วยงาน ทำให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานและทำให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

วรัญญา หามา (2562, หน้า 39) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะการแสดงพฤติกรรมในเชิงบวกของผู้บริหารสถานศึกษาจนเป็นที่ยอมรับของสังคมว่า เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรมสูง เป็นคนที่มีความสามารถในการบริหารและจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตลอดจนนำไปสู่การพัฒนา อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคมและได้มาตรฐานสากล

วรัชยา ลาบุญ (2563, หน้า 33) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง บุคลิกภาพที่พิเศษกว่าคนทั่วไปซึ่งได้แก่คุณลักษณะทางกายภูมิหลังทางสังคมมีสติปัญญาและความสามารถมีบุคลิกภาพที่ดีเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นเป็นผู้มีความสามารถในการประสานงานจากคุณลักษณะผู้บริหารที่กล่าวมาแล้วย่อมชี้ให้เห็นว่าคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารซึ่งจะเป็นส่วนสนับสนุนให้หน่วยงานใดผู้บริหารมีคุณลักษณะของผู้บริหารอย่างครบถ้วนหน่วยงานนั้นจะประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานในทุกๆด้านอย่างแน่นอน

ฮอดเกตต์ส (Hodgetts, 1999, pp.256-258) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะพิเศษที่ปรากฏในตัวบุคคล ความสามารถในการบริหารจัดการให้มี

ประสิทธิภาพ คุณลักษณะพิเศษของบุคคลที่จะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นผู้บริหาร ดังกล่าว มี 5 ประการ ดังนี้ 1) การมีสติปัญญาเหนือผู้อื่น 2) การมีความมั่นคงทางอารมณ์ 3) การรู้จักใช้แรงจูงใจ 4) การมีทักษะในการแก้ปัญหา และ 5) การมีทักษะในการบริหาร

เพลเลจรีโน, และวาร์นฮาแกน (Pellegrino, & Varnhagan, 2010, p.1) ได้กล่าวถึงความหมายของคุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล รวมทั้งเป็นศักยภาพทางความรู้หรือทักษะที่จะช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานให้สำเร็จ

สรุปได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อครูและสภาพแวดล้อมต่างๆ ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ศักยภาพภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องเป็นบุคคลที่มีความเป็นผู้นำทางความรู้หรือทางทักษะ ทำให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานและทำให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ความสำคัญของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549, หน้า 28) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จ ดังนี้ 1) การสื่อสารเป็นขีดความสามารถที่แสดงออกอย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรหรือคำพูด ประกอบด้วย การเขียน การพูด การบอกลับและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี 2) ทีมงาน เป็นความสามารถของผู้บริหารที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะเป็นผู้นำทีม ประกอบด้วย การสร้างผลประโยชน์ให้กับทีม ภาวะความเป็นผู้นำทีม การบริหารความขัดแย้ง การเจรจาต่อรอง การสร้างความสอดคล้องกัน เป็นต้น 3) การบริหารตนเอง เป็นขีดความสามารถที่จะประเมินตนเอง การปรับปรุงพฤติกรรมและตอบสนองเงื่อนไขการทำงาน ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานด้านจริยธรรมและพฤติกรรมความยืดหยุ่นในการทำงาน ความอดทนกับปัญหาที่คลุมเครือและความรับผิดชอบในการทำงาน 4) ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถที่มีอิทธิพลและสนับสนุนบุคคลอื่นให้ทำงานได้ ประกอบด้วย การสร้างความหลากหลายและการทำความเข้าใจความเป็นสากล การบริหารโครงการการปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ เป็นต้น 5) ความคิดเชิงวิฤต เป็นความสามารถในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การแก้ไขปัญหา การใช้วิจารณ์ญาณและการตัดสินใจกระบวนการรวบรวมข้อมูลและตีความ การสร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 6) ความเป็นมืออาชีพ เป็นขีดความสามารถที่จะธำรงความประทับใจเชิงบวก การสร้างความเชื่อมั่นและการธำรงรักษาความก้าวหน้าในอาชีพ ประกอบด้วย การดำรงตนความคิดริเริ่มของบุคคลและการบริหารอาชีพ

สามารถ ฟองศิริ (2558, หน้า 13) กล่าวว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้นำทางการศึกษา มีบทบาทและหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องทั้งคน เงิน วัสดุ วิธีการบทบาทและหน้าที่จะต้องแสดงออกมาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ การจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ กล่าวคือ ผลผลิตที่เป็นนักเรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ สามารถนำความรู้ที่

ได้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ถึงแม้ว่าการจะได้ให้บทบาทและหน้าที่ผู้นำไว้หลากหลาย มีความแตกต่างกัน แต่บทบาท และหน้าที่หลักๆ มีความคล้ายคลึงกัน หากแต่จะแตกต่างกันออกไปก็เฉพาะในข้อปฏิบัติละเอียดลงไป ผู้นำทางการศึกษา จำเป็นต้องปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จขององค์การและภารกิจที่มากมายของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจ มีความรู้ความสามารถ ชี้แนะ แนะนำ ทั้งในด้านทฤษฎี และการปฏิบัติ มีประสบการณ์รู้จักประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความคิดความเข้าใจในเชิงระบบ ปฏิบัติให้เป็นองค์รวมอย่างสมดุล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการดำเนินงานต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานบรรลุตามเป้าหมายหรือภารกิจที่กำหนดไว้ และการดำเนินงานทุกอย่างตามบทบาทหน้าที่ให้สำเร็จ จำเป็นต้องทักษะในการประสานอาศัยความร่วมมือ กระตุ้นจากบุคลากรทุกฝ่ายต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการบริหารและการทำงานเป็นสำคัญ จึงจะสามารถนำเอาความรู้ความสามารถและความถนัดของบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ

กนกอร อุณสถานนท์ (2561, หน้า 98) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่จะนำพาให้สถานศึกษามุ่งไปสู่ความสำเร็จก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย การเป็นนักคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การเป็นนักสื่อสาร การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การคิดบวก การเชื่อมั่นในตนเอง การมุ่งมั่นพากเพียร เป็นนักประกอบการ และสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี นักสร้างแรงบันดาลใจ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีนำไปสู่การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ด้วยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเข้าถึงองค์ความรู้ และการสร้างระบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะ และสมรรถนะ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2564, หน้า 1805) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงานบรรลุผลสำเร็จตามต้องการและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีคุณลักษณะทางด้านความสามารถทางสติปัญญาเป็นผู้มีประสิทธิภาพมีความรู้ มีความรับผิดชอบสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นจนได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคมให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพ มีความเป็นผู้นำ นอกจากนี้การปฏิบัติตนของผู้บริหารยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน รวมทั้งขวัญและกำลังใจของครู จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล หากผู้บริหารมีคุณลักษณะและความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงาน

ยุวเรศ ประดู่ (2564, หน้า 53) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการบังคับบัญชา วินิจฉัยสั่งการและตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของงาน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อนำพาบุคลากรในสถานศึกษา

ให้ดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกโดยใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน ทำให้งานสำเร็จและมีคุณภาพ โดยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาสำเร็จบรรลุเป้าประสงค์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดับบริน (Dubrin, 1998, p. 460) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมีองค์ประกอบ 8 ประการ ดังนี้ 1) มีทักษะด้านความรู้คิดหรือความเข้าใจ เป็นทักษะที่ผู้บริหารสามารถใช้ในการแก้ปัญหาโดยเข้าใจโครงสร้างของปัญหาและมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ 2) มีลักษณะเฉพาะด้านบุคลิกภาพ ความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 3) มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่มีประสิทธิผล ต้องเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่ถือตัวและพบปะพูดคุยกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เป็นนิจ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้อื่น 4) มีทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาทการเป็นผู้นำในเชิงสัญลักษณ์ เช่น ประธานในพิธีต่างๆ บทบาทในการแสดงออกในฐานะผู้นำ และบทบาทการประสานงานในกลุ่ม เป็นต้น 5) การเป็นตัวอย่างที่ดี ในแง่บวกแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งในด้านความซื่อสัตย์ การทำงานเป็นทีม ความกระตือรือร้นในการทำงาน และความรอบรู้ทั้งในเรื่องของงานและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นต้น 6) มีสัมผัสที่อ่อนไหว มีความคล่องตัวหลากหลาย สามารถเข้าถึงรู้จักใจผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนการหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำในลักษณะที่ถากถางเยาะเย้ยผู้ใต้บังคับบัญชา การแสดงพฤติกรรมข่มขู่คุกคาม ผู้บริหารประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีจิตใจละเอียดอ่อน มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจหรือเอาใจเขามาใส่ใจเราอยู่ตลอดเวลา 7) มีความคาดหวังที่คงเส้นคงวา ผู้บริหารที่มีความคาดหวังสูงอยู่ตลอดเวลาในทางที่เจริญก้าวหน้า ย่อมรักษาความคาดหวังที่สูงไว้เพื่อก้าวไปสู่จุดหมาย ไม่ทำงานไปวันๆ โดยปราศจากความคาดหวัง ความคาดหวังสูงที่คงเส้นคงวา ดังกล่าวจะนำไปสู่ความเป็นผู้นำที่เปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงความเอาใจใส่ต่อความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา สนับสนุนให้แสดงออกหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นทีม รู้จักใช้กลยุทธ์ในการจูงใจให้ทำงานกับองค์กรด้วยความเต็มใจหรือจูงใจโดยการกระตุ้นและให้คำชมเชยเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

สรุปได้ว่าความสำคัญของคุณลักษณะผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย สามารถวินิจฉัยสั่งการและตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของงาน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อนำพาบุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบไปด้วย การเป็นนักคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การเป็นนักสื่อสาร

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การคิดบวก การเชื่อมั่นในตนเอง การมุ่งมั่นพากเพียร สร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี สร้างแรงบันดาลใจและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

เจริญ ภูวิจิตร (2555, หน้า 5 - 6) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) มีบุคลิกลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง แสดงออกชัดเจนเปิดเผย 2) มีความเป็นผู้นำ กล่าวหาญในการเปลี่ยนแปลง 3) มีความซื่อสัตย์และคุณธรรมสูง รักและเอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างแท้จริง 4) มีความสามารถในการสื่อสาร คล่องแคล่วในทักษะการเขียนและการพูดภาษาอังกฤษ 5) สามารถบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ สร้างความรับผิดชอบในการทำงาน 6) มีความรู้ความสามารถทางการบริหารจัดการและด้านสังคม 7) มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาทางการศึกษา 8) มีความสามารถในการกำหนดระบบการบริหารจัดการ โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานอย่างสร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ 9) สามารถเข้าถึงความต้องการของครูผู้สอนเพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน 10) มีความเป็นผู้นำ มุ่งมั่นสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร นักเรียน ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพันธมิตรของสถานศึกษาได้อย่างกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียว เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา 11) มีความเป็นผู้นำในการให้ความรู้ต้องรู้ว่าอะไรดีและส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนและสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนิเทศในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ 12) มีศักยภาพในการจัดตั้งเครือข่ายและการวางแผนพัฒนาครูอย่างเป็นระบบภายใต้โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

สมหมาย อำดอนกลอย (2556, หน้า 5-6) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) ความสัมพันธ์ เป็นความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยความสัมพันธ์นี้จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เช่น การแสดงความสนใจ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นการแสดงบทบาทใหม่ๆ รวมถึงสร้างโอกาสให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนและสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างระบบการประเมินผลงานที่เปิดเผยและโปร่งใส มีการนิเทศชั้นเรียนที่กระตุ้นบรรยากาศการเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ และมีการผลิตนวัตกรรม 2) วัฒนธรรม ผู้บริหารควรมีบทบาทในการสนับสนุนให้มีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมในทางบวก และสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนโดยรวมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น สร้างความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพเพื่อถือได้จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ความปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนความสำเร็จในการเรียนรู้ สร้างตัวแบบการปฏิบัติงานที่ดี มีการชื่นชมในความสำเร็จและก้าวหน้าของนักเรียนและบุคลากร 3) ศาสตร์การสอน เป็นเรื่องของความรู้และการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารควรสร้างต้นแบบการปฏิบัติการเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้เรียน

แสดงบทบาทในการเป็นผู้นำในด้านวิชาการและควรแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำด้านการวางแผน การพัฒนาและประเมินหลักสูตร เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง 4) ระบบ ผู้บริหารควรสร้างสรีระระบบและเงื่อนไข การทำงานที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากร การดำเนินการตามโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา การติดตามผลการเรียนของนักเรียน การประเมินผล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเอาใจใส่ต่อนักเรียน 5) ความเป็นหุ้นส่วนและเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มี ประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรต้องมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก กรณีเครือข่าย ภายใน เช่น สร้างความเชื่อมโยงระหว่างวิชาและระหว่างชั้นเรียน สร้างความสัมพันธ์และการปฏิบัติที่ สนับสนุนต่อการสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน กรณีเครือข่ายภายนอก เช่น การเข้าร่วม สัมมนา การร่วมในสมาคม เครือข่ายระหว่างโรงเรียน การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ปัจจุบันผู้บริหาร จำเป็นต้องบริหารบุคลากรเสมือนหนึ่งเป็นหุ้นส่วนของบริษัทและโดยนิยามของ หุ้นส่วน แล้วหุ้นส่วน ทุกคนจะต้องมีความเท่าเทียมกันและไม่มีใครสามารถสั่งงานหุ้นส่วนได้ หากแต่ผู้บริหารจะต้องมี วิธีการชักจูงหุ้นส่วนให้ดำเนินกิจกรรมในสิ่งที่ต้องการด้วยคำถามที่ว่ากลุ่มเป้าหมายของเราต้องการ อะไร นิยมชมชอบในสิ่งใด ต้องการผลสุดท้ายออกมาในรูปแบบใด เราควรจะต้องหันมากำหนด ขอบเขตของงานในองค์กรอีกครั้งหนึ่ง มันอาจจะไม่ใช่การบริหารงานบุคคล อาจจะต้องเป็น การบริหารเพื่อผลการปฏิบัติงาน 6) การนำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องมีทักษะและความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารจึงมีการใช้ข้อมูลและ สารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ตระหนักถึง ศักยภาพของสถานศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลง 7) การแก้ปัญหา ผู้บริหารต้องนำยุทธศาสตร์การมี ส่วนร่วมและเหตุการณ์มาใช้เป็นฐานในการแก้ปัญหาต่างๆ ในองค์กร ผู้บริหารควรมีการศึกษาใน รายละเอียดของเหตุการณ์ มีการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ มีการแก้ไขปัญหาด้วยนวัตกรรม ใหม่ โดยคำนึงถึงการบรรลุผลในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียนเป็นหลัก

ชัยศักดิ์ ศุภระกาญจน์ (2559, ย่อหน้า 2) กล่าวว่า คุณลักษณะเฉพาะของผู้นำ (Trait Theory) ในการนำไปสู่การพัฒนาตามโมเดล Thailand 4.0 ดังนี้

ประการที่หนึ่ง คุณลักษณะทางความคิดและสติปัญญา (conceptual characteristics) ซึ่งหมายความว่า ผู้นำต้องมีความฉลาดหลักแหลม คิดวิเคราะห์และคาดการณ์ได้อย่างเป็นระบบ เล็งเห็นถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งกำหนดแนวทางตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในแบบโมเดล การพัฒนาประเทศแบบ Thailand 4.0

ประการที่สอง คุณลักษณะทางความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (interpersonal characteristics) หมายถึง ผู้นำต้องมีทักษะในการสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น มีทัศนคติเชิงบวก เป็น

ตัวอย่างที่ดีกับสังคม เนื่องจากในยุค Thailand 4.0 นั้น เป็นยุคแห่งการใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนาต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลและระหว่างองค์กรเป็นอย่างมาก

ประการที่สาม คุณลักษณะทางด้านการทำงาน (technical characteristics) หมายถึง ผู้นำต้องมีความรู้ เข้าใจ ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น มีวิธีการถ่ายทอด และสอนงานให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา

ประการที่สี่ คุณลักษณะส่วนตัว (personal characteristics) ที่ส่งเสริมต่อการขับเคลื่อนในยุค Thailand 4.0 เช่น ความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบสูงมุ่งมั่นตั้งใจ มีความรอบคอบ/กระตือรือร้น เป็นต้น

ประการที่ห้า คุณลักษณะทางกายภาพ (physical characteristics) ซึ่งตามหลักการแล้ว หมายถึง อายุ ส่วนสูง พละกำลัง น้ำหนัก โหงวเส้ง อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นส่วนสนับสนุนในการสร้างความน่าเชื่อถือของผู้นำแต่ละคนในการใช้ภาวะผู้นำต่อผู้ได้บังคับบัญชา เสมือนคำกล่าวที่ว่า "บุคลิกภาพที่ดี ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ"

ประการสุดท้าย คุณลักษณะทางพื้นฐานสังคม (social background characteristics) เช่น ประวัติการศึกษาของผู้นำ ที่มีส่วนในการสร้างเครือข่ายการพัฒนางานองค์กรได้ เนื่องจากการพัฒนา Thailand 4.0 ท้ายที่สุดแล้ว Startups ต่างๆ ที่อยู่ปลายน้ำ โดยใช้พลัง "ประชารัฐ" ในการขับเคลื่อน ซึ่งการขับเคลื่อนด้วยพลังประชารัฐ หมายถึง ผู้นำไม่สามารถขับเคลื่อนได้โดยลำพังแต่ต้องมีเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนด้วย

ชัยนัต เปาพาน (2560, บทคัดย่อ) องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) นักสร้างสรรค์ (creator) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมีกระบวนการผลักดันให้บุคลากรในโรงเรียนที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้นต้องผลักดันเพื่อประโยชน์ของนักเรียนและจะต้องหาวิธีจัดการอย่างต่อเนื่องเหมือนทฤษฎีน้ำไหล (flow theory) 2) นักการสื่อสาร (communicator) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่การสื่อสารโดยการแบ่งปันข้อมูลผ่านหลายสื่อเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่กลุ่มผู้บริหารต้องเป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 3) นักคิดวิเคราะห์ (analytical thinker) ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจในความคิดที่ครูหรือบุคลากร แสดงออกเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะด้านผลกระทบที่มีต่อโรงเรียนและนักเรียนในระยะยาวและจะได้รับประโยชน์เหล่านั้นมากที่สุดได้อย่างไร ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะต้องนำเอาข้อมูลและความคิดต่างๆ มาใช้ในการตัดสินใจทั้งหมด 4) สร้างชุมชน (create community) หมายถึง การประสานเชื่อมโยงต่อกันกลุ่มคนที่เหมาะสม เช่น วิธีที่จะสร้างโอกาสให้กับบุคลากรเพื่อเชื่อมโยงต่อกับคนอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้มากขึ้นเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่เพียงแต่พัฒนาผู้นำใน

โรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นการเปิดโอกาสให้คนอื่นเห็นความเป็นผู้นำด้วย 5) การมีวิสัยทัศน์ (vision) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลต้องมีวิสัยทัศน์ในการที่จะทำให้โรงเรียนเตรียมพร้อมที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนไปสู่อนาคตที่ต้องการและสามารถแบ่งปันวิสัยทัศน์ไปพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพร่วมกันได้ด้วย 6) การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ (establishing cooperation and contact) ผู้บริหารต้องแสวงหาแบ่งปันข้อมูลและความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจน มีการค้นหาความเข้าใจและปฏิบัติอย่างเข้าใจกับคนอื่น มีการติดต่อกับโลกภายนอกผ่านทางบล็อกและสื่อทางสังคม และต้องสร้างการร่วมมือกับผู้อื่น 7) สร้างพลังเชิงบวก (create positive energy) ผู้บริหารต้องสร้างหลักการทั้งเชิงบวก เชิงรุกและวิธีการดูแลเอาใจใส่ต้องใช้เวลาในการพบปะพูดคุยกับนักเรียน ครูและ ผู้ปกครอง รับรู้และคุณค่าของพวกเขาโดยการพัฒนาความสัมพันธ์ที่แท้จริงให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารต้องสร้างสุขภาพตนเอง สวัสดิการและระดับพลังงานให้พร้อมเสมอ 8) ความเชื่อมั่น (confidence) ผู้บริหารต้องมีลักษณะความมั่นใจ (confidence) เข้าถึงได้ง่าย (approachable) มีความโดดเด่น (is outstanding) ในฐานะที่เป็นผู้นำต้องมีความกล้าที่จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้มักจะอยู่ในความสงบเสมอและมีความมั่นใจในการรักษาขวัญกำลังใจและความเชื่อมั่นในชุมชนโรงเรียน 9) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร (determination and perseverance) ผู้บริหารต้องแสดงความมุ่งมั่นและความทุ่มเท (dedication) อย่างจริงจังเพื่อผลักดันให้กับครูและนักเรียนเกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทในงานและอย่ายอมแพ้ (never give up) เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ 10) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ (willingness to learn) ผู้บริหารต้องเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพราะการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นที่น่าตื่นเต้นและนำมาใช้เสริมสร้าง ศักยภาพผู้บริหารและสังคมโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (be a lifelong learner) 11) ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (entrepreneurial, creative and innovative) ความสามารถในการคิดนอกกรอบเป็นพลังที่มีอำนาจของผู้บริหาร การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการบริหารจัดการกับความ ซับซ้อนทางสังคมในศตวรรษที่ 21 และต้องพัฒนาโรงเรียนเป็นองค์กรประกอบการ (entrepreneurial organization) ได้ด้วย 12) นักริเริ่มงาน (originator) ผู้บริหารต้องเรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณ (instincts) ของตนเอง ความสามารถในการเป็นนักคิด นักริเริ่มสร้างสรรค์ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาให้สำเร็จอย่างไม่คาดฝันหรือจากการสังหรณ์ใจ (intuitively) 13) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (ability to inspire) ผู้บริหารควรสร้างความ-กระตือรือร้นและความคิดเชิงบวกต่อบุคลากรในการร่วมกันกำหนดทิศทางในอนาคต สิ่งทั้งหมดนี้ต้องเน้นให้เกิดขึ้นในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งผู้บริหาร 14) การเจียมเนื้อเจียมตัว (be humble) ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ในโรงเรียนซึ่งงานผู้บริหารไม่ใช่เป็นรูปปั้นแต่เป็นงานที่เอื้อต่อทุกคนในโรงเรียนนั่นคือ ต้องมีสัมมาคารวะ การรู้จักบุคคลในชุมชน การเปิดโอกาสกับครูและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 15) ตัวแบบที่ดี (good model) หากคุณกำลังส่งเสริมทักษะใน

ศตวรรษที่ 21 ต้องรู้และฝึกพวกเขาให้มีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน ฝึกการสื่อสารที่ดีและคิดวิเคราะห์เป็นการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และการปลูกฝังสร้างสรรค์นวัตกรรม จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้และความเสี่ยง

ปทุมรัตน์ สีธูป (2560, หน้า 7-9) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะผู้บริหารยุคใหม่ หมายถึง ลักษณะที่ดีที่มีอยู่ประจำตัวผู้บริหาร ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยศักยภาพ สมรรถนะ ความรู้ความสามารถทำให้มีอิทธิพลหรือมีบทบาทเหนือกว่าบุคคลในองค์กรมีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำทำให้บุคคลในองค์กรคล้อยตาม เชื่อถือเคารพ ศรัทธาและปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง ซึ่งมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) การมีความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง หมายถึง ผู้บริหารต้องมีความเชื่อมั่นในศักยภาพเข้าใจคุณค่าของความเป็นผู้นำในตนเอง สามารถประสานงานให้บุคลากรทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถนำความรู้ แบบฝังลึก ไปใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นระบบให้ประสบ-ความสำเร็จ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีความอดทน ในการปฏิบัติงานให้ไปสู่เป้าหมายตระหนัก ถึงวิธีการ พัฒนาองค์กรในลักษณะเปิดโอกาสให้กับบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ในการดำเนินงาน 2) การมีความสามารถในการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับยุคใหม่ หมายถึง ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายและ นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจในการวางแผนการจัดโครงสร้าง (organizing) การนำ (leading) และการควบคุม (controlling) การบริหารงานตามสถานการณ์การบริหารจัดการบุคลากรในองค์กร ตลอดจนการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร สามารถวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถสอนงานปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคลากรได้ปฏิบัติตาม โดยยึดหลักของความสอดคล้อง พัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะการใช้นวัตกรรมโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ในเป้าหมาย 3) การบริหารการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ผู้บริหารสามารถนำความคิดวิธีการนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการออกแบบงานใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงกับองค์กรและบริบทสามารถวางแผนบริหารจัดการองค์กรให้สามารถเรียนรู้ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทั้งภายนอกและภายในองค์กร โดยติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรได้รับผลดีและลดผลกระทบในทางที่ไม่ดีของการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะช่วยให้องค์กรดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่องราบรื่นสามารถอยู่รอดและเจริญก้าวหน้าไปได้ นำนโยบายรัฐบาลการปฏิรูปพระราชการ และปัจจัยภายนอกผลักดันให้เกิด การเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความมุ่งมั่น ในผลลัพธ์หรือเป้าหมาย มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์มีสมรรถนะในการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ สามารถปรับให้เข้ากับบริบทได้ 4) การมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ

หมายถึง ผู้บริหารสามารถบริหารและจัดการงานวิชาการ กำหนดเป้าหมายทางการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สร้างความเชื่อมั่นให้กับครูบุคลากร ชุมชน นักเรียนในการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้มีรู้ด้านวิชาการด้วยวิธีการเข้ารับฝึกอบรม ศึกษาดูงาน สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูในสถานศึกษา โดยการนิเทศการสอน สนทนาแลกเปลี่ยน สังเกตชั้นเรียน ปรับปรุงหลักสูตรให้เข้ากับสภาพโรงเรียนขยายโอกาส ศึกษา ค้นคว้าวิจัยงานใหม่ๆ นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีโดยการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน 5) การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารต้องมองการณ์ไกลและกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ เพื่อสร้างความก้าวหน้าขององค์กร โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ทั้งจุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคขององค์กร ด้วยความมั่นใจ จริงใจ โน้มน้าวและกระตุ้นให้บุคลากรคล้อยตาม มองที่เป้าหมายเป็นหลัก ต้องเปลี่ยนแนวต้องเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการตามวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล แนวโน้มของโลกในอนาคต ดังนั้นผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเป็นวิสัยทัศน์ที่ท้าทาย 6) การจัดการกลยุทธ์ หมายถึง ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมายขององค์กร สร้างกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมาย และแผนระดับปฏิบัติการ ผู้บริหารใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นอนาคต โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจวางแผนงานสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายภายใต้การสื่อสารแผนงานและข้อมูลสำคัญให้บุคลากรร่วมงานทุกคนได้รับรู้และเข้าใจตรงกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม หรือการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (SWOT analysis) การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ในกรอบระยะเวลาที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อประกอบการวางแผนการในการใช้วิธีการและทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำมาใช้ในการวางแผนบริหารองค์การที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ 7) การมีทักษะการจูงใจ หมายถึง ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจโดยไม่ใช้เงิน สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย พัฒนาบรรยากาศในการทำงาน สร้างความรู้สึกรักสนุกกับการทำงาน เพื่อให้บุคลากรได้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขรักองค์กร มีความกระตือรือร้นในการทำงาน โดยใช้ปัจจัยภายนอก (extrinsic) และปัจจัยภายใน (intrinsic) ในการกระตุ้น สร้างความมั่นใจในการประเมิณผล การปฏิบัติงาน ที่สามารถคัดกรองผล การปฏิบัติงานได้ตามสภาพจริง โดยใช้ระบบการให้รางวัลเพื่อจูงใจบุคลากรใช้ศักยภาพที่ตนมีอยู่ในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด 8) การบริหารด้วยระบบคุณธรรม หมายถึง ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาล บูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา มีความยุติธรรม ยึดหลักของความถูกต้องหลักแห่งเหตุผลและความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่นการยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงาน ใช้พรหมวิหารธรรมในการบริหารรับผิดชอบ

อดทน อดกลั้น มุ่งมั่น มีความเพียร ความเสียสละ ความเที่ยงธรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมซึ่งเป็นธรรมโดยสมควรระหว่างประโยชน์ของทางราชการเป็นส่วนร่วมกับประโยชน์ของข้าราชการเป็นส่วนบุคคล ใช้เทคโนโลยีในการบริหารและจัดการศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารและจัดการศึกษาหมายถึง ใช้ระบบสนับสนุนทำงานบริหารให้มีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเป็นหมวดหมู่ในฐานข้อมูลของหน่วยงาน สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา สามารถสร้างเครือข่ายในการบริหารจัดการ เตรียมการรองรับเทคโนโลยีต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กร

บุญมา แ่งศรีสาร (2561, หน้า 137-140) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่ ว่าเป็นโอกาสของยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ สามารถปรับเปลี่ยนและมีวิธีการการบริหารที่ยืดหยุ่นในองค์กรได้มากขึ้นซึ่งควรมองเห็นกลไกหรือแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาหรือการปรับเปลี่ยนวิธีการการบริหารองค์การการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านประสิทธิผลเชิงกระบวนการ ความเป็นผู้นำที่สามารถต่อยอดนวัตกรรมการพัฒนาองค์การอย่างเนื่องไม่หยุดอยู่กับที่ ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนแปลงองค์การไปสู่ความยืดหยุ่นให้มากที่สุดที่สามารถมองเห็นความสำเร็จและการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ใหม่ (2560-2579) ตามที่รัฐบาลกำหนด
- 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ในระดับสากลทั้งที่เป็นระดับท้องถิ่น และระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญอย่างมากเพราะความเคลื่อนไหวของระบบการศึกษาในสังคมโลกไม่ได้หยุดนิ่งส่งผลต่อการพัฒนาระบบการศึกษาของชาติ ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองทั้งทางด้านข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ต้องติดตามอย่างเนื่อง อีกทั้งการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษเพื่อการรับรู้ข่าวสารที่เป็นภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น
- 3) การเป็นผู้นำทีมงานที่มีศักยภาพสูงสุด ด้วยการทำงานเชิงการมีส่วนร่วมของทีมงานด้านการทำงานภายใต้ความแปลกแยกของชาติพันธุ์ ศาสนา เชื้อชาติ และความคิดต่างๆ ที่มีทักษะเฉพาะก็สามารถนำมาร่วมทีมงานเพื่อการให้เข้ามาทำงานด้านการศึกษามากยิ่งขึ้น ไม่ว่า จะเป็นผู้สูงอายุที่มีองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ประชาชนชาวบ้านที่มีทักษะเฉพาะก็สามารถนำมาร่วมทีมงานเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาในสถานศึกษา
- 4) การพัฒนาวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์การทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทในสังคมไทยที่ไม่ล้าไปว่า สังคมไทยมีรากเหง้าทางประเพณีและวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนาทำให้คุณลักษณะของผู้บริหารจำเป็นต้องมีลักษณะของชาวพุทธที่ดีมีองค์ความรู้ทางหลักธรรม เพื่อสามารถเชื่อมโยงวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์การแบบเชิงพุทธให้มากยิ่งขึ้น
- 5) การสร้างอุดมการณ์และคุณธรรมที่โดดเด่นในเชิงประจักษ์แก่สังคมนั้นๆ ให้เกิดความเห็นร่วมให้มากที่สุดที่สามารถชี้แนะกระแสแห่งความคิดของคนส่วนใหญ่ในสังคมให้สามารถเดินตามอุดมการณ์เพื่อการเรียนรู้ของการเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งอุดมการณ์ของผู้บริหารจะต้องมีเป้าหมาย
- 6) ความมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์การบริหารจัดการองค์การเป็นผลผลิต และผลลัพธ์ของผู้บริหารในการเป็นผู้นำในองค์กรนั้นๆ เพราะการเป็นผู้นำ

จำเป็นอย่างมากต่อการสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่งในวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์การที่จะปรากฏผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญว่ามีความสุขในการเล่าเรียน มีความดีในการดำเนินชีวิต และมีความเก่งในการประกอบอาชีพของตนเอง

โยธิน นิลคช (2561, หน้า 411) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่เป็นกลไกและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการบริหารจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารตามนโยบาย ดังนั้น ผู้บริหาร จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัว ปรับวิสัยทัศน์ เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพ ชีตความสามารถที่มีความโดดเด่นเหมาะสม ซึ่งนอกจากผู้บริหารจะต้องมีทักษะความรู้ มีความรู้เชิงทฤษฎีที่เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาองค์กรแล้ว ยังต้องพัฒนาเพิ่มพูนทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา รวมไปถึงเพื่อการเป็นผู้นำและสร้างความเปลี่ยนแปลงในองค์การที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 สามารถสนองตอบต่อการแข่งขันและทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 พัฒนาขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์การให้มีคุณภาพ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีใหม่เป็นที่ยอมรับ

สรารุช นาแรมงาม (2561, หน้า 95-98) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้นำยุค 4.0 นั้น ประกอบด้วย 1) mind set มีทัศนคติ มุมมองหรือแนวความคิดที่ดี ยอมรับ สิ่งใหม่ เปิดใจพิจารณาถึงเหตุผลในความจำเป็น และประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น (ในที่นี้ซึ่ง หมายถึง การเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลและประเทศไทย 4.0) เช่น มองว่าการเปลี่ยนแปลง คือ การแก้ปัญหา เป็นความท้าทายและโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา แทนที่จะมองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นต้นเหตุของปัญหา เป็นต้น 2) vision มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้มีความสามารถในการมองเห็น ทิศทาง วิฤต และโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างชัดเจนบนพื้นฐานความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ไม่ใช่ความเพ้อฝันพร้อมทั้งสามารถนำผลของการเปลี่ยนแปลงนั้นมากำหนดเป้าหมายวางแผนและพัฒนาเพื่อให้องค์กรสามารถแก้ไขวิฤตหรือใช้โอกาสที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างประโยชน์และนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ดีขึ้นในอนาคตได้ 3) ethics มีจริยธรรม/คุณธรรม คือ มีความประพฤติถูกต้องเหมาะสมและอยู่ภายใต้กฎหมาย ศีลธรรม วัฒนธรรมหรือจารีต ประเพณีที่ดีงาม ตลอดจนมีความรับผิดชอบ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างความเชื่อมั่น/ศรัทธาแก่ผู้ตามได้ 4) influence มีความสามารถในการโน้มน้าวใจผู้อื่น สามารถชักจูงหรือโน้มน้าวบุคคลอื่นให้เปลี่ยนความคิด ความเชื่อ พฤติกรรม การปฏิบัติไปในทิศทางที่ดี ที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ร่วมกันได้ 5) communication มีทักษะการสื่อสารที่ดี สามารถสืบข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ

ไปสู่บุคคลกลุ่มเป้าหมายได้แบบง่ายกระชับและชัดเจน (simple, concise and clear) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย รับผิดชอบต่อสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเหตุผลและเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น 6) communication สร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรและทีมงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดทั้ง ภายใน/ภายนอกหน่วยงานและองค์กร commitment ความมุ่งมั่น ทุ่เมเท อุทิศพลั้กาย ใจ และความเชื่อ เพื่อสนับสนุนการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจริง 7) critical & creative thinking มีความคิดสร้างสรรค์คิดนอกกรอบกล้าทดลองที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมสำหรับการแก้ปัญหา การคิดค้นสินค้าและบริการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง 8) coaching and mentoring คือ มีความสามารถในการฟังเข้าใจและตั้งคำถามที่ดีเพื่อให้สามารถดึงความรู้ความสามารถของทีมงานออกมาใช้ในการค้น เป้าหมายการพัฒนา การตัดสินใจและการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (coaching) รวมทั้ง ความสามารถในการสอนงาน แนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกทีมให้สามารถแก้ไขและปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ (mentoring) และ 9) emotional intelligence มีความฉลาดทางอารมณ์หรือความสามารถในการจัดการกับความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น เพื่อควบคุมความคิด และการกระทำได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงานและเป้าหมายของทั้งตนเองและทีมงาน และองค์กร

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562, หน้า 120-121) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ร่วมกับการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์กับบุคลากรอื่นๆ ได้สามารถนำการพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และยกระดับความเป็นเลิศขององค์กรได้ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ จนเกิดเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในองค์กร โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมการอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน โดยการ-เสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครูผู้สอน และบุคลากรในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลต่างๆ 4) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและสามารถบริหาร จัดการให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่องในองค์กรโดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 5) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในประเด็นทางจริยธรรม กฎหมายและสังคมตลอดจนความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล

กุลจิรา รักษานคร (2563, หน้า 343) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมาก ทำให้คุณลักษณะของผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ส่งผลต่อความสำเร็จ พัฒนาระบบการศึกษา แสวงหาวิธีการ ทักษะ ศักยภาพและความสามารถในการนำพาองค์กรทางด้านการศึกษาไปสู่ศตวรรษที่ 21 ที่โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ที่สามารถสนองตอบโจทย์ตามความคาดหวังของสังคม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ความตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรมบรรยากาศและบริบท การจัดการความรู้ ด้านเทคโนโลยี และทางสติปัญญา 2) การมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ การสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสาร วิสัยทัศน์ และการสร้างแรงบันดาลใจ 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การสร้างความเชื่อมั่น การสร้างเครือข่าย และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 4) ความสัมพันธ์กับงาน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ การบริหารโดยเน้นคุณภาพ การมองแบบองค์รวม การทำงานแบบบูรณาการ และการวิเคราะห์และสังเคราะห์งาน 5) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังนี้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์/นวัตกรรม การผสมผสานเทคโนโลยี นวัตกรรมไปสู่เป้าหมาย ความท้าทายและคิดอย่างจินตนาการ

สร้อยทิพย์ แก้วตา (2565, หน้า 42) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้บริหารยุคใหม่ หมายถึง พฤติกรรมลักษณะที่ดีที่มีอยู่ประจำตัวผู้บริหาร ที่เติมเปี่ยมไปด้วยศักยภาพ สมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ ทำให้มีอิทธิพลหรือมีบทบาทเหนือกว่าบุคคลในองค์กร มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร การศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำ ทำให้บุคคลในองค์กรคล้อยตาม เชื่อถือเคารพ ศรัทธาและปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องและมีความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

คูโรส (Couros, 2010, p.168) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิผล ควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) นักการสื่อสาร คือ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่การสื่อสารโดยการแบ่งปันข้อมูลผ่านหลายสื่อเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่กลุ่มผู้บริหารต้องเป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 2) สร้างพลังเชิงบวก คือ ผู้บริหารต้องสร้างหลักการทั้งเชิงบวก เชิงรุกและวิธีการดูแลเอาใจใส่ ต้องให้การพบปะพูดคุยกับนักเรียน ครู และผู้ปกครองรับรู้และคุณค่าของพวกเขาโดยการพัฒนาความสัมพันธ์ที่แท้จริงให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารต้องสร้างสุขภาพตนเอง สวัสดิการและระดับพลังงานให้พร้อมเสมอ 3) ความเชื่อมั่น คือ ผู้บริหารต้องมีลักษณะความมั่นใจ เข้าถึงได้ง่าย มีความโดดเด่นในฐานะที่เชื่อนำ

ต้องมีความกล้าที่จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้นี้มักจะอยู่ในความสงบเสมอ และมีความมั่นใจในการรักษาขวัญกำลังใจและความเชื่อมั่นในชุมชนโรงเรียน 4) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ คือ ผู้บริหารต้องเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพราะการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นที่น่าตื่นเต้นและนำมาใช้เสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารและสังคมโรงเรียนผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 5) ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม คือ ความสามารถในการคิดนอกกรอบเป็นพลังที่มีอำนาจของผู้บริหาร การคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการบริหารจัดการกับความซับซ้อนทางสังคมในศตวรรษที่ 21 และต้องพัฒนาโรงเรียนเป็นองค์การประกอบการได้ด้วย 6) นักริเริ่มงาน คือ ผู้บริหารต้องเรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณของตนเองความสามารถการเป็นนักคิด นักริเริ่มสร้างสรรค์ผู้บริหารสามารถการแก้ปัญหาให้สำเร็จอย่างไม่คาดฝันหรือจากการสังหรณ์ใจ ซึ่งเป็นการเกิดขึ้นจากความชาญฉลาดที่ดี 7) การเจียมเนื้อเจียมตัว คือ ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ในโรงเรียนซึ่งงานผู้บริหารไม่ใช่เป็นรูปปั้นแต่เป็นงานที่เอื้อต่อทุกคนในโรงเรียน นั่นคือ ต้องมีสัมมาคารวะ การรู้จักบุคคลในชุมชน การเปิดโอกาสกับครู และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

มุลนิธิวอลล์เลซ (The Wallace Foundation, 2012, p.10) แนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรนำไปใช้มี 5 ประการ ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์เพื่อความสำเร็จทางวิชาการสำหรับนักเรียน (shaping a vision of academic success for all students) การนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิด ความเข้าใจและ มีส่วนร่วมของบุคลากรในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย 2) สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อการศึกษา (creating a climate hospitable to education) ผู้บริหารต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับนักเรียน และบุคคลภายนอกเพราะโรงเรียนเป็นศูนย์กลางทางการเรียน และกิจกรรม บรรยากาศมีความสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การปลูกฝังภาวะผู้นำให้กับบุคคลอื่น (cultivating leadership in others) ทั้งครูในโรงเรียนถือว่าทรัพยากรสำคัญในการบริหาร การสร้างให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการจะส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาไปสู่คุณภาพและมีมาตรฐานทางการศึกษา 4) การปรับปรุงการเรียนการสอน (improving instruction) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะมุ่งทำงานด้วยความเอาใจใส่ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมุ่งถึงคุณภาพการสอน และให้บรรลุผลสำเร็จตามความคาดหวังของผู้เรียนและผู้ปกครอง 5) การบริหารจัดการกับคน ข้อมูล และกระบวนการ (managing people, data and processes) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรทั้งครูบุคลากรและนักเรียน รวมทั้งการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารและกระบวนการการบริหาร เป็นต้น

สรุปได้ว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มี 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ 4) ความสัมพันธ์กับงาน และ 5) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

การบริหารงานย่อมมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การบริหารและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำเร็จไปได้ แนวคิดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ กุลจิรา รักชนกร ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษากล่าวถึงการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้

1.1 ความหมายของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

ผู้นำที่พึงประสงค์ มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของผู้นำที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอความหมายของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์มีนิกวิชาการได้ให้ความหมายทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

วิเชียร วิทย์อุดม (2548, หน้า 11) กล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำ หมายถึง ผู้นำที่มีบุคลิกภาพดี มีลักษณะท่าทางมีความตื่นตัว มีสติปัญญา มีความทะเยอทะยาน มีความคิดริเริ่ม รู้จักการเข้าสังคม มีความซื่อสัตย์ มีความคิดกว้างไกล เป็นคนที่มีแรงบันดาลใจสู่ความสำเร็จสูง เป็นแบบฉบับหรือแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเมื่อได้สัมผัสหรือพบเห็นเข้าก็เกิดการยอมรับในตัวผู้นำ นอกจากนั้นแล้วผู้นำจะต้องมีลักษณะทางกายที่ดี มีความสามารถในการวิเคราะห์ สามารถพิจารณาเหตุการณ์ ตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้รอบรู้ เป็นที่พึ่งแก่ผู้น้อยและเชื่อถือไว้วางใจได้ ตัดสินใจแน่นอน ไม่รวนเร รู้จักปรับตัวและเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

จิรัชย์ เจริญชัยวานิช (2552, หน้า 11) กล่าวว่าผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีอิทธิพลอำนาจในการบริหารจัดการ ตัดสินใจ ออกคำสั่ง ชักจูง หรือจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย อาจเกิดจากการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจ หรือคัดเลือกจากความไว้วางใจของสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่ม โดยบุคคลที่จะเป็นผู้นำที่สำเร็จได้จำเป็นต้องมีทักษะ ความสามารถ จริยธรรมและมีความยุติธรรม รวมถึงสามารถทำให้สมาชิกสามารถอยู่รวมกันได้อย่างสามัคคีและมีความสุข

จตุพร สังขวรรณ (2557, หน้า 9-10) กล่าวว่าผู้นำในยุคใหม่ต้องมีความเป็นโค้ชและผู้สนับสนุนให้อำนาจทีมงาน สร้างผู้นำเพิ่มขึ้นและกระจายอำนาจ สร้างความสอดคล้องทั้งระบบงานและคน ด้วยการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรม สร้างบารมีจากเครือข่ายและสัมพันธภาพ เน้นการสร้างแรงบันดาลใจให้ปฏิบัติงาน มองเชิงระบบสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการ ให้คุณค่าในความแตกต่างเพื่อเติมเต็ม เรียนรู้อยู่เสมอและสร้างการเปลี่ยนแปลงก่อน สร้างความสามารถในการแข่งขันระดับโลก

บัณฑิต คุณาภูมิกร (2561, หน้า 39) กล่าวว่าผู้นำที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรู้ความคิดริเริ่ม ความกล้าหาญ ความเด็ดขาด ความแนบเนียน ความมีคุณธรรม ท่าทาง ความอดทน ความกระตือรือร้น ความไม่เห็นแก่ตัว ความตื่นตัว ดุลยพินิจ ความสงบเสงี่ยม ความเห็นอกเห็นใจ ความจงรักภักดี

สรุปได้ว่าการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรม ความอดทน ความกระตือรือร้น ความไม่เห็นแก่ตัว ได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น ความเห็นอกเห็นใจและบริหารงานแบบมีส่วนร่วม สนับสนุนให้ครูเกิดการเรียนรู้ สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ ความเปลี่ยนแปลง เป็นแบบฉบับหรือแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างค่านิยมและวัฒนธรรม สร้างบารมีจากเครือข่ายและสัมพันธภาพ สร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จสูงสุด

1.2 ความสำคัญของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

ผู้นำที่พึงประสงค์มีความสำคัญต่อองค์กรและการบริหารงาน ซึ่งบุคคลที่สำคัญที่มีบทบาทที่จะดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขปัจจัยขององค์กร ผู้วิจัยจึงนำเสนอความสำคัญของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ที่มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ดังต่อไปนี้

สุเมธ แสงนิมนวล (2540, หน้า 45) กล่าวว่า ผู้นำ ผู้บริหาร คือบุคคลที่สามารถในการปกครองบังคับบัญชา หรือผู้ได้รับการยกย่องมอบหมายให้เป็นหัวหน้าหรือผู้ตัดสินใจแทนกลุ่มและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินการให้กลุ่มคนที่ร่วมกันทำงานให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2551, หน้า 49-50) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีจะช่วยพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) ควรมีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) มีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งงานและมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว 3) มีความสามารถในการให้คำแนะนำการแก้ปัญหาการบริหารงานในสำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการมีภาวะผู้นำสูงจะส่งผลต่อการบริหารจัดการให้หน่วยงานดำเนินการไปสู่เป้าหมาย 4) มีความสามารถในการแก้ปัญหา ขจัดความขัดแย้งในองค์กร

พระมหาพุทธพิชาญ โยธาสโน, และคนอื่นๆ (2566, หน้า 166) กล่าวว่า ลักษณะของผู้นำที่ดีนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งปัญหาของผู้นำปัญหาของผู้ใต้ปกครองปัญหาวัฒนธรรมขององค์กร ปัญหาการบริหารและปัญหาจากสภาพแวดล้อมอื่นๆ และยังเป็นปัจจัยให้ผู้นำมีสัมพันธภาพกับมวลชนได้อย่างองอาจและทำให้มวลชนยอมรับเลือกให้มาดำรงตำแหน่งซึ่งจะเป็นผลให้แสดงบทบาทและหน้าที่ได้อย่างชอบธรรมและมีประสิทธิภาพจริยธรรมของผู้นำสามารถนำพาองค์กรก้าวพ้นปัญหา และพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และองค์กรก็บังเกิดความมั่นคงในทุกๆ ด้าน

จิรัฏฐ์ สินธุอารีย์, และศิริะ สวนพานิช (2566, หน้า 32) กล่าวว่า การบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จนั้น "ผู้นำ" ถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่มีบทบาทที่จะดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขปัจจัยของสภาวะโดยรอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้นำเองก็จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถที่ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งมีความเจริญทางเทคโนโลยี และส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างรวดเร็วมาก ดังนั้นเมื่อผู้นำซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในองค์กรมีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์กรให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ภายใต้เงื่อนไขปัจจัยของสภาวะโดยรอบ ผู้นำ (leader) และภาวะผู้นำ (leadership) จึงเป็นปัจจัยคู่สำคัญที่ต้องการเพิ่มมากขึ้นจนอาจเกิดวิกฤตภาวะผู้นำขึ้นได้ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาในสังคมของทุกคนชั้น ทุกระดับ จนกระทั่งนำไปสู่ปัญหาระดับประเทศในที่สุด การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำในปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่จะละเลยและมองข้ามไม่ได้เรื่องของการพัฒนาที่จะต้องมีการปัจจัยหรือองค์ประกอบต่างๆ โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมในการที่จะพาองค์การสู่ความสำเร็จปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 คือ ผู้นำที่จะต้องมีการปัจจัยคุณลักษณะดังต่อไปนี้ คือ การรอบรู้ (knowing) อุดมการณ์ (ideology) เท่าทัน (in time knowing) กล้าตัดสินใจ (discussion courage) วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (strategy of vision) สร้างทีม (team work) และใฝ่บริการ (service mind) หากผู้นำสามารถพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ก็จะสามารถเป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ได้

สรุปได้ว่าความสำคัญของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ผู้นำหรือผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในองค์กรมีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์กร เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3 องค์ประกอบของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์

องค์ประกอบของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการกำหนดคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้ที่กำหนดการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของผู้นำที่พึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

จำลอง นักฟ้อน (2543, หน้า 3) ได้สรุปคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้บริหารการศึกษามืออาชีพไว้ คุณลักษณะเฉพาะตัว (character) ได้แก่ คุณลักษณะที่ดีทั่วไปของผู้นำหรือผู้บริหารองค์กร สรุปได้ ดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบสูง 2) มีความขยันหมั่นเพียร 3) มีความอดทนและอดสาเห 4) มีความซื่อสัตย์สุจริต 5) มีความริเริ่มสร้างสรรค์ 6) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และกระตือรือร้นในการทำงาน 7) มีทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ

อรุณ รักธรรม (2549, หน้า 104-108) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำที่เป็นที่พึงประสงค์ของสมาชิกเป็นที่ต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา ที่กล่าวถึงผู้นำที่ดีควรประกอบไปด้วยลักษณะที่สำคัญๆ 15 ประการ คือ 1) ความรู้ (knowledge) ความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้นำเพราะความรู้เป็นเครื่องมือในการบริหารและช่วยรักษาสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี 2) ความคิดริเริ่ม (initiative) ความคิดริเริ่ม เป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้นำต้องมีเพราะในการบริหารงานจำเป็นต้องมีการพัฒนาต้องอาศัยเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีใหม่ๆ มาบริหารเพื่อให้ทันกับยุคและสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ 3) ความกล้าหาญ (courage) ความกล้าหาญ เป็นลักษณะอาการที่ไม่กลัวต่อสิ่งที่จะเกิดไม่ว่าจะเป็นความล้มเหลว ความผิดหวัง หรือความเจ็บปวดต่างๆ กล้าที่จะรับกล้าที่จะเผชิญ กล้าที่จะตัดสินใจ ผู้นำที่มีความกล้าหาญ จะเป็นผู้ที่สามารถจะผจญต่อการต่อต้านหรืออุปสรรคต่างๆ เพื่อความสำเร็จของงาน 4) ความเด็ดขาด (decisiveness) ความเด็ดขาด คือความสามารถในการตัดสินใจโดยทันทีที่ไม่มีการลังเล เมื่อตกลงใจก็สั่งการได้อย่างเด็ดขาดกระชับชัดเจนไม่อ้อมค้อม และมั่นใจในการตัดสินใจ 5) ความแนบเนียน (tact) ความแนบเนียน คือ อากัปกิริยาที่เหมาะสมและถูกต้องตามกาลเทศะเข้าสังคมได้ทุกระดับชั้น โดยไม่เคอะเขิน ผู้นำที่มารยาทแนบเนียน คือ ผู้นำที่นุ่มนวลมีมารยาททางสังคม รับรู้และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมปะเพณีให้ความสำคัญแก่บุคคลอื่นเสมอ 6) ความมีคุณธรรม (goodness) คุณธรรม คือ สภาพของคุณงามความดี ผู้นำที่มีคุณธรรมคือ ผู้ที่มีจิตสำนึกดี จะทำอะไรก็ดีให้ดีกว่าก่อนกระทำ แต่สิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อลูกน้องมีความยุติธรรม (justice) มีศีลธรรม (morality) ความมีคุณธรรมจึงเป็นลักษณะสำคัญของผู้บริหารประการหนึ่ง 7) ท่าทาง คือ กิริยาอาการ และเครื่องแต่งกายที่ถูกต้อง ผู้นำต้องมีลักษณะท่าทางที่ดี ดูดี สัมกับสถานภาพของความเป็นผู้นำ เพราะผู้นำที่ดีมีลักษณะท่าทางที่ดีย่อมสร้างแรงจูงใจและก่อให้เกิดความเลื่อมใสในเพื่อถือต่อผู้พบเห็นโดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชา 8) ความอดทน (endurance) ความอดทน คือ คุณภาพของร่างกายและจิตใจที่ยอมรับทนต่องานอุปสรรค นานาสงวาทล้าม ความอดทนก่อให้เกิดพลังที่จะผลักดันให้การบริหารงานบรรลุตามเป้าหมายนำไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างแท้จริง 9) ความกระตือรือร้น คือ การที่จิตใจริบร้อนเร่งรีบฝึกฝน เร่งร้อนมีปฏิริยา สนใจ เอาใจใส่ต่อหน้าที่หรือกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ ผู้นำที่มีความกระตือรือร้นจะทำให้งานไม่คั่งค้าง ลูกน้องไม่ครนงนอนใจ ต้องกระตือรือร้นตามผู้นำ 10) ความไม่เห็นแก่ตัว คือ การไม่เห็นแก่ประโยชน์ผู้นำต้องขม อดทน อดกลั้นต่อกระแสความอยากได้ ความโลภของตนเอง ผู้นำ

ที่ไม่เห็นแก่ตัว คือ คนที่สุจริตซื่อสัตย์ต่อตนเองต่อผู้อื่น และต่อหน้า ผู้นำที่เห็นแก่ตัวคือ ผู้นำที่สนิมที่อยู่ในใจ 11) ความตื่นตัว (alertness) ความตื่นตัว คือ ความระมัดระวัง ความสุขุมรอบคอบ ไม่ประมาท ทำอะไรทำทันที มีความปรารถนาเป็นผู้นำที่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้การยอมรับเชื่อมั่นในความทันต่อเหตุการณ์เป็นผู้นำที่ไม่ล่าสมัยทั้งด้านพฤติกรรมทางความคิดและการบริหาร 12) ดุลยพินิจ คือ พลังแห่งความคิดในการวิเคราะห์สังเคราะห์พิจารณาสิ่งต่างๆ หรือเหตุการณ์ สถานการณ์ได้อย่างละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง ตัดสินใจได้เฉียบแหลม และเฉียบขาด ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา อบอุนใจ มั่นใจในการตัดสินใจในการพิจารณากลับกรอง 13) ความสงบเสงี่ยม (humility) ความสงบเสงี่ยม คือ การวางตัวที่ไม่หยิ่งโสไม่จองหององอาจเยือกเย็น ดูน่าเกรงขามแต่ไม่มากแล้ว เยือกเย็นดูมีสง่าราศี ผู้นำที่มีความสงบเสงี่ยมทำให้ผู้ใต้ บังคับบัญชาที่มีความนับถือด้วย 14) ความเห็นอกเห็นใจ (humanity) ความเห็นอกเห็นใจเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์สังคมไม่เลือกชาติ ศาสนา วรรณะผิว หรือเชื้อสายประกอบเมตตากรุณาการมีน้ำใจ 15) ความจงรักภักดี (loyalty) ความจงรักภักดี คือ สภาวะของความซื่อสัตย์สุจริตและซื่อตรงทุกคน ต่อหน้าที่ ผู้นำที่มีความจงรักภักดีจะเป็นผู้นำที่มีวินัย ในตนเอง มีความจริงใจไม่มีพฤติกรรมแอบแฝง ไม่มีมายาหรือเล่นเกมการบริหาร

บุษยา วีรกุล (2558, หน้า 92) สรุปว่า ผู้นำที่ดีจะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ลักษณะ (traits) ได้แก่ ปรับตัวได้ดีสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ชอบทำงานให้สำเร็จ ตื่นตัวอยู่เสมอ ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ตัดสินใจทันเหตุการณ์พึงพาได้ชอบการมีอำนาจ มีพลังในตัวเองมาก มั่นใจในตนเอง ไม่ละทิ้งปัญหา มีความพากเพียร อดทนต่อความกดดัน เต็มใจทำหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ
- 2) ความเชี่ยวชาญ ชำนาญ (skills) ได้แก่ เฉลียวฉลาดจับประเด็นต่างๆ ได้เร็ว มีความคิดสร้างสรรค์ รู้กาลเทศะ พูดคุยได้ดีมีความรู้ในงานที่ทำ ทำงานเป็นระบบ ชักชวนผู้อื่นให้เข้าสังคมได้ดี

บัณฑิต คุณวุฒิก (2561, หน้า 39) กล่าวว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีบุคลิกภาพที่ดีที่ควรปลูกฝังให้มีอยู่ในตัว คุณลักษณะของผู้นำที่เป็นที่พึงประสงค์ของสมาชิกเป็นที่ต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาดังนี้ มีความรู้ความคิดริเริ่ม ความกล้าหาญ ความเด็ดขาด ความแนบเนียน ความมีคุณธรรม ท่าทาง ความอดทน ความกระตือรือร้น ความไม่เห็นแก่ตัว ความตื่นตัว ดุลยพินิจ ความสงบเสงี่ยม ความเห็นอกเห็นใจ ความจงรักภักดี และบทบาทและความสำคัญผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานในฐานะ ที่เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้นำนโยบายและโครงการต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติและเป็นผู้บ่งชี้ความสำเร็จขององค์กร ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะและความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงาน คุณลักษณะและคุณสมบัติในฐานะผู้นำองค์กรจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำงานให้บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ส่วนคุณลักษณะผู้บริหารที่ดี ควรจะมีลักษณะดังนี้ 1) กล้าตัดสินใจ 2) ไวต่อข้อมูล 3) เพิ่มพูนวิสัยทัศน์ 4) ซื่อสัตย์และสร้างสรรค์ผลงาน 5) ประสานสืบทอด 6) คิดสร้างสรรค์

วิธีการทำงานใหม่ๆ 7) จูงใจเพื่อนร่วมงาน 8) ทนทานต่อปัญหาและอุปสรรค 9) รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ 10) บริหารงานแบบมีส่วนร่วม จะต้องบริหารงานแบบให้ทีมงานมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ

เสกสรรค์ สนาวา, ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี, และวิไลลักษณ์ ขาวสะอาด (2561, หน้า 399-411) กล่าวว่า ผู้นำองค์การภาครัฐสมัยใหม่ต้องมีองค์ประกอบ 9 ประการ รายละเอียดดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี (good personality) ผู้นำต้องมีความสง่างาม บุคลิกภาพเรียบร้อย มีความเป็นมิตรกับบุคคลรอบข้างตั้งแต่ผู้ใต้บังคับบัญชา หัวหน้าในกลุ่มเดียวกัน รวมถึงบุคคลภายนอก การมีบุคลิกภาพที่ดีนอกจากจะช่วยให้เกิดความสง่างามแล้ว ยังช่วยในการสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นได้ 2) เป็นผู้วิสัยทัศน์ (visionary) สามารถวางแผนอย่างมีระบบ มองการณ์ไกลเพื่อขับเคลื่อนหรือพัฒนาองค์การให้ประสบผลสำเร็จได้ 3) เป็นผู้ที่มีศักยภาพ (potential) หลากหลายรูปแบบทั้งด้านความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงานสามารถเป็นนักประสานความร่วมมือที่ดี รวมถึงความสามารถในการคิด การตัดสินใจในการสั่งการเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์ 4) เป็นนักกลยุทธ์ (strategist) สามารถออกแบบกลไก ระบบการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นนักกลยุทธ์ที่ดีต้องสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้เป็นไปตามบริบทของสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมองค์การ 5) เป็นประชาสัมพันธ์ (public relations) กล่าวคือ ต้องสามารถประชาสัมพันธ์ความเป็นเอกลักษณ์และความโดดเด่นขององค์การเพื่อให้สาธารณะได้เข้าใจในบทบาทและภาระหน้าที่ขององค์การได้เป็นอย่างดี การเป็นนักประชาสัมพันธ์จำต้องมีเข้าใจ เข้าถึงกับกลุ่มเป้าหมายสามารถสื่อสารได้กับคนทุกกลุ่มได้ 6) เป็นนักมนุษยสัมพันธ์ (human relations) ที่เน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคคลกลุ่มบุคคล และทีมงาน พร้อมทั้งเน้นผลลัพธ์ของการทำงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ ในขณะเดียวกันการทำงานของนักมนุษยสัมพันธ์จำต้องยึดหลักการมอบหมายงานและการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับผู้ปฏิบัติสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ภายใต้สถานการณ์ที่มีอย่างจำกัดหรือเร่งด่วน 7) เป็นผู้ที่มีคุณธรรม (moral) สามารถสร้างความศรัทธาให้กับทีมงาน การดำเนินงานภายในและภายนอกองค์การต้องยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักในการดำเนินงาน 8) เป็นนักการตลาด (marketing) สามารถคิดค้นและออกแบบสินค้าของชุมชนและของรัฐทั้งด้านการแปรรูปสินค้าและการบริการรูปแบบใหม่เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าทั้งภายในและภายนอก 9) เป็นนักปฏิบัติ (practitioner) สามารถปฏิบัติงานได้ทุกรูปแบบ ทุกสถานที่ ทุกเวลา ซึ่งผู้นำลักษณะนี้จำเป็นต้องเป็นเป็นผู้ที่มีความกล้าคิดในสิ่งใหม่ๆ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อพัฒนางานอย่างแท้จริง นักปฏิบัติต้องมีจิตสาธารณะที่คอยช่วยเหลือบุคคลอื่นให้พ้นจากปัญหาหรือวิกฤติได้ รวมถึงการเป็นผู้นำลักษณะนี้ต้องมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายงานได้ทั้งในระดับหน่วยเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจ ความมีคุณธรรม ความอดทน ความกระตือรือร้น ความไม่เห็นแก่ตัว ความสงบเสถียร ความเห็นอกเห็นใจและบริหารงานแบบมีส่วนร่วม การสนับสนุนให้ครูเกิดการเรียนรู้ สามารถเข้าใจ ปรากฏการณ์ ความเปลี่ยนแปลง เห็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระบบต่างๆ ภายในสถานศึกษาและมีโครงสร้างการบริหารงานที่มีความเป็นหนึ่งเดียวอย่างชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จสูงสุด

2. การมีวิสัยทัศน์

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษากล่าวถึงการมีวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

2.1 ความหมายของการมีวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ (vision) มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวิสัยทัศน์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอความหมายของการมีวิสัยทัศน์ที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

จิราภรณ์ เกษวิริยการณ (2556, หน้า 10) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง การมองภาพในอนาคตของหน่วยงานหรือองค์การที่ผู้บริหารและสมาชิกร่วมกันวาดฝันหรือจินตนาการขึ้น โดยภาพนั้นต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงานหรือองค์การมีความเป็นไปได้ สามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติและสามารถสื่อสารให้บุคลากรในโรงเรียนได้เข้าใจเป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน เพื่อที่จะนำโรงเรียนให้บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์การที่ตั้งไว้

วัฒนากร ต่อซอน (2561, หน้า 96-97) กล่าวถึงความหมายคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านวิสัยทัศน์ หมายถึง การมีความสามารถในการมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคตและคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำด้วยสายตาที่กว้างไกลจากประสบการณ์ที่สะสมมองเห็นภาพรวมทั้งระบบ มีทัศนคติเชิงบวก ทำให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ในอนาคตได้ใกล้เคียงความจริง และสามารถตัดสินใจดำเนินการบริหารองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม

กนกอร อุ่นสถานนท์ (2561, หน้า 100) กล่าวว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ หมายถึง การมี-วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาคือการมองภาพอนาคตขององค์การที่เป็นตัวกำหนดทิศทางไปสู่จุดหมายปลายทางขององค์การที่องค์การต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อก้าวไปข้างหน้าให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น วิสัยทัศน์จะเป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน

วีระพงศ์ เกียรติไพรยศ (2564, หน้า 131) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ (vision) คือ ภายใต้อาณาจักรที่ต้องมีการปรับรูปแบบการทำงานขององค์กรให้เข้ากับยุคดิจิทัลนั้น ผู้บริหารจะต้องมีแนวคิดที่ชัดเจนในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และการที่ผู้บริหารเห็นเป้าหมายในการนำพาองค์กรไปให้ถึงนั้น ผู้บริหารเองจะต้องศึกษาพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ตลอดจนเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางขององค์กร

นูแนน (Noonan, 2003, p.17) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ คือ แบบจำลองทางความคิดของอนาคตที่พึงประสงค์หรือเป็นอุดมคติของสถานศึกษาที่เป็นไปได้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงน่าเชื่อถือ และสร้างความดึงดูดใจ เป็นอนาคตที่ดีกว่า ประสบความสำเร็จหรือพึงพอใจมากกว่าปัจจุบัน ซึ่งวิสัยทัศน์ที่ดีมีลักษณะ ดังนี้ 1) ทำให้สมาชิกเกิดพลังใจมีความกระตือรือร้นและความผูกพัน 2) ก่อให้เกิดความหมายในชีวิตการทำงานของพนักงาน 3) สร้างมาตรฐานสู่ความเป็นเลิศ 4) เชื่อมโยงปัจจุบันและอนาคต

อุบเบน, ฮิวจ์ส, และนอร์ริส (Ubben, Hughes, & Norris, 2004, p.17) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ คือความสามารถที่จะสร้างและสื่อสารถึงภาพของสภาวะที่พึงประสงค์ซึ่งจะก่อให้เกิดความผูกพันต่อการปฏิบัติงานในองค์กร

ฮัทช์ (Hatch, 2009, pp.16-21) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ คือ ผู้ที่คาดการณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อสภาวะการณ์ในอนาคต ทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายขององค์กรโดยการเพิ่มประสิทธิภาพและความรับผิดชอบให้กับผู้ตามได้ร่วมตัดสินใจ ซึ่งผู้นำจะต้องเป็นผู้โน้มน้าวให้คำปรึกษาและสนับสนุนบุคลากรได้พัฒนาคุณภาพของผลผลิตและการบริการรวมถึงการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างทำให้ผู้ตามเกิดความไว้วางใจ

สรุปได้ว่าการมีวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารมีความสามารถในการมองการณ์ไกลเพื่อสร้างความก้าวหน้าให้กับสถานศึกษา ซึ่งต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและท้าทาย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันกำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา ให้มีความเป็นไปได้และทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน

2.2 ความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์มีความสำคัญต่อองค์กรและผู้บริหาร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่กำหนดทิศทางในการมุ่งไปสู่เป้าหมาย ผู้วิจัยจึงนำเสนอความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์ที่มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์ ดังต่อไปนี้

เทียน ทองแก้ว (2550, ย่อหน้า 37) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีวิสัยทัศน์ในระยะยาวและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรอย่างรวดเร็ว สามารถสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้อื่นและโน้มน้าวให้ผู้อื่นเปลี่ยนวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ

เบญจมาศ หาญกล้า (2555, หน้า 27) กล่าวว่า วิสัยทัศน์เป็นตัวกำหนดทิศทาง กำหนดภารกิจหลักให้นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการของหน่วยงานและสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายจะประกอบด้วยบุคลากรที่มีความสามารถมองเห็นสิ่งใหม่และสังเกต ความเปลี่ยนแปลงทั้ง ภายในและภายนอกของหน่วยงาน สถานศึกษาตลอดเวลาให้พร้อมที่จะพัฒนาปรับปรุงตนเอง

จิราภรณ์ เกษวิริยการณ (2556, หน้า 13) กล่าวว่า ความสำคัญของวิสัยทัศน์แบ่ง ออกได้ 3 ส่วน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์สามารถกำหนดทิศทางขององค์การได้ว่าต้องการให้เป็นอย่างไร และเพื่อกำหนดกิจกรรม และแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามต้องการ 2) การมีวิสัยทัศน์เป็น แรงกระตุ้นให้สมาชิกในองค์การปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและช่วยทำให้วิถีชีวิตของบุคลากรมีคุณค่า 3) การมีวิสัยทัศน์ย่อมเป็นการรวมน้ำใจของสมาชิกในองค์การให้มุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน และเพื่อให้ การปฏิบัติงานต่างๆ บรรลุวิสัยทัศน์นั้น

ทองอินทร์ ปัญญานาค (2556, หน้า 23) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารหรือ สถานศึกษาจะเป็นเหมือนเข็มทิศหรือจุดมุ่งหมายที่ทุกคนในสถานศึกษาดำเนินไปเพื่อให้ปฏิบัติไปให้บรรลุ เป้าหมายนั้นให้มากที่สุด ซึ่งการที่บรรลุวิสัยทัศน์นั้นทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันทำงานตามพันธกิจ ที่ได้กำหนดไว้ วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้จึงจะเป็นจริงได้

สุวิทย์ ยอดสละ (2556, หน้า 49) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ไว้ว่า วิสัยทัศน์มีความสำคัญในการชี้ทิศทางเพื่อให้มีเป้าหมายในการทำงาน เกิดความรัก ความผูกพัน มีความเพียรพยายามปฏิบัติตามวิสัยทัศน์อย่างเต็มที่ เสียสละ มุ่งมั่น ค้นหาความสำเร็จสู่เป้าหมาย เพื่อความเจริญก้าวหน้า และความเป็นเลิศขององค์การ

ชัยยนต์ เพาพาน (2559, หน้า 4-6) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีวิสัยทัศน์ในการที่จะทำให้โรงเรียนเตรียมพร้อมที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนไปสู่อนาคตที่ต้องการ และสามารถแบ่งปันวิสัยทัศน์ไปสู่พัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกันไปด้วย

ฮิทช์ค็อก (Hitchcock, 1996, pp.28 - 31) กล่าวว่า วิสัยทัศน์มิใช่เป็นเพียงกรอบ แนวคิดเท่านั้นยังเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ในการทำงานด้วยรวมทั้งวิสัยทัศน์ยังเป็นตัวกระตุ้นให้ บุคลากรทำงานอย่างมีเป้าหมายด้วยความภาคภูมิใจ และความมุ่งมั่นในคุณภาพของงานบริการที่เป็น เลิศ และมีการเสริมสร้างอำนาจให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานตลอดจนการยึดมั่นผูกพันของบุคคลเหล่านี้ รวบรวมพลังทางใจ ที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมขึ้นมา ดังนั้น วิสัยทัศน์จึงมี ความสำคัญต่อองค์การและบุคลากรที่อยู่ในองค์การ

สรุปได้ว่าวิสัยทัศน์ เป็นตัวกำหนดทิศทาง กำหนดภารกิจหลักให้นำไปสู่เป้าหมาย ที่ต้องการของสถานศึกษา สามารถสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้อื่นและโน้มน้าวให้ผู้อื่นแปลวิสัยทัศน์ไปสู่ การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกัน โดยมีแนวคิด เทคนิค วิธีการที่ทันสมัย สามารถนำ เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับความเป็นเลิศในสถานศึกษา

2.3 องค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์

องค์ประกอบของการมีวิสัยทัศน์นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการกำหนดและสร้างวิสัยทัศน์ ดังนั้นผู้ที่กำหนดวิสัยทัศน์ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ ดังต่อไปนี้

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2552, หน้า 222) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ โดยการกำหนดสิ่งที่องค์การคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต 2) ความสามารถในการอธิบายวิสัยทัศน์ต่อบุคคลอื่น ผู้บริหารจำเป็นต้องทำให้วิสัยทัศน์ชัดเจนในรูปแบบของการกระทำและเป้าหมายที่ต้องปฏิบัติโดยการสื่อสารด้วยการพูดและเขียนอย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารต้องแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับประชาชนได้ปฏิบัติตาม และเมื่อมีการประสานพลังกัน

สมชาย เทพแสง (2553, หน้า 83-89) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ว่าประกอบด้วย 1) ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การกระจายวิสัยทัศน์ให้บุคคลนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีทักษะและความสามารถในการจูงใจเป็นที่ปรึกษา และให้กำลังใจบุคลากรในการปฏิบัติงานการได้รับการยอมรับ และไว้วางใจสร้างการยอมรับ และความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากร 4) เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเพียรพยายาม และมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ เป็นผู้ที่มีจิตใจในด้านการบริการพร้อมปรับปรุงพัฒนาการบริการให้เกิดความประทับใจ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์จริงใจในการทำงาน ให้ความไว้วางใจในการทำงานโดยปราศจากการควบคุม ให้อิสระในการทำงาน 5) เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงกลยุทธ์ สามารถพัฒนาระบบความคิดและได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี 6) มีการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรมุ่งเน้นการกระจายและเพิ่มพลังอำนาจแก่บุคลากร มอบหมายงานให้ทั่วถึงและมีความเป็นธรรม 7) เป็นผู้ที่ดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนทำให้บุคลากรดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างตรงประเด็นตรงเป้าหมาย

สนุก สิงห์มาตร, และคนอื่นๆ (2560, ย่อหน้า 4) กล่าวว่า วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ผู้นำสมัยใหม่นั้นต้องมองการณ์ไกลบนฐาน ความคิดที่นอกกรอบแต่บนฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้ ไม่จำกัดกับแนวคิดแบบเดิมๆ มองให้ไกลแล้วเดินไปถึงบนหลักคิด เทคนิค วิธีการที่ทันสมัย พร้อมทั้งหาเทคนิคใหม่ๆ เข้ามาปรับใช้ในองค์การ และผู้นำควรมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) มองให้ไกลและพยายามไปถึงในสิ่งที่ ตั้งใจอย่างอดทน 2) มองโลกให้กว้าง มองอย่างหลายมิติ 3) โน้มน้าวผู้อื่นให้คล้อยตาม 4) มองยุทธศาสตร์โลก หรือยุทธศาสตร์ ประเทศให้ครอบคลุมและรอบด้าน

เวสเลย์, และมินท์เบิร์ก (Westley, & Mintzberg, 1989, pp.17-32) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารเพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ให้อำนาจการตัดสินใจแก่ผู้ตามเพื่อให้สมาชิกสามารถนำวิสัยทัศน์ร่วมสู่การปฏิบัติให้เป็นจริงสามารถแยกเป็นองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 3) การมอบอำนาจ 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ 5) ความคิดสร้างสรรค์ 6) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 7) การยึดมั่นในอุดมการณ์

แซคคาโร, และแบงค์ (Zaccaro, & Banks, 2004, p.367) ได้เสนอจากผลการศึกษาว่าพฤติกรรมของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ประกอบด้วย ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์

ดูบริน (Dubrin, 2006, p.94) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเตรียม และใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้มีข้อมูลข่าวสารให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยเสนอขั้นตอนที่จะนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ ได้แก่ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม วิเคราะห์องค์การ กำหนด ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินงานให้สำเร็จ ประเมินปัญหาและโอกาสที่เอื้ออำนวย ประเมิน และตัดสินใจเลือกทั้งนี้ โดยใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอย่างถูกต้องว่า ปัจจุบันโรงเรียนมีสภาพเป็นอย่างไรและต้องการให้เป็นอย่างไรในอนาคต 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ใช่เพียงแค่สร้างวิสัยทัศน์เท่านั้นแต่จะต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ให้คนอื่นรับทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยวิธีการต่างๆ โดยการสื่อสารภาพที่คิดขยายหรือขยายความคิด ความเชื่อ แนวคิดของตนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับรู้เข้าใจเพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมขององค์การ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกคน 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์เป็นการนำวิสัยทัศน์เชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติจริง โดยวิธีการแปลงวิสัยทัศน์ของตนเองไปสู่นโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมของสถานศึกษา ให้เกิดขึ้นจริงในอนาคต

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้อื่น การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีวิสัยทัศน์ในการที่จะทำให้สถานศึกษาเตรียมพร้อมที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนไปสู่อนาคตที่ต้องการ และสามารถแบ่งปันวิสัยทัศน์ไปสู่พัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกันได้ด้วย โดยยึดหลักแนวคิด เทคนิค วิธีการที่ทันสมัย พร้อมทั้งหาเทคนิคใหม่ๆ สามารถนำการพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์กับครูเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยี เพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา

3. การมีมนุษยสัมพันธ์

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษากล่าวถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ไว้ดังนี้

3.1 ความหมายของการมีมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลป์ในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งความเคารพ รัก ความนับถือ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้อง

มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวิสัยทัศน์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอความหมายของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

อำนาจ แสงสว่าง (2554, หน้า 99) กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนเพื่อสื่อสารและทำงานร่วมกันตามวัตถุประสงค์แสวงหา เพื่อทำความเข้าใจโดยใช้ลักษณะรูปแบบการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลเป็นผลก่อให้เกิดการเชื่อมโยงเพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรของแต่ละบุคคลที่กำหนดไว้

กาญจนา ศิลา (2556, หน้า 24-25) กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อสถานศึกษา มีการสื่อสารสองทางให้ความสำคัญแก่ครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งด้านความร่วมมือการฝึกอบรม และให้ความสนใจกับบุคลากรทั้งหมดโดยไม่เลือกปฏิบัติ

จุฑาธิปต์ ทัพไทย (2560, หน้า 6) กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีหรือกระบวนการในการปฏิบัติ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นนักบริหารจัดการที่ดีให้ความสำคัญต่อสมาชิกในองค์การอย่างเท่าเทียมกันและที่สำคัญที่สุด มนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสามารถมอบหมายให้ผู้อื่นทำแทนได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสรรค์และส่งเสริมด้วยตนเอง

นที กอบการนา, และคนอื่นๆ (2562, หน้า 47) กล่าวว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน มีบุคลิกภาพยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอรับฟังความคิดเห็นและปัญหาของผู้ร่วมงานอย่างใจเย็น ใส่ใจในเรื่องหน้าที่การงานของผู้ร่วมงาน รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา มีลักษณะนิสัยพูดคุยกุพปะกับผู้ร่วมงานเป็นประจำ ยกย่องให้เกียรติผู้ร่วมงาน มีอัธยาศัยดีพูดจาสุภาพกับทุกคน

แกริสัน, และไบย์ (Garrison, & Bly, 1997, p.113) กล่าวว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การแสวงหาเพื่อทำความเข้าใจ โดยใช้ลักษณะรูปแบบการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลเป็นผลก่อให้เกิดการเชื่อมโยง เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรของแต่ละบุคคลที่กำหนดไว้

ฮอย, และมิสเกล (Hoy, & Miskel, 2001, p.169) ได้ให้ความหมายมนุษยสัมพันธ์ว่า เป็นศิลปะและการปฏิบัติในการนำความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์มาใช้ในการติดต่อเกี่ยวข้องกันเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ส่วนตัวและส่วนรวม เป็นการติดต่อพูดคุยหรือประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือเพื่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างสงบสุข และเป็นกระบวนการบริหารการครองใจคน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจความร่วมมือร่วมใจกันช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน ให้มีความสุขในการทำงานสามารถตอบสนองตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงานโดยการทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือหน่วยงาน

สรุปได้ว่าการมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการสร้างสัมพันธ์ที่ดีและให้ความเข้าใจทางบวก โดยให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแลบุคลากรเป็นอย่างดี ตลอดทั้งมีความรู้ความสามารถรับผิดชอบสูง ให้เกียรติผู้อื่น สามารถรับฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจากบุคคลและสถานการณ์รอบด้าน มีอิทธิพลในการทำให้ผู้อื่นยอมรับและไว้วางใจ ให้รางวัลบุคลากรในลักษณะต่างๆ เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพการทำงาน

3.2 ความสำคัญของการมีมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญต่อองค์กรและผู้บริหาร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ผู้วิจัยจึงนำเสนอความสำคัญของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์ ดังต่อไปนี้

จรรยาพร ธรณินทร์ (2550, หน้า 34) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (human relations) คือ สามารถบริการ ประสานงาน สร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนข้อมูลสู่ผู้ปกครองและชุมชน

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2550, หน้า 8-9) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องสร้างการยอมรับ (acceptability) โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีมนุษยสัมพันธ์ดี รู้จักการยืดหยุ่น เห็นคุณค่าผู้อื่นและรู้จักการให้เกียรติผู้อื่นเพื่อให้งานร่วมกันเป็นไปด้วยดีบริหารในรูปแบบการมีส่วนร่วมให้ทีมงานทุกคนเกิดความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของการทำงานร่วมกัน ยอมรับซึ่งกันและกันเพราะจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

พะยอม วงศ์สารศรี (2552, หน้า 57-58) กล่าวว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ การจัดการกับมนุษย์โดยตรง ซึ่งใช้วิธีการโน้มน้าวใจ จูงใจให้สมาชิกในองค์กรอยากทำงาน มีวิธีการที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่ร่วมงานไปในทิศทางที่ต้องการได้

เต็มสิริ ทิพย์จันทา (2553, หน้า 139) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องมาจากผู้บริหารเป็นบุคคลที่ต้องมีการปะทะสังสรรค์ทางสังคมตลอดเวลา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นที่เชื่อถือของทุกคน แก้ไขปัญหาของผู้อื่นได้มีความซื่อสัตย์ รู้ปัญหาของผู้อื่น สนใจกิจกรรมของสังคม มีความอดทน เป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย มีน้ำใจในการบริการแก่สังคม มีความจริงใจ เข้าใจความสามารถและความฉลาดของบุคคลอื่นอุทิศตนเพื่อสังคม เพราะผู้บริหารจะต้องทำงานกับบุคคลทั้งภายในและ

ภายในโรงเรียน ดังนั้นจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะที่สำคัญคือ ต้องยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ชีวสาธน์ กิ่งแก้ว (2561, หน้า 69) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นการติดต่อเกี่ยวข้องกับ สร้างสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์อันจะเป็นสะพานทอดไปสู่การสร้างมิตร กระบวนการจิตใจของบุคคลอย่าง มีประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ โดยมีความพอใจ การยอมรับนับถือ การให้ความร่วมมือ และการให้ความจงรักภักดีในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลต่อบุคคล ตลอดจนองค์การต่อองค์การ ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ในลักษณะที่มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้ร่วมงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ครูและมีความจริงใจกับผู้ร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง ยกย่องสรรหาในความคิดเห็นของผู้อื่น ให้เกียรติผู้อื่นและแสดงความยินดีต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจเป็นกันเอง เป็นคนใจกว้าง ไม่ถือตัว และเป็นคนมีอารมณ์ดี

แคทซ์ (Katz, 1995, p.33) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารด้านมนุษย (Human skills) ว่าเป็นความสามารถของผู้บริหารในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพในฐานะสมาชิกของกลุ่มและสร้างความร่วมมือกับกลุ่มในฐานะผู้นำรวมถึงเข้าใจความต้องการของคนอื่น และกระตุ้นคนอื่นในองค์การหรือหน่วยงานให้มีส่วนร่วมในการวางแผนทำกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่าความสำคัญของการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสร้างการยอมรับ โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นคนใจกว้าง ไม่ถือตัว รู้จักการยืดหยุ่น ให้เกียรติผู้อื่น เห็นคุณค่า มีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้ร่วมงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ครูและมีความจริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลังและแสดงความยินดีต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจเป็นกันเอง เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมาย

3.3 องค์ประกอบของการมีมนุษยสัมพันธ์

องค์ประกอบของการมีมนุษยสัมพันธ์นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการสร้างความเข้าใจการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการมีมนุษยสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

เมธี ปิณฑานนท์ (2525, หน้า 249) แนะนำการสร้างและรักษามนุษยสัมพันธ์ให้คงอยู่ในองค์การสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ผู้บังคับบัญชาพบได้ง่ายๆ ทั้งในเรื่องส่วนตัว หน้าที่การงาน 2) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีกระตุ้นเร้าให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพูดออกมาให้หมดเปลือก 3) ช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ปราศจากการบงการ 4) ยกย่องและให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่น 5) ให้ความรู้และแนวทางการความรู้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 6) กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว ทำงานโดยมุ่งเป้าหมายเดียวกัน และให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึงผลงาน หรือความก้าวหน้าของงานที่ทำอยู่เสมอ

7) ต้องหมั่นศึกษาและรู้จักผู้ได้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล 8) ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชารู้สึกว่าคุณมีความสำคัญและผู้บริหารเห็นตนมีความสำคัญแสดงความคิดเห็นเมื่อกลับมาทำงานหลังลาหยุดไป 9) ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาสนใจงานมากขึ้น เน้นความสำคัญของงานแต่ละหน้าที่ส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ 10) บริหารงานด้วยความเที่ยงตรง เที่ยงธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ปราศจากอคติ

ชัยพร พันธุ์น้อย (2547, หน้า 73) กล่าวว่า คุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย 1) มีความสามารถสร้างสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างเหมาะสม 2) มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น 4) รู้จักยกย่องผู้กระทำความดีให้ปรากฏ 5) เป็นผู้มี ความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น 6) ให้เกียรติและเคารพสิทธิของเพื่อนร่วมงาน 7) ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยไมตรี

เมนเดนฮอลล์, และคนอื่นๆ (Mendenhall, et al., 2013, pp.436-451) ได้จำแนกความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่สำคัญไว้ 3 ประการ คือ มี 1) การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (mindful communication) 2) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (empathy) และ 3) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (receive comments others) เป็นต้น ซึ่งสามารถสังเคราะห์แนวคิด ที่สอดคล้อง ดังนี้ 1) การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างสัมพันธ์ที่ดี และให้ความเข้าใจทางบวกกับผู้สื่อสารและผู้รับสาร ในการนำไปสู่เป้าหมายที่สำเร็จ ตามที่ต้องการ โดยให้ความสนใจ เอาใจใส่ ในสิ่งที่ผู้ตามหรือบุคลากรนำเสนอเป็นอันดับแรก สามารถเข้าใจ แยกคนกับปัญหาออกจากกันได้ดี เช่น ให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้ตาม เห็นความแตกต่างพร้อมกับรับฟังอย่างตั้งใจในผู้ได้บังคับบัญชา หรือผู้ตามพูด อย่างเปิดกว้างด้วยใจ และเป็นกลางโดยสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ในความยืดหยุ่นสูง 2) การสร้างความเชื่อมั่น หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติตนบนพื้นฐานเชิงบวก ทำตามสัญญา โดยรักษาคำพูด มั่นคงต่อการกระทำ สนใจและเอาใจใส่ดูแลบุคลากรเป็นอย่างดี ตลอดทั้งมีความรู้ความสามารถรับผิดชอบสูงซื่อสัตย์ สม่ำเสมอ ให้เกียรติผู้อื่น พร้อมทั้งปกป้องผู้อื่น และแบ่งปันความคิดอย่างเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ปิดบัง 3) การสร้างเครือข่าย หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ก่อให้เกิดกลุ่มสร้างเครือข่ายให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเสมอเท่าเทียมกัน พึ่งพาอาศัยเกื้อหนุนกันในหมู่คณะ ในมุมมองวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเชิงปฏิสัมพันธ์ พึ่งพากัน ช่วยเหลือกันด้วยดี 4) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเข้าใจความจำเป็น ความต้องการของผู้อื่น และบุคลากร มากกว่าที่จะเรียกร้องให้บุคลากรมาเข้าใจตนเอง ให้กำลังใจบุคลากรในการแก้ปัญหา และเข้าใจปัญหาได้ดิบพื้นฐานเคารพในความแตกต่างของบุคคลที่แสดงออกตลอดให้บุคลากรเห็นและรู้เท่าทันอารมณ์ตน ถึงแม้จะอยู่ในสภาวะการณ์ที่ตึงเครียด โดยแสดงถึงความห่วงใยบุคลากรเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การสร้างสัมพันธ์ที่ดีและให้ความเข้าใจทางบวกกับผู้สื่อสารและผู้รับสาร โดยให้ความสนใจ เอาใจใส่ดูแลบุคลากรเป็นอย่างดีตลอดทั้งมีความรู้ความสามารถรับผิชอบสูงซื่อสัตย์ สม่าเสมอ ให้เกียรติผู้อื่น รับฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจากบุคคลและสถานการณ์รอบด้าน มีอิทธิพลในการทำให้ผู้อื่นยอมรับและไว้วางใจให้รางวัลในลักษณะต่างๆ เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจการทำงานของครู พัฒนาส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพในการทำงานของครู ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

4. ความสัมพันธ์กับงาน

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษากล่าวถึงความสัมพันธ์กับงานไว้ดังนี้

4.1 ความหมายของความสัมพันธ์กับงาน

การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติงานต้องมีแบบแผนทิศทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความสัมพันธ์กับงาน ผู้วิจัยจึงนำเสนอความหมายของความสัมพันธ์กับงานที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, หน้า 130) กล่าวว่าบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สร้างจิตสำนึกในด้านทิศทางและเป้าหมาย มีความคาดหวังในครู บุคลากรโดยเฉพาะผู้เรียนให้ความสำคัญในการปรับปรุงการเรียนการสอน ติดตามดูแลการปฏิบัติงาน จูงใจครูและบุคลากร

ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 11-12) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาที่มีความจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจำเป็นต้องอาศัยองค์การในการปฏิบัติคือ สถานศึกษาซึ่งหมายถึงการปฏิบัติภารกิจของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี

เฉลียว กล้าหาญ (2550, หน้า 12) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนอนาคตด้านการงานในระยะยาวสร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตด้านการงานของตนได้รวมทั้งการสนับสนุนให้คำปรึกษาและประเมินผลการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

روبินส์ (Robbins, 1998, pp.72-73) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทมากที่สุด ในการบริหารสถานศึกษาเนื่องจากเป็นบุคคลที่ต้องรู้และรับทราบทุกเรื่องที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาและต้องสามารถให้คำแนะนำแก้ปัญหาและประสานงานภายในสถานศึกษาได้

สรุปได้ว่าความสัมพันธ์กับงาน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษา กำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นกระบวนการทำงานแบบบูรณาการ มีการควบคุมดูแลตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็น

4.2 ความสำคัญของความสัมพันธ์กับงาน

การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยเน้นคุณภาพ การทำงานแบบบูรณาการ ผู้วิจัยจึงนำเสนอความสำคัญของความสัมพันธ์กับงานที่มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของความสัมพันธ์กับงานดังต่อไปนี้

วรัญญา หามา (2562, หน้า 40) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และวุฒิการศึกษาเหมาะสมกับตำแหน่ง มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลง ใฝ่รู้ ใฝ่ใจในการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและผู้อื่นอยู่เสมอ สามารถประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความเป็นประชาธิปไตย เป็นนักวางแผน แก้ไขและพัฒนา สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและเกณฑ์การประเมินอื่นๆ ใช้ทรัพยากรได้อย่างดีที่สุดและประหยัดที่สุดในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และสามารถวัดผลได้ ปรับปรุงสถานศึกษา ระบบ ระเบียบและกฎหมายให้สอดคล้องกับแผนงานและกลยุทธ์ที่วางไว้ บริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เวลาอยู่โรงเรียนเป็นหลัก มีเทคนิคในการสื่อสาร/การมอบหมายงาน จัดระบบฐานข้อมูลเพื่อรองรับการตรวจสอบประเมินผล โดยการวิเคราะห์และใช้ข้อมูลเพื่อการบริหารงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ยุธิน คนชื่อ (2562, หน้า 53) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยผู้บริหารจะต้องมีการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพมาตรฐานและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยึดหลักธรรมาภิบาลและคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดผลผลิตสูงสุด ตลอดจนการบำรุงรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยั่งยืนตลอดไป ประกอบด้วยประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

ทรุสกี (Truskie, 1999, pp.1-2) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่ส่งผลโดยตรงต่อวัฒนธรรมขององค์กร ผู้บริหารสามารถทำให้เกิดการปรับปรุงยกระดับการทำงานทำให้มีความมั่นใจได้ในเรื่องของความคงเส้นคงวาและทำให้องค์กรมีการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างยั่งยืน ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานทั้งสิ่งที่เห็นผลโดยทันทีและสิ่งที่ต้องการสังเกตในระยะยาวได้โดยการกำหนดวัฒนธรรมองค์การที่ถูกต้องเหมาะสมขึ้นมาหน้าที่ของผู้บริหารก็คือต้องรู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมองค์การต้องเข้าใจในแง่มุมที่วัฒนธรรมองค์การทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงานดีขึ้นได้อย่างไรและต้องมีความคิดที่จะแสดงบทบาทของผู้บริหารเพื่อสร้างวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและประสิทธิภาพในการทำงานด้วยทั้งนี้ทรุสกีได้เสนอว่าผู้บริหารมีหน้าที่ที่จะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์การคือ 1) กำหนดทิศทางขององค์การ (establishing organization direction) คือองค์การจะมุ่งหน้าไปทิศทางใดและจะไปถึงเป้าหมายได้อย่างไรเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะกำหนดทิศทางโดยผสมผสานระหว่างวิสัยทัศน์ (vision) พันธกิจ (mission) กลยุทธ์ทางธุรกิจ (business strategy) วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ 2) พัฒนาประสิทธิภาพขององค์การคือผู้บริหารต้องเป็นผู้กำหนดทิศทางขององค์การค้นหาและสร้างจุดแข็งให้กับองค์การสร้างความเข้มแข็งสร้างความได้เปรียบและความกระฉับกระเฉงให้กับองค์การนี้แล้วแต่เป็นภาระของผู้นำที่เมื่อได้ลงมือกระทำแล้วจะเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนทิศทางวัตถุประสงค์และพันธกิจขององค์การเพื่อพาองค์การไปยังเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่าความสำคัญของความสัมพันธ์กับงาน การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่มีทฤษฎีและหลักการใดที่เหมาะสมที่สุดที่สามารถนำมาใช้บริหารได้กับทุกสถานศึกษา แต่ถ้าสถานศึกษามีผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพ ใช้องค์ความรู้ความเชี่ยวชาญในการนำเทคนิควิธีทฤษฎีและหลักการต่างๆ ที่หลากหลายมาบูรณาการ ปรับใช้กับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมจึงจะประสบความสำเร็จที่มีประสิทธิภาพ

4.3 องค์ประกอบของความสัมพันธกับงาน

องค์ประกอบของความสัมพันธกับงานนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของความสัมพันธกับงานดังต่อไปนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย (2529, หน้า 39-40) ได้เสนอกระบวนการบริหารของ Luther Gulick และ Lyndall Urwick ที่ได้รับการยกย่องมากที่สุด ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ เรียกด้วยตัวอักษรต้นของคำว่า POSDCORB ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดตั้งองค์กร (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนาจการหรือสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Co-ordinating) การรายงาน (Reporting) การจัดงบประมาณ (Budgeting)

อรุณ รักธรรม (2536, หน้า 86) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารสมาคมผู้บริหาร การศึกษาสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrator เรียกว่า AASA) ว่า ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (planning) หมายถึง การกำหนดวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าและกำหนดเป้าประสงค์ที่แน่นอนหลักสำคัญของการวางแผนงานมี 3 ประการ ได้แก่ การวางแผนงานต้องสอดคล้องกับนโยบาย การวางแผนต้องอาศัยหลักวิชาหรือความรู้ทางวิทยาการ การวางแผนต้องอาศัยข้อมูล เพื่อช่วยให้กำหนดวิธีการได้ถูกต้องและมีเหตุผล 2) การจัดสรรทรัพยากร (allocating) หมายถึง วิธีการที่เหมาะสมในการจัดสรรทรัพยากรบริหารในหน่วยงาน เช่น การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดอัตราตำแหน่งหน้าที่ การแสวงหาเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน 3) การกระตุ้น (stimulating) หมายถึง การส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน เช่น การบำรุงขวัญและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศการทำงานที่น่าพึงพอใจ การร่วมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในองค์กร 4) การประสานงาน (coordinating) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลของงาน การประสานเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการและบริหารองค์กร การประสานงานที่ไม่มีประสิทธิภาพพอจะทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น การทำงานซ้ำซ้อน การแย่งงานกันทำ สูญเสียและสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยไม่จำเป็น เป็นต้น 5) การประเมินผล (evaluating) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานจากหน่วยงานรวมทั้งการประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน การเสนอรายงาน ช่วยให้ทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะ

เจสส์ (Jesse, 1999, p.140) กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษานั้นจะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผน (planning) คือ การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า 2) การจัดองค์กร (organizing) คือ การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน 3) การสั่งการ (directing) คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน 4) การประสานงาน (coordinating) คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและตำแหน่งต่างๆ ในหน่วยงาน 5) การควบคุมงาน (controlling) คือ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ศูนย์พัฒนาภาวะผู้นำระดับบริหาร (Executive Leadership Development Center, 2013, para.2) ได้อธิบายว่า ระบบการทำงาน (system) เป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นมาจากหน่วยย่อยหรือองค์ประกอบย่อยที่จะต้องมีความสัมพันธ์และทำหน้าที่ร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ภายในระบบแต่ละระบบสามารถมองเป็นระบบย่อย (subsystem) ได้ซึ่งระบบย่อยเหล่านี้ถือว่าเป็นระบบด้วยเช่นกันเพราะมีองค์ประกอบต่างๆ ของระบบที่สมบูรณ์ในตัวเอง เมื่อระบบย่อยหลายๆ ระบบรวมกันจะทำให้เกิดระบบใหญ่ขึ้นถ้าพิจารณาองค์กรในรูปแบบของระบบโรงเรียนจะประกอบด้วย 1) กระบวนการทำงาน (process) ที่มีสุขภาพภายใต้วงจร PDCA มีโครงสร้าง (structure) ของงานมีความชัดเจนและ 3) บทบาทหน้าที่ (function) ของบุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้องทุก

ฝ่ายต้องชัดเจนสัมพันธ์และเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เป็นต้น ซึ่งสามารถสังเคราะห์แนวคิดที่สอดคล้อง ดังนี้ 1) การบริหารโดยเน้นคุณภาพ หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นกระบวนการ และมีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมายอย่างพร้อมเพียง วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน มีแผนการนิเทศกำกับติดตาม กำหนดปฏิทินกิจกรรมชัดเจนในการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบผลงาน และปรับปรุงแผนงานใหม่ๆ ให้เหมาะกับงานเสมอ 2) การมองแบบองค์รวม หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาในการมองภาพรวม ทั้งองค์การ มีการกำหนดภาพความสำเร็จของงานรอบด้านทุกกิจกรรมและสอดคล้องกัน มองทั้งระบบในองค์กรเชิงสังเคราะห์ ไม่แยกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เน้นทฤษฎีสู่การปฏิบัติ มองเหตุการณ์แก้ไขงานได้อย่างเชื่อมโยง และสังเคราะห์งานได้แบบองค์รวม 3) การทำงานแบบบูรณาการ หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน สอดคล้อง และเชื่อมโยงกันอย่างดี มีแบบแผนทิศทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการจัดการงานแบบแนวราบ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์องค์กร มีศูนย์รวมฐานข้อมูลสารสนเทศ การบริหารและติดตามประเมิน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จของงาน กระจายอำนาจในการตัดสินใจสู่ระดับปฏิบัติโดยบูรณาการกันอย่างสมบูรณ์ 4) การวิเคราะห์และสังเคราะห์งาน หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาถึงความสามารถในการวิเคราะห์และวิพากษ์ เรื่องราวประเด็นต่างๆ ได้สมเหตุสมผล นำแนวคิดมาจัดรูปแบบที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันกับแนวคิด หรือสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร จัดระบบข้อมูลเป็นระเบียบ ไม่กระจัดกระจายเน้นการทำงานที่ไม่แยกส่วนสรุปผลข้อมูลได้อย่างหลากหลาย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้าน-ความสัมพันธ์กับงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลง กำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นกระบวนการ และมีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย ใฝ่รู้ ใฝ่ใจในการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและผู้อื่นอยู่เสมอ สามารถประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

5. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษากล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ไว้ดังนี้

5.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ผู้บริหารยุคใหม่ที่มีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงต้องเรียนรู้ความก้าวหน้าทางวิทยาการ เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมและบริหารจัดการองค์กรไปสู่ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของ

ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผู้วิจัยจึงนำเสนอความหมายของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

ดวงกมล เปี่ยมศุภทรัพย์ (2554, หน้า 17) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสิ่งที่มีอยู่การคิดเช่นนี้ เป็นการคิดแบบอเนกนัย คือ คิดได้หลายทิศทางหลายแง่มุม และกว้างไกล ทำให้สามารถคิดหาคำตอบใหม่ๆ และค้นหาความสัมพันธ์ใหม่ๆ ระหว่างสิ่งที่มีอยู่เดิม คิดประดิษฐ์หรือพบแนวทางใหม่ๆ ได้

สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2558, หน้า 54) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิดหลายทิศทาง ที่นำไปสู่กระบวนการคิดในสิ่งที่แปลกใหม่อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม องค์กร หรือสังคมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยการบูรณาการเชื่อมโยงจาก ความรู้และประสบการณ์เดิม โดยตัวบ่งชี้ของการมีความคิดสร้างสรรค์ คือ 1) ความคิดริเริ่ม 2) ความคล่อง ในการคิด 3) ความยืดหยุ่นในการคิด และ 4) ความละเอียดลออในการคิด

กนกอร อุ่นสถานนท์ (2561, หน้า 100) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามี ความสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณภาพมาตรฐานตามต้องการเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและองค์กร ทั้งในส่วนของการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์แปลกใหม่

ฐิตินันท์ นันทะศรี, และคนอื่นๆ (2563, หน้า 18) กล่าวว่า การคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม หมายถึง การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถาน ศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ หรือมีกระบวนการคิดอย่าง คล่องแคล่ว คิดอย่างแยกคาง สะเอียดลออ คิดอย่างชาญฉลาด และรู้จักนำความคิดแบบใหม่มาปรับ ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ 3 ด้าน ดังนี้ 1) การมีจินตนาการที่ลึกซึ้ง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความกล้าคิด กล้าฝัน กล้าท้าทาย กล้าวางแผนทำสิ่ง ใหม่ๆ ที่ไม่เหมือนคนอื่น โดยการผสมผสานระหว่างข้อเท็จจริงกับประสบการณ์ของชีวิต 2) การมี ความคิดริเริ่ม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการคิดค้นหรือพัฒนาสิ่งใหม่ที่มี ประโยชน์ต่อองค์กรให้เกิดขึ้น สิ่งที่แตกต่างกันจากเดิมที่มีอยู่โดยปกติ และไม่ซ้ำกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว 3) การมีความคิดหลากหลายและยืดหยุ่น หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความคล่องแคล่ว ในการคิด (fluency) หาข้อมูล เรื่องราวและคำตอบได้อย่างรวดเร็ว และมีปริมาณมากในเวลาจำกัด สามารถคิดหาข้อมูล เรื่องราวที่มีอยู่จนได้คำตอบหลายประเภท หลายมุมมองและหลายทิศทาง ตลอดจนสามารถคิดประยุกต์ปรับเปลี่ยนข้อมูลความรู้ต่างๆ จนเกิดประโยชน์ต่อบุคลากรและภารกิจ ของสถานศึกษา

ศิริพร พงษ์เนตร (2564, หน้า 35) กล่าวว่าผู้นำเชิงนวัตกรรม ต้องมีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่ซับซ้อนและค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ หรือไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนทั้งที่เป็นวิธีการและการกระทำสามารถเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรไปสู่ วัฒนธรรมนวัตกรรม ทั้งยังสามารถผลักดันให้สมาชิกภายในองค์กรเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำ นวัตกรรมเข้าไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาที่จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติในด้านการ บริหาร

เจอร์ราร์ด (Gerald, 2012, para.2) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษายุคใหม่ ควรมีคุณลักษณะ นักสร้างสรรค์ คือ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการ ผลักดันให้บุคลากรในโรงเรียนที่มีความสามารถสร้างผลงานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากของ นักเรียน และจะต้องหาวิธีการจัดการอย่างต่อเนื่องเหมือนทฤษฎีน้ำไหล

สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามี ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ อย่างเป็นระบบและสามารถผลักดันให้สมาชิกภายในสถานศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำ นวัตกรรมเข้าไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาที่จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติในด้านการ บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

กาญจนา ศิลา (2556, หน้า 26) กล่าวว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีของ ผู้บริหารสถานศึกษา คือ การที่ผู้บริหารมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการบริหาร จัดการสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์มีความรู้เรื่องเครื่องมือสมัยใหม่ในการจัดการศึกษาและมี ความกระตือรือร้นตลอดจนเปิดกว้างสำหรับเทคโนโลยีใหม่ มีทัศนคติที่ดีในการยอมรับเทคโนโลยี สารสนเทศผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของระบบเทคโนโลยีเพื่อ นำไปใช้ในการพัฒนาองค์กรได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

ชลกร ดันประภัสร์ธร, และคนอื่นๆ (2556, หน้า 42) กล่าวว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิด ความคิดในการสร้างนวัตกรรม คือ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร ภาวะการเป็นผู้นำของผู้บริหาร การสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงาน และ วัฒนธรรมการเรียนรู้

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, หน้า 40) กล่าวว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องมีความคิด สร้างสรรค์ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ หลากหลายรูปแบบ หลากแง่มุม คิดนอก กรอบ สร้างทางเลือกใหม่เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงาน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์นำสิ่งใหม่ๆ หรือสร้างนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการบริหาร ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรคิด สร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ๆ เพื่อให้เกิดนวัตกรรม

สมชาย รุ่งเรือง (2560, หน้า 29) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม (innovative leadership) ถือเป็นตัวแบบภาวะผู้นำแบบใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมและแนวโน้มของการบริหารจัดการยุคใหม่ที่ต้องการภาวะผู้นำแบบใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมมากขึ้น และยังอธิบายอีกว่า ภาวะผู้นำสร้างสรรค์นวัตกรรม คือ ผู้ที่มีความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นๆ อย่างมีจินตนาการ มีความยืดหยุ่นและมีวิสัยทัศน์ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับความก้าวหน้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง

อนุพนธ์ คำหล้า (2564, หน้า 37) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความรอบรู้ และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

สุภัทรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์ (2565, หน้า 202) คุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารมืออาชีพคือการนำเทคโนโลยีสารสนเทศนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ดำเนินการใช้เทคโนโลยีอย่างรอบด้าน สนับสนุนบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการชั้นเรียน รวมไปถึงการนำนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการอย่างสร้างสรรค์ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารนั้นถือเป็นการนำองค์กรก้าวไปสู่การเรียนรู้ในโลกแห่งดิจิทัล ถือเป็นการทำงานก้าวหน้าที่ไม่ให้การศึกษาหรือองค์กรเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการบริหารงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มุ่งพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเน้นการบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ร่วมมือกับบุคลากรในองค์กรในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวหน้าผ่านกระบวนการในการบริหารจัดการแบบเดิมสู่กระบวนการแบบใหม่ที่เน้นปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปรับปรุงวิธีการบริหาร ประยุกต์ใช้นวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์สู่การเป็นผู้บริหารยุคมืออาชีพในยุคดิจิทัล

พูซซิโอ, แมนซี, และเมอร์ด็อกค์ (Puccio, Mance, & Murdock, 2011, p.33) กล่าวว่า ทักษะภาวะผู้นำที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิผลสูง คือ การสร้างสรรค์นวัตกรรม หมายถึงเครื่องมือ รูปแบบ วิธีการ ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่หรือปรับปรุงต่อยอดของเดิมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาพัฒนาองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย

โรบินสัน (Robinson, 2012, para.2) กล่าวว่า การเป็นผู้นำสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้นำในกระบวนการความคิดสร้างสรรค์หาวิธีใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษา

5.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

สฤัญญา แซ่มซ้อย (2562, หน้า 146) ได้กล่าวถึงทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมว่า ประกอบด้วย 6 ทักษะ ดังนี้ 1) การใส่ใจหรือการเอาใจใส่ (paying attention) คือ ความสามารถในการรับรู้รายละเอียดอย่างถี่ถ้วนและการตั้งสมมติฐานอย่างแม่นยำ ด้วยการเกาะติดสถานการณ์ต่างๆ จนสังเกตเห็นความเป็นไปที่ผิดปกติ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้งด้วยสายตาที่เฉียบคม การพิจารณาในมุมมองที่แตกต่างและใช้ข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง ซึ่งจะทำให้เห็นมุมมองใหม่ๆ ได้ชัดเจนขึ้น 2) การเห็นคุณค่าของคุณลักษณะส่วนบุคคล (personalizing) การให้ความสำคัญกับคุณค่าและความเข้าใจประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ทั้งที่เป็นทีมงาน และลูกค้าหรือผู้มารับบริการ ซึ่งก็คือความสามารถในการพิจารณาเห็นคุณค่า ความสามารถหรือความเก่งของแต่ละบุคคล แล้วดึงเอาความสามารถเหล่านั้นออกมาใช้ในเกิดประโยชน์สูงสุด 3) การจินตนาการ (imaging) คือ ความสามารถในการคิดให้เป็นรูปธรรมหรือคิดเป็นภาพ โดยการแสดงข้อมูลด้วยภาพ เรื่องราว ความประทับใจ และคำอุปมาอุปไมยให้เข้าใจได้ง่าย การคิดในลักษณะนี้เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการอธิบายถึงสถานการณ์ รวบรวมความคิดและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้จินตนาการในการตอบคำถาม "จะเป็นอย่างไร ถ้า..." จะนำไปสู่ภาพที่ไม่ธรรมดาและความเป็นไปได้ 4) การเล่นอย่างจริงจัง (serious play) ในการพัฒนานวัตกรรมต้องการแนวคิดที่แหกกฎ ลดหย่อนกฎหรือเงื่อนไขบางข้อ หรือแม้กระทั่งดัดแปลงเพื่อให้การเกิดการดำเนินการที่แตกต่าง และสร้างด้วยความสนุกสนาน ผ่านหนทางที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ทั้งจากการสำรวจอย่างอิสระ การผสมผสาน การทดลอง ความตลกคะนอง และทำงานให้เหมือนเล่นแต่ผลที่ได้เป็นประโยชน์ที่จริงจัง 5) การร่วมมือในการสืบค้น (collaborative inquiry) นวัตกรรมส่วนมากไม่ได้สร้างโดยอัจฉริยะผู้โดดเดี่ยว ความเข้าใจได้มาจากแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางโดยไม่มีอคติ ความร่วมมือด้านการสืบค้น คือ กระบวนการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน การสนทนา อภิปรายกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพนั้นอาจจะทำให้ได้มโนภาพหรือจินตภาพที่หลากหลายของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่าอาจจะเกิดความยุ่งยาก วุ่นวาย หรือซับซ้อนมากขึ้นก็ตามแต่จะเป็นสิ่งที่สร้างโอกาสให้เกิดขึ้นได้อย่างมากมายจากการทำงานร่วมกัน 6) การปั้นแต่ง (crafting) ความสามารถในการรับมือกับความคิดที่

ขัดแย้งในใจในขณะที่ต้องปฏิบัติการเพื่อให้เกิดนวัตกรรม เป็นการคิดและการพิจารณาภาพรวม รวมถึงความคิดเห็นแย้งเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้กับทางเลือกอื่น สำหรับความแตกต่างระหว่างความคิดวิเคราะห์แบบดั้งเดิมและการคิดปั้นแต่ง คือ การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดโดยแยกปัญหาเป็นส่วนๆ ทั้งข้อเท็จจริงและสมมติฐาน แต่การคิดการปั้นแต่งเป็นการสังเคราะห์ การบูรณาการพิจารณาความเป็นไปได้และการตัดทอนอย่างมีเหตุผล

เดฟว (Dave, 2013, para.2) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องประกอบด้วย คุณลักษณะดังนี้ 1) มีการกระทำอย่างรวดเร็วและมุ่งมั่น มีการตอบสนองที่ดีและมีความแคล่วคล่อง ว่องไวในทุกๆ สิ่ง ผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถวิเคราะห์ทุกสถานการณ์ได้สามารถตัดสินใจและแสดง บทบาทตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้นำต้องหาหนทางเพื่อนำไปสู่ จุดมุ่งหมายและตัดสินใจเพื่อนำไปสู่ โอกาสที่ดีโดยมีความสุข รอบคอบ และสวมบทบาทนั้นอย่างไม่ประมาท จนกระทั่งได้ข้อมูล ทั้งหมด 2) ผักใฝ่การเปลี่ยนแปลงเพื่อความก้าวหน้า ผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องสร้างองค์การและเชิดชูวัฒนธรรมที่มีมาแต่ ดั้งเดิม ผู้นำต้องทำให้แน่ใจว่าองค์การต้องเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเหมาะสมค่อยๆ พัฒนา และปรับปรุง วัตถุประสงค์แรกของผู้นำ คือ การเตรียมการรับมือการเปลี่ยนแปลงที่วนเวียนที่เกิดขึ้น รอบๆ ตัวผู้นำเอง ที่มาจากการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา 3) ปัญหาและอุปสรรคในอนาคตผู้นำ ใช้ประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่กระตุ้นให้เกิดความใส่ใจ ผู้นำด้านนวัตกรรมมองเห็น ภาพลักษณ์ใน อนาคตขององค์การ และทำการวางแผนเพื่อหาหนทางไว้ผู้นำจะมีคำถามเสมอว่า “ต่อไปเป็นอะไร” “ที่ไหน” ผู้นำมัก สร้างอนาคตจากภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 4) แรงจูงใจและการกระตุ้นของ ผู้บังคับบัญชาอันดับแรก ผู้นำแนวหน้าจะต้องทำให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น ในการ กระทำ และ สุดท้ายต้องกระทำอย่างหนักที่ทันใด ผู้นำต้องเข้าถึงความคิด จิตใจของบุคลากร และรู้วิธีการที่จะ กระตุ้นให้เกิดการ ตอบสนองนั้น และเกิดความภาคภูมิใจของการทำงานเป็นทีม ความน่าเชื่อถือ ความหวังเป็นแรงผลักดันและความมุ่งมั่นที่ผู้นำเชิง นวัตกรรมทำให้บุคลากรมีความรู้สึกพิเศษ อยาก ติดตาม รวบรวมว่าทีมที่ดีเลิศอยู่ในองค์การ บุคลากรช่วยให้ลูกจ้างสมความปรารถนา เพื่อสร้างสรรค์ นวัตกรรมติดต่อสื่อสาร การควบคุมสถานการณ์ด้วยความสามารถ ทำให้ประสบความสำเร็จมี อำนาจเหนือสิ่งสำคัญ 2 สิ่ง ได้แก่ ทำให้บุคลากรรู้สึกดีเกี่ยวกับตนเอง และทำให้รู้สึกดีเกี่ยวกับ ความสำเร็จที่ได้รับ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้าน ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำแบบใหม่ที่มีความคิด สร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม สามารถผสมผสานเทคโนโลยีนวัตกรรม นำสู่เป้าหมาย ความท้าทาย และการคิดอย่างจินตนาการ รอบรู้สถานการณ์ได้เป็นอย่างดี ประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานทั้งระบบมี การศึกษา เทคโนโลยีใหม่ๆ มีความยืดหยุ่น มีวิสัยทัศน์ แนวทางใหม่ๆ ผสมผสานกันอย่างสมบูรณ์

โดยเข้าถึงข้อมูลและแก้ไขปัญหาในการทำงานพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จารุณี ดวงแก้ว (2553, หน้า 98-101) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในภาพรวม พบว่า มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับคุณลักษณะสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมาเป็นด้านการบริการที่ดี ด้านการสื่อสารและจูงใจ ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยระดับคุณลักษณะต่ำสุด ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง รายได้ ประเภทสถานศึกษา และสถานที่ตั้งสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ปวีณา ประมูลพงศ์ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอรัญรัตน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า 1) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอรัญรัตน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านความสามารถในการจูงใจ ด้านความฉลาด มีไหวพริบ ด้านความมีชีวิตชีวา และความอดทน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความสามารถในการตัดสินใจ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า วุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของ ผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พัทยา ทวยเศษ (2558, หน้า 744-745) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการ

ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้านได้แก่ 1) ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเด็ดขาด และให้คำปรึกษาในด้านวิชาการแก่ผู้อื่นได้ 2) ด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรตลอดทั้งชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น 3) ด้านการตัดสินใจ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ คือ ควรมีการยกย่องและให้คำชมเชยครูอยู่เสมอ 5) ด้านอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงาน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรใช้เวลาว่างในการทำงานส่วนตัว 6) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ครูได้เข้าร่วมอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดแนวคิดที่สร้างสรรค์ในการออกแบบกิจกรรมการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียน 7) ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้สื่อและเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี และ 8) ด้านการติดต่อสื่อสาร คือ ควรมีการสื่อสารให้ครูที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกันได้รับทราบข้อมูลต่างๆ อย่างทั่วถึง

ชุมพร ภามนตรี (2559, หน้า 199-201) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ และตามความคาดหวังของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำ 2) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน

ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านภาวะผู้นำ 3) ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

พิทักษ์ กลิ่นบำรุง (2559, หน้า 58-64) ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณลักษณะด้านเจตคติ (attitude) คุณลักษณะด้านความรู้ (knowledge) และคุณลักษณะด้านทักษะ (skill) จากการวิจัยทำให้เห็นได้ว่าคุณลักษณะด้านทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ยังมีอยู่น้อยมาก ซึ่งนำคุณลักษณะด้านทักษะ (skill) ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ ดังนี้ ควรพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องการสื่อสารที่ดีกับผู้คนที่หลากหลาย สื่อสารได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การพูดคุยอย่างมีเหตุผล พัฒนาให้เป็นนักเทศน์เรื่องใหม่ๆ ฝึกอยู่ตลอดเวลา ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกพัฒนาวิธีคิดอย่างเป็นระบบ และคิดนอกกรอบ นวัตกรรมช่วยในการตัดสินใจ การนำนวัตกรรมใหม่มาช่วยในการทำงาน การนำทรัพยากรสมัยใหม่มาใช้ในการทำงาน รู้จักการวางแผนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เรียนรู้เทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ๆ การเปิดโอกาสให้ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานของผู้บริหาร การจัดอบรมการทำงานเป็นทีมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาที่สามอย่างจริงจัง การใช้ภาษาที่สามในการสื่อสารในชีวิตประจำวันโดยให้มีการประเมิน ติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การจัดอบรมโดยเน้นหลักธรรม เรื่อง สัปปุริสธรรม 7 พัฒนาองค์ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยี รู้จักยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด การจัดอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีเบื้องต้นโดยการนำเทคโนโลยีที่ใกล้ตัวมาใช้ในการทำงาน

หัตยา ชนะสิทธิ์ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีเพศและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นของคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ครูที่มีวุฒิการศึกษาและขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณินนิตย์ กิจวิธิ (2560, หน้า 33-40) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความซื่อสัตย์และคุณธรรม ด้านความมุ่งมั่นและพากเพียร มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ และด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

กนกอร อุณสถานนท์ (2561, หน้า 98-103) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สู่การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่จะนำพาให้สถานศึกษามุ่งไปสู่ความสำเร็จก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย การเป็นนักคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การเป็นนักสื่อสาร การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การคิดบวก การเชื่อมั่นในตนเอง การมุ่งมั่นพากเพียร เป็นนักประกอบการและสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี นักสร้างแรงบันดาลใจ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นำไปสู่การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ ด้วยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเข้าถึงองค์ความรู้ และการสร้างระบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะ และสมรรถนะ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย

เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน (2562, หน้า 92-95) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พบว่าด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ด้านการยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีภาวะผู้นำ ส่วนคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

อดิสร ศรีเมืองบุญ (2562, หน้า 556-557) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน มีนโยบายที่ชัดเจน นำสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ร่วมกับชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่ได้อย่างชัดเจนเป็นระบบตรงกับความสามารถของบุคลากร ไม่ยืดหยุ่นเกินไป หรือเข้มงวดเกินไป มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีความเมตตา เสียสละ มีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

ธีรณัฐ วาริรักษ์, และรัตนา กาญจนพันธุ์ (2563, หน้า 179) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการติดต่อสื่อสาร

สมจินต์ มุสิกกรังศรี (2564, หน้า 3) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตสองทะเล จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะยุคใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ปรากฏว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะยุคใหม่ มีความแตกต่างรายคู่จำนวน 2 คู่ คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

สิริลักษณ์ แสงสุข (2565, หน้า 139) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ

ที่ 21 ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการสื่อสาร ด้านสร้างชุมชน ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านนักสร้างสรรค์ ด้านนักคิดวิเคราะห์ และด้านสร้างพลังเชิงบวก

2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนักคิดวิเคราะห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูในสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมากกว่าครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่

สร้อยทิพย์ แก้วตา (2565, หน้า 118-121) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้าน การสร้างแรงบันดาลใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความมุ่งมั่น พากเพียร 2) สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่และสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.512 - 0.812 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง-สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่นพากเพียร ด้านวิสัยทัศน์ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 78.10

สุภาวดี สกวรรณ์ (2567, หน้า 314-315) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในอำเภอฉวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านทักษะการบริหาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านภาวะผู้นำ และด้านความรู้ความสามารถ 2) ครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกันการรับรู้ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันการรับรู้ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) แนวทางการพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 3.1) พัฒนาตนเองด้านวิชาการและภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง 3.2) นำหลักธรรมาภิบาลมา

ประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา 3.3) วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมและกำหนดวิสัยทัศน์ 3.4) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3.5) เป็นนักบริหารเชิงกลยุทธ์ และ 3.6) สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายอย่างเป็นระบบ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

แมคแคซี (MaCarty, 1998, pp.14-17) ศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้นำในทางที่ดีขึ้นพบว่า บุคลิกลักษณะของผู้นำมีส่วนสำคัญต่ออาชีพทางการศึกษา ผู้หญิงเป็นผู้นำที่มีความอ่อนโยน โอบอ้อมอารี และให้ความร่วมมือกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในองค์กรเป็นศูนย์รวมของกระบวนการตัดสินใจ

จอห์นสัน, และโชลส์ (Johnson, & Scholes, 2003, p.163) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาพบว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้ที่เอกลักษณ์เฉพาะตัวในการพัฒนากลยุทธ์และเป็นผู้ที่มองเห็นการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยข้อมูลในการออกแบบองค์กรผ่านกลยุทธ์ในการวิเคราะห์และการวางแผนกลยุทธ์ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ที่จัดทำมานั้นเป็นรูปแบบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ส่วนบุคคลและการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรเป็นผลกระทบมาจากความเป็นมาขององค์กรและวัฒนธรรมขององค์กรในอดีต ดังนั้น บทบาทด้านความคิดที่เพิ่มเติมอย่างเพิ่มเติมอย่างเด่นชัดของผู้นำเชิงกลยุทธ์คือ การมีวิสัยทัศน์ ภารกิจ และจุดประสงค์ที่ชัดเจน อันนำไปสู่การกำหนดส่วนอื่นๆ ในองค์กรที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงเพราะความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวนี้นำไปสู่ความสำเร็จของกลยุทธ์ขององค์กร

แมกนสัน (Magunson, 2006, p.95) ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในสหรัฐอเมริกา โดยจำแนกคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คุณลักษณะด้านส่วนตัว และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ สรุปคุณลักษณะทั้งสองด้านได้ดังนี้ 1) คุณลักษณะส่วนตัว มีดังนี้ ความยุติธรรมและมีวิจารณญาณ ความซื่อสัตย์และจงรักภักดี ความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ไม่ใช้อารมณ์ ความจริงใจ ความเป็นมิตร อารมณ์ขัน ใจกว้างและเปิดเผย ความเสมอต้นเสมอปลาย ความเมตตาปราณีและเอื้ออาทรผู้อื่น 2) คุณลักษณะด้านวิชาชีพ มีดังนี้ ความสามารถในการติดต่อประสานงานและเข้ากับผู้อื่นได้ดี ความรู้ความสามารถในวิชาการบริหารเป็นอย่างดี ความสามารถในการมอบหมายงานให้ผู้อื่น ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี การตัดสินใจ ความสามารถในการยอมรับในการปฏิบัติงานของผู้อื่น ความสนใจในบุคคลอื่นๆ ความสามารถในการวางแผนและจัดระเบียบ การรู้จักใช้อำนาจหน้าที่อย่างเหมาะสม

เมเมท, และซิริน (Mehmet, & Sirin, 2021, p.291) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความสามารถในการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา จากผลการวิจัยตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในตุรกี ทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะความรู้

ทักษะชีวิตและวิชาชีพ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในศตวรรษที่ 21 ในระดับสูงมาก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางการศึกษาที่ต้องมีทักษะ ความสามารถ และวิสัยทัศน์เพื่อตอบสนองความต้องการของยุคปัจจุบัน

เสิร์ฟ, ออมมูร์, และซูเฮย์ลา (Servet, Ömür, & Süheyla, 2020, p.399) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามความเห็นของครู ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้ มีการใช้แบบจำลองเชิงพรรณนาที่อธิบายสถานการณ์ครูจำนวน 424 คนเข้าร่วมการศึกษา ในการรับข้อมูลจากครู มีการใช้สองมาตราส่วน: มาตราส่วนทักษะของผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และมาตราส่วนความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อกำหนดระดับทักษะของผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีการใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่สำคัญระหว่างทุกมิติของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารการศึกษาและพฤติกรรมความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ นอกจากนี้ พบว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารการศึกษาเป็นตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ จากผลการวิจัยพบว่า การรู้สารสนเทศ การรู้เทคโนโลยี ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบ เป็นตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านการจัดการ ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องเพิ่มระดับความรู้ การรู้เทคโนโลยี ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำและทักษะความรับผิดชอบ เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านการจัดการ

เกอร์ลี (Gerly, 2022, p.52) ศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทักษะความเป็นผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21 ต่อประสิทธิภาพของครู ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูคือการมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งผลให้ครูเกิดความกระตือรือร้น ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม มีความน่าเชื่อถือ มีระเบียบวินัย และขยันอดทน ส่งผลให้ครูบรรลุเป้าหมายทางวิชาชีพ ซึ่งทักษะความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อประสิทธิภาพการทำงานของครู คือ ทักษะการสื่อสาร สามารถเข้าถึงได้ ให้ข้อมูลและคำแนะนำที่ชัดเจนและถูกต้องทั้งในการสื่อสารด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษร อภิปรายประเด็นและข้อเสนอแนะในโรงเรียน รับฟัง ชื่นชมความคิดและข้อเสนอแนะของครู ผลการปฏิบัติงานของครูเป็นที่น่าพอใจมากตามที่ผู้บริหารสถานศึกษารับรู้ในช่วงปี 2019–2020 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ล้วนแต่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา จึงสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อให้ทราบข้อมูลว่า

ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่น้อยเพียงใด โดยมุ่งหวังว่าสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เกิดความชัดเจนในการนำไปพัฒนาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้มีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 134 คน และครู จำนวน 1,219 คน รวมทั้งสิ้น 1,353 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 309 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973, p.727) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 30:70 จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 93 คน และครู จำนวน 216 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (proportional stratified random sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากร ขนาดสถานศึกษา และการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลครบตามจำนวน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดของ สถานศึกษา	จำนวนประชากร (N)			กลุ่มตัวอย่าง (n)		
	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู	รวม	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู	รวม
ขนาดใหญ่	2	33	35	1	6	7
ขนาดกลาง	64	846	910	44	150	194
ขนาดเล็ก	68	340	408	48	60	108
รวม	134	1,219	1,353	93	216	309

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น มาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp.90-95) มีรายละเอียด ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าตำราเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรและประเด็นในการตั้งคำถาม

2. นำข้อมูลที่ได้มาประมวล วิเคราะห์สังเคราะห์กำหนดขอบเขตของเนื้อหา สร้างค่านิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ 4) ความสัมพันธ์กับงาน 5) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

3. ร่างแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมตามขอบเขตเนื้อหาจากกรอบแนวคิด ประกอบด้วยคำถามเป็นรายข้อ เป็นแบบแบบสำรวจรายการ (check list) และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและทำการตรวจสอบเบื้องต้น พิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้อง เหมาะสมกับขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (subject matter specialists) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเนื้อหาสาระและโครงสร้างของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ลงความเห็นและให้คะแนน ว่าข้อคำถามแต่ละข้อ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาหรือไม่ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าสอดคล้องวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้องวัตถุประสงค์และเนื้อหา

จากนั้นวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อและเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (alpha coefficient method) (Cronbach, 1971, p.160) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.99

7. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 สำหรับแนะนำตัวผู้วิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย
2. นำหนังสือที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เห็นชอบ และแนบหนังสือที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีขออนุญาตไปยังโรงเรียนโดยตรง ส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และประสานกับผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (google form) จำนวนทั้งสิ้น 309 คน
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ (google form) เรียบร้อยแล้ว จึงตรวจสอบตรวจสอบความถูกต้องอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดลำดับคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 แยกจัดหมวดหมู่และดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษา เพื่อนำไปข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามของแบบสอบถามทั้งหมดทุกฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการคำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่ได้ตามเกณฑ์การประเมินตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า 121) ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์

ทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และหากผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยการทดสอบแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher's) ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .05

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (validity) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	R	แทน	ค่าคะแนนความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1971, p.160)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	S_i	แทน	ความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t	แทน	ความแปรปรวนทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 การหาค่าร้อยละ (percentage) จากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561, หน้า 38)

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) จากสูตร (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2543, หน้า 351)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	X	แทน	ค่าหรือคะแนนของข้อมูล
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของค่าหรือคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544, หน้า 35-40)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	n-1	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-test)

3.1.1 การทดสอบ t-test ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ในกรณีที่ความแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มเท่ากัน (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2534, หน้า 178)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{sp \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}$$

3.1.2 การทดสอบ t-test ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ในกรณีที่ความแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มไม่เท่ากัน (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2534, หน้า 178)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{sp \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}$$

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มใช้สูตรการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ANOVA โดยใช้ค่า (F-test)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
	MS_b	แทน	ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 การตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยการทดสอบแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher's) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545, หน้า 333)

$$LSD = t_{\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{MSE \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$$

เมื่อ	LSD	แทน	ผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ i และ j
	MSE	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (MSw)
	K	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ
	n	แทน	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
	α	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (mean)
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติ (ใช้ในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution))
df	แทน	ค่าระดับความอิสระ (degrees of freedom)
SS	แทน	ผลการบวกกำลังสองของคะแนน (sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (mean of square)
$*p \leq .05$	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอนตามความมุ่งหมายและสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำรวจรายการ (check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยใช้การทดสอบค่าที ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยการทดสอบเอฟ ถ้ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบเป็นรายคู่โดยการทดสอบแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher's)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	91	29.40
หญิง	218	70.60
รวม	309	100.00
ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	93	30.10
ครู	216	69.90
รวม	309	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	56	18.10
5-10 ปี	130	42.10
10 ปีขึ้นไป	123	39.80
รวม	309	100.00
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	108	35.00
ขนาดกลาง	194	62.80
ขนาดใหญ่	7	2.30
รวม	309	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 และครู จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 69.90 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 70.56 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 และส่วนใหญ่มีขนาดของสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 62.80

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเป็นผู้นำที่ฟังประสงค์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสัมพันธ์กับงาน และความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการเป็นผู้นำที่ฟังประสงค์	4.13	0.55	มาก	3
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.14	0.51	มาก	2
3. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.11	0.54	มาก	4
4. ด้านความสัมพันธ์กับงาน	4.15	0.52	มาก	1
5. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.08	0.55	มาก	5
รวม	4.12	0.53	มาก	

จากตาราง 3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับงาน ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.51) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.51) ด้านการเป็นผู้นำที่ฟังประสงค์

($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.55) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.54) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.54)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ผู้บริหารมีความกล้าตัดสินใจ กล้าลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง	4.16	0.71	มาก	4
2. ผู้บริหารมีเหตุผล วางตัวเป็นกลางอยู่เสมอ	4.15	0.76	มาก	5
3. ผู้บริหารมีความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.17	0.70	มาก	3
4. ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ ในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ	3.98	0.66	มาก	10
5. ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อรักษาชื่อเสียงของตนเอง	4.39	0.71	มาก	1
6. ผู้บริหารมีความสามารถในการแนะนำ ชี้แนะให้ผู้อื่นปฏิบัติ ตามได้อย่างเหมาะสม	4.04	0.66	มาก	9
7. ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับตัวเท่าทัน การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน	4.07	0.70	มาก	8
8. ผู้บริหารมีความสามารถปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหาร สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	4.12	0.65	มาก	6
9. ผู้บริหารคำนึงถึงประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลัก	4.08	0.68	มาก	7
10. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้	4.23	0.60	มาก	2
รวม	4.13	0.55	มาก	

จากตาราง 4 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.55) พิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก

ได้แก่ ผู้บริหารประพัตติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อรักษาชื่อเสียงของตนเอง ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.71) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.60) และผู้บริหารมีความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการแนะนำ ชี้แนะให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.66)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการ มีวิสัยทัศน์ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการมีวิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ผู้บริหารมีความสามารถในการนำกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปสู่ การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	4.28	0.71	มาก	1
2. ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น รูปธรรมตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	4.25	0.69	มาก	3
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	4.13	0.59	มาก	5
4. ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน	4.27	0.70	มาก	2
5. ผู้บริหารมีความคิดเชิงบวกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน	4.14	0.63	มาก	4
6. ผู้บริหารมีความสามารถในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้กับ ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความเข้าใจและเต็มใจปฏิบัติงาน	4.08	0.65	มาก	6
7. ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย เพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้สอดคล้องกับความรู้ความ- สามารถของ ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.07	0.61	มาก	7
8. ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แนวทางในการบริหาร งานให้มีการพัฒนาที่ทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ในปัจจุบัน	3.91	0.70	มาก	8
รวม	4.14	0.51	มาก	

จากตาราง 5 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.51) พิจารณารายชื่อเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับได้แก่ ผู้บริหารมีความสามารถในการนำกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.71) ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.70) และผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรมตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แนวทางในการบริหารงานให้มีการพัฒนาที่ทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ในปัจจุบัน ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.70)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมและรายชื่อ

ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา	4.26	0.62	มาก	1
2. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.18	0.69	มาก	2
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชา	4.11	0.68	มาก	4
4. ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	0.63	มาก	9
5. ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้คำพูดเชิงบวกในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์	4.07	0.61	มาก	6
6. ผู้บริหารมีความสามารถบริหารจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	4.01	0.67	มาก	8
7. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหาความรู้ในวิชาชีพของตนอย่างสม่ำเสมอ	4.15	0.69	มาก	3
8. ผู้บริหารมีการยกย่องชมเชย ให้เกียรติ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา	4.10	0.66	มาก	5

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
9. ผู้บริหารมีการประสานภาคีเครือข่าย เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.06	0.65	มาก	7
รวม	4.10	0.54	มาก	

จากตาราง 6 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.54) พิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.62) ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.69) และผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหาความรู้ในวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.63)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านความสัมพันธ์กับงาน โดยรวมและรายข้อ

ด้านความสัมพันธ์กับงาน	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ผู้บริหารมีความรอบรู้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดี	4.18	0.70	มาก	3
2. ผู้บริหารมีแบบแผนทิศทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	4.32	0.59	มาก	1
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.14	0.71	มาก	5
4. ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจสู่การปฏิบัติ	4.17	0.69	มาก	4
5. ผู้บริหารมีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย	4.06	0.63	มาก	9
6. ผู้บริหารมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.13	0.72	มาก	6
7. ผู้บริหารมีความสามารถประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	4.08	0.67	มาก	8

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านความสัมพันธ์กับงาน	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
8. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.21	0.59	มาก	2
9. ผู้บริหารมีการกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.07	0.66	มาก	7
รวม	4.15	0.51	มาก	

จากตาราง 7 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านความสัมพันธ์กับงานโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.15$, S.D.=0.51) พิจารณารายชื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้บริหารมีแบบแผนทิศทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ($\bar{X}= 4.32$, S.D.=0.59) ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X}= 4.21$, S.D.=0.59) และผู้บริหารมีความรอบรู้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดี ($\bar{X}= 4.18$, S.D.=0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.63)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยรวมและรายชื่อ

ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.22	0.73	มาก	1
2. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.19	0.71	มาก	2
3. ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.10	0.62	มาก	4

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ระดับความคิดเห็น			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
4. ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในพัฒนาการจัดระบบสถานศึกษา	3.94	0.64	มาก	8
5. ผู้บริหารมีการผสมผสานนวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	4.01	0.70	มาก	6
6. ผู้บริหารมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและแก้ปัญหาในการทำงานอย่างสร้างสรรค์	4.04	0.70	มาก	5
7. ผู้บริหารมีความสามารถในการบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายมาใช้กับสถานศึกษาได้	4.13	0.65	มาก	3
8. ผู้บริหารมีความสามารถในการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา	3.99	0.68	มาก	7
รวม	4.07	0.54	มาก	

จากตาราง 8 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.54) พิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.73) ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน ผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.70) และผู้บริหารมีความสามารถในการบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายมาใช้กับสถานศึกษาได้ ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.68) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในพัฒนาการจัดระบบสถานศึกษา ($\bar{X}=3.94$, S.D.=0.64)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา มีรายละเอียดตามตาราง 9-12

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์	4.04	0.57	4.17	0.53	-1.979	.049*
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.05	0.52	4.17	0.05	-1.844	.066
3. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.00	0.57	4.15	0.52	-2.140	.033*
4. ด้านความสัมพันธ์กับงาน	4.07	0.51	4.19	0.52	-1.844	.066*
5. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.00	0.57	4.11	0.53	-1.626	.105
รวม	4.03	0.55	4.16	0.43	-1.887	.034*

* $p \leq .05$

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21	ตำแหน่ง				t	p
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์	4.24	0.37	4.09	0.60	2.663	.008*
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.20	0.40	4.11	0.54	1.604	.110
3. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.22	0.39	4.05	0.56	3.050	.003*

ตาราง 10 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21	ตำแหน่ง				t	p
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
4. ด้านความสัมพันธ์กับงาน	4.26	0.38	4.11	0.56	2.899	.004
5. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.21	0.40	4.02	0.59	3.287	.001*
รวม	4.23	0.39	4.08	0.57	2.701	.023*

* $p \leq .05$

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	0.564	2	0.282	0.939	.392
	ภายในกลุ่ม	91.863	306	0.300		
	รวม	92.427	308			
ด้านการมีวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	0.099	2	0.050	0.189	.828
	ภายในกลุ่ม	80.113	306	0.262		
	รวม	80.212	308			
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	0.106	2	0.053	0.178	.837
	ภายในกลุ่ม	90.768	306	0.297		
	รวม	90.873	308			

ตาราง 11 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านความสัมพันธ์กับงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.298	2	0.149	0.558	.573
	ภายในกลุ่ม	81.645	306	0.267		
	รวม	81.943	308			
ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.463	2	0.232	0.777	.461
	ภายในกลุ่ม	91.188	306	0.298		
	รวม	91.651	308			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.305	2	0.152	0.528	.618
	ภายในกลุ่ม	87.115	306	0.284		
	รวม	87.421	308			

* $p \leq .05$

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่าการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	2.215	2	1.108	3.757	.024*
	ภายในกลุ่ม	90.212	306	0.295		
	รวม	92.427	308			

ตาราง 12 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการมีวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	1.547	2	0.773	3.008	.051
	ภายในกลุ่ม	78.665	306	0.257		
	รวม	80.212	308			
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	0.920	2	0.460	1.565	.211
	ภายในกลุ่ม	89.953	306	0.294		
	รวม	90.873	308			
ด้านความสัมพันธ์กับงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.937	2	0.969	3.705	.026*
	ภายในกลุ่ม	80.006	306	0.261		
	รวม	81.943	308			
ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.840	2	1.420	4.892	.008*
	ภายในกลุ่ม	88.811	306	0.290		
	รวม	91.651	308			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.891	2	0.946	3.385	.064
	ภายในกลุ่ม	85.529	306	0.279		
	รวม	87.421	308			

*p ≤ .05

จากตาราง 12 พบว่า ผู้บริหารและครูตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หากพิจารณาตามรายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความสัมพันธ์กับงาน และด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของ

สถานศึกษาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความสัมพันธ์กับงาน และด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยการนำมาตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยการทดสอบแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher's) ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 13 เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์เป็นรายคู่

ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก 3.91	ขนาดกลาง 4.11	ขนาดใหญ่ 3.98
ขนาดเล็ก	3.91	-	-0.16*	-0.37
ขนาดกลาง	4.11		-	-0.21
ขนาดใหญ่	3.98			-

*p ≤ .05

จากตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์เป็นรายคู่ พบว่า ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์กับงานเป็นรายคู่

ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก 3.95	ขนาดกลาง 4.12	ขนาดใหญ่ 4.16
ขนาดเล็ก	3.95	-	-0.13*	-0.42*
ขนาดกลาง	4.12		-	-0.30
ขนาดใหญ่	4.16			-

*p ≤ .05

จากตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์กับงานเป็นรายคู่ พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับงาน แตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ 1) ระหว่างผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากขนาดกลาง 2) ระหว่างผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นรายคู่

ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3.83	4.06	3.92
ขนาดเล็ก	3.83	-	-0.19*	-0.37
ขนาดกลาง	4.06		-	-0.18
ขนาดใหญ่ขึ้นไป	3.92			-

* $p \leq .05$

จากตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นรายคู่ พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และเสนอข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 109 คน ครูจำนวน 1,219 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,328 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ (Yamane, 1973, p.727) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 309 คน สัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 30 : 70 โดยประกอบด้วยผู้บริหาร ร้อยละ 30 จำนวน 93 คน และครู ร้อยละ 70 จำนวน 216 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ประเภทคำถามปลายปิด (close form) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาใช้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำรวจรายการ (check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในรูปแบบการประเมินค่า 5 ระดับ (5 point rating scales)

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

3.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รอบรู้เฉพาะเรื่อง (subject matter specialists) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับเนื้อหา (Item of Objective Congruence Index: IOC) ซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

3.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งความ เชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.99

3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ เพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนด

4.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระได้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญหรือ

ผู้ที่รอบรู้เฉพาะเรื่อง จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงครอบคลุมความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00

4.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น

4.4 ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1971, p.160) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

4.5 นำแบบสอบถามที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละสถานศึกษา

5.2 ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (google form) โดยแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหารและครูจำนวน 309 คน

5.4 นำแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (google form) ที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การจัดการข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การหาค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

6.2 หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการตอบแบบสอบถามที่วัดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เขต 2 5 ขั้นตอน ดังนี้ ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ด้านความสัมพันธ์กับงานและด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยการเปรียบเทียบเกณฑ์

6.3 การหาค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา กับตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยใช้สถิติการทดสอบที

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการทดสอบ แอลเอสดี (L.S.D.)

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

1.1 ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อรักษาชื่อเสียงของตนเอง 2) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) ผู้บริหารมีความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการแนะนำ ชี้แนะให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม

1.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) ผู้บริหารมีความสามารถในการนำกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม 2) ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และ 3) ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรมตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แนวทางในการบริหารงานให้มีการพัฒนาที่ทันต่อเหตุการณ์สถานการณ์ในปัจจุบัน

1.3 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา 2) ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา และ 3) ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหาความรู้ในวิชาชีพของตนอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านความสัมพันธ์กับงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) ผู้บริหารมีแบบแผนทิศทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 2) ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการบริหารจัดการสถานศึกษา และ 3) ผู้บริหารมีความรอบรู้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย

1.5 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างมีคุณภาพ และ 3) ผู้บริหารมีความสามารถในการบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายมาใช้กับสถานศึกษาได้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดระบบสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา

2.1 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ต่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หากพิจารณาตามรายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความสัมพันธ์กับงาน และด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษานั้นคือคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ถือได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากต่อการทำให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะและความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหาร ซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง การบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 คือ ความสัมพันธ์กับงาน ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษา กำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นกระบวนการทำงานแบบบูรณาการ มีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับ วรรณญา หามา (2562, หน้า 40) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยุธิน คนชื้อ (2562, หน้า 53) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานสถานศึกษา สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาได้ดีที่สุด

1.1 ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะของผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ กล้าตัดสินใจ คิดสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ๆ รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ และบริหารงานแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ จิรฐัฐ สีนธารีย์, และศิริะ สนวนพานิช (2566, หน้า 32)

กล่าวว่า การบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้นำถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่มีบทบาทที่จะดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขปัจจัยของสภาวะโดยรอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้นำเองก็จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความสามารถที่ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งมีความเจริญทางเทคโนโลยี และส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างรวดเร็วมาก ดังนั้นเมื่อผู้นำซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในองค์กรมีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์กรให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ภายใต้เงื่อนไขปัจจัยของสภาวะโดยรอบ

1.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามองการณ์ไกล มีแนวคิดที่ชัดเจนในการนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และเป็นผู้ริเริ่มให้คำปรึกษา สนับสนุนบุคลากรได้พัฒนาคุณภาพอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ สร้อยทิพย์ แก้วตา (2565, หน้า 118-121) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ นอกจากนี้ คณินันต์ กิจวิธ (2560, หน้า 33-40) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการสร้างสัมพันธ์ที่ดี โดยให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแลบุคลากรเป็นอย่างดี สามารถรับฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจากบุคลากรและสถานการณ์รอบด้าน พร้อมทั้งสร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพการทำงาน สอดคล้องกับ เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน (2562, หน้า 92-95) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ สุภาวดี สการันต์ (2567, หน้า 314-315) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในอำเภอฉวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์

1.4 ด้านความสัมพันธ์กับงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษา กำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน เน้นกระบวนการ และมีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย พร้อมทั้งพัฒนาความรู้

ความสามารถของตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับ ทรุสกี (Truskie, 1999, pp.1-2) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่ส่งผลโดยตรงต่อวัฒนธรรมขององค์กร สามารถทำให้เกิดการปรับปรุงยกระดับการทำงานให้มีความมั่นใจได้ ทำให้องค์กรมีการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างยั่งยืนผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานทั้งสิ่งที่เห็นผลโดยทันทีและสิ่งที่ต้องการสังเกตในระยะยาวได้

1.5 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และผลักดันให้บุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำนวัตกรรมเข้าไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาที่จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติในการทำงาน สอดคล้องกับ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, หน้า 40) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องมีความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ หลากหลายรูปแบบ หลากแง่มุม คิดนอกกรอบ สร้างทางเลือกใหม่เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำสิ่งใหม่ๆ หรือสร้างนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการบริหาร ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ๆ เพื่อให้เกิดนวัตกรรม นอกจากนี้ ฐิตินันท์ นันทะศรี, และคนอื่นๆ (2563, หน้า 18) กล่าวว่า การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ความรู้ความสามารถความชำนาญ หรือมีกระบวนการคิดอย่างคล่องแคล่ว คิดอย่างแยกคาย ละเอียดลอ คิดอย่างชาญฉลาด และรู้จักนำความคิดแบบใหม่มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ อีกทั้ง เจอร์ราร์ด (Gerald, 2012, para.2) ยังกล่าวอีกว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ควรเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการผลักดันให้บุคลากรในโรงเรียนที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้บริหารและครูที่มีเพศแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นเพศชายและเพศหญิงนั้น มีแนวคิด มุมมองและพฤติกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้หญิงจะมีความคิดที่ซับซ้อนละเอียดอ่อน ส่วนผู้ชายจะมีลักษณะของความกล้าตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ดี ดังนั้นเพศที่ต่างกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิงจึงมีผลให้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน สอดคล้องกับ จารุณี ดวงแก้ว (2553, หน้า 98-101) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง รายได้ ประเภทสถานศึกษา และสถานที่ตั้งสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากตำแหน่งผู้บริหารและครู มีบทบาทหน้าที่และมุมมองที่แตกต่างกัน โดยตำแหน่งผู้บริหารทำหน้าที่ในการนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาใช้ในการบริหารจัดการและให้ดำเนินไปตามแบบแผนที่วางไว้ ครูทำหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นมุมมองของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจึงมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ จารุณี ดวงแก้ว (2553, หน้า 98-101) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง รายได้ ประเภทสถานศึกษา และสถานที่ตั้งสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานทุกช่วงมีการรับรู้ถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้ทราบถึงพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ดังนั้นบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน จึงไม่มีผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ชุมพร ภามนตรี (2559, หน้า 199-201) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า การเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หากพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ด้านความสัมพันธ์กับงานและด้านความคิดสร้างสรรค์และ

นวัตกรรม เนื่องจากขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันส่งผลให้การบริหารงานแตกต่างกัน ทั้งจำนวนของบุคลากรและงบประมาณในการบริหารจัดการสถานศึกษาขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กจะนำแนวทางบริหารแบบโรงเรียนขนาดใหญ่มาใช้ก็ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับ สิริลักษณ์ แสงสุข (2565, หน้า 139) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนักคิดวิเคราะห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูในสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมากกว่าครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ นอกจากนี้ สอดคล้องกับ พัทยา ทวยเศษ (2558, หน้า 744-745) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยเสนอจากผลการวิจัยในรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหารควรหาวิธีสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นประสบความสำเร็จ โดยให้ความสำคัญและใส่ใจต่อการพบปะครูอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เสริมแรงทางบวกให้ครู ให้อำนาจในลักษณะต่างๆ เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงานของครู

1.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แนวทางในการบริหารงานให้มีการพัฒนาที่ทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารควรศึกษาแนวทางในการบริหารงานให้มีความสอดคล้องกับยุคปัจจุบัน บูรณาการเทคโนโลยีเพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา

1.3 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีการสื่อสารสองทางให้ความสำคัญแก่ครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งด้านความร่วมมือการฝึกอบรม และให้ความสนใจกับบุคลากรทั้งหมดโดยไม่เลือกปฏิบัติ

1.4 ด้านความสัมพันธ์กับงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการควบคุมดูแลตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้น ผู้บริหารต้องรับทราบทุกเรื่องที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาและต้องสามารถให้คำแนะนำแก้ปัญหาและประสานงานภายในสถานศึกษาได้

1.5 ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในพัฒนาการจัดระบบสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีทัศนคติที่ดีในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศผู้บริหาร และส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของระบบเทคโนโลยีเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาองค์กรได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาหลักการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาด้านของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

2.2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ห้วงที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำพาให้สถานศึกษามุ่งไปสู่ความสำเร็จก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21

บรรณานุกรม

- กนกกรานต์ คชชะ. (2550). **คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารสู่ตาม
ความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- กนกอร อุ่นสถานนท์. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สู่การขับเคลื่อน
คุณภาพการศึกษา. **วารสารการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ Graduate
School Conference 2018**, 1(2), 98-100.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). **หลักสถิติ** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). **สถิติสำหรับงานวิจัย**. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- กาญจนา ศิลา. (2556). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่าย 19)**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุลจิรา รักชนคร. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. **Journal of Modern
Learning Development**, 5(3), 333.
- คณินนิตย์ กิจวิสิ. (2560). **การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- คมคาย น้อยสิทธิ์. (2561). ผู้บริหารยุคการศึกษา 4.0. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**,
46(4), 42.
- จตุพร สังขวรรณ. (2557). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- จรวัยพร ธีรฉัตร. (2550). **ทักษะของผู้บริหารยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- จราพร พุ่มคำ. (2545). **ทักษะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : วี.พี.รินทร์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

- จารุณี ดวงแก้ว. (2553). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. จาลอง นักพ่อน. (2543). **เส้นทางสู่มืออาชีพ. สถาบันพัฒนาผู้บริหาร, 1(5), 3.**
- จิรัชย์ เจริญชัยวานิช. (2552). **รูปแบบของ “ผู้นำ” ที่ส่งผลต่อความสุขของพนักงานในองค์กร. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- จิรัฐ สันธูอารีย์, และศิริระ สอนพานิช. (2566). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารภาวนาสารปริทัศน์, 3(2), 32.**
- จิราภรณ์ เกษวิชัยการณ. (2556). **แนวทางพัฒนาการสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.**
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.**
- จุฑาธิปต์ ทัพไทย. (2560). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.**
- เจริญ ภูวิจิตร. (2555). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในอาเซียน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.**
- เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน. (2562). **การศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- เฉลียว กล้าหาญ. (2550). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.**
- ชลกร ตันประภัสร์ธร, และคนอื่นๆ. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(2), 42.**
- ชัยพร พันธุ์น้อย. (2547). **การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตามความคิดเห็นของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.**

- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติคุรุศาสตร์ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21**. กาฬสินธุ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- _____. (2560). **ภาวะผู้นำทางการศึกษาและนวัตกรรมทางการบริหาร: กระบวนทัศน์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา**. กาฬสินธุ์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ชัยศักดิ์ ศุภระกาญจน์. (2559). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ**. สืบค้น สิงหาคม 25, 2566. จาก <https://spark.adobe.com/page/YLGxuPO3qkdtE>.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2560). **การบริหารการศึกษาและทรัพยากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.
- ชีวสารณ กิ่งแก้ว. (2561). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ชุมพร ภาমনตรี. (2559). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2534). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒประสานมิตร.
- _____. (2544). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : เทพเนรมิต.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี, และคนอื่นๆ. (2563). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา**. **วารสารบัณฑิตศึกษา**, 17(79), 18.
- ณิชามล พองน้ำ. (2557). **คุณลักษณะส่วนบุคคลพฤติกรรมผู้นำและการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิผลในการทำงาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ดวงกมล เปี่ยมสุภทรัพย์. (2554). **เชาว์อารมณ์ (EQ) และเชาว์ทางจิต (SQ) ที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลของพนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เต็มสิริ ทิพย์จันทา. (2553). **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกรณีศึกษา : โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครภูเก็ต**. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย**, 1(2), 139.
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). **ผู้บริหารกับการครองตน ครองคน และครองงาน : สุตยอดนักบริหาร**. นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4.

- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2550). **มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร**. กรุงเทพฯ : อินฟอร์มีเดีย บุ๊คส์.
- ทองใบ สุดซารี. (2543). **ภาวะผู้นำการจูงใจ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทองอินทร์ ปัญญานาค. (2556). **แนวทางพัฒนาการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ทิพวรรณ ถ้วนปสิทธ์สกุล. (2562). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของนโยบายไทยแลนด์ 4.0**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เทียน ทองแก้ว. (2550). **สมรรถนะ (Competency): หลักการและแนวปฏิบัติ**. สืบค้น ธันวาคม 6, 2565, จาก <https://www.competency.mju.ac.th/doc/22141>.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2551). บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา. *The city Journal*, 4(85), 49-50.
- ธนาภรณ์ ถัดหลาย. (2555). **คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพตามความต้องการของครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จังหวัดตราด**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ธีรนุช วาริรักษ์, และรัตนา กาญจนพันธุ์. (2563). **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการระดับชาติ “การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครั้งที่ 4” ประจำปี 2563**, 179.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). **การบริหารโรงเรียนสู่ยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- _____. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นที กอบการนา, และคนอื่นๆ. (2562). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 3(2), 47.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2529). **หลักการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เอส เอ็ม เอ็ม.
- นิรภัย จันทร์สวัสดิ์. (2556). **คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณนักบริหารกับการกำกับดูแลที่ดี**. กรุงเทพฯ : สุตรไฟศาล.

บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. **วารสารมหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด**, 6(2), 206-214.

บัณฑิต คุณาวุฒิกร. (2561). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา. **วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**, 3(1), 28-39.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.

_____. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ :
เจริญผล.

บุญมา แพ่งศรีสาร. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่. **วารสาร มจร
นครน่านปริทรรศน์**, 2(2), 137-140.

บุษยา วีรกุล. (2558). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ.

เบญจมาศ หาญกล้า. (2555). **วิสัยทัศน์และผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
สำหรับผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

ปทุมรัตน์ สีรูป. (2560). **การพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ของโรงเรียนขยาย
โอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปวีณา ประมูลพงศ์. (2557). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอัญรัตน์ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระมหาพุทธพิชาญ โยธาสโน, และคนอื่นๆ. (2566). **ผู้นำและภาวะผู้นำที่พึงประสงค์**.

วารสารวามัญองแหกรพุทธศาสตรปริทรรศน์, 10(1), 166.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2552). **องค์การและการจัดการ** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิต.

พัทยา ทวยเศษ. (2558). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์.

พิชญภา ชันทอง. (2554). **กระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 จังหวัดชุมพร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- พิชาย รัตนดิลล ญ ญเก็ด. (2552). **องค์การและการบริหารจัดการ**. กรุงเทพฯ : อิงค์ ปียอนด์ บุ๊คส์.
- พิทักษ์ กลิ่นบำรุง. (2559). **การศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2564). **กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารยุคนิวนอร์มัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(5), 1805.
- เมธี ปลัณธนานนท์. (2525). **การบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ยุจีน คนชื่อ. (2562). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ยุวเรศ ประดู่. (2564). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3**. วารสารการวัด ประเมินผล สถิติ และการวิจัยทางสังคมศาสตร์, 2(1), 53.
- โยธิน นิลคช (2561). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018”, 1(2), 411.**
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). **การจัดการสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). **การเขียนแผนการสอน**. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- ลัดดาวัล พันตะคุ. (2557). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- วรัชยา ลาบุญ. (2563). **คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรัญญา หามา. (2562). **คุณลักษณะของผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครนายก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- วัฒนาร ต่อซอน. (2561). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2548). **ภาวะผู้นำ (ฉบับแก้ไขใหม่)**. กรุงเทพฯ : วิทยอุดมสาส์น.
- วิโรจน์ สารรัตนะ, และสัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์. (2545). **ผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยเพื่อการวิพากษ์**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์.
- วีระพงศ์ เกียรติไพรยศ. (2564). **ภาวะผู้นำกับการบริหารองค์การในยุคดิจิทัล**. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 7(1), 131.
- ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สนุก สิมมาต, และคนอื่นๆ. (2560). **คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การในศตวรรษที่ 21. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. สืบค้น ธันวาคม 6, 2565, จาก <http://gs.rmu.ac.th/grc2017/fullpaper/file/PS-O-01.pdf>.
- สมจินต์ มุสิกวงศ์. (2564). **คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตสองทะเล จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สมชาย เทพแสง. (2547). **E-Leadership: ผู้นำการศึกษายุคดิจิทัล**. วารสารวิชาการ, 7(1), 55-62.
- _____. (2553). **E-Leadership: ผู้นำการศึกษาในยุคดิจิทัล**. วารสารวิชาการ, 1(1), 83-89.
- สมชาย รุ่งเรือง. (2560). **รูปแบบการพัฒนาผู้นำสู่การสร้างแรงผลักดันเชิงสร้างสรรค์**. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(1), 29.
- สมหมาย อ้าดอนกลอย. (2556). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 7(1), 5-6.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). **รายงานการวิจัยเอกสารเรื่องใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สร้อยทิพย์ แก้วตา. (2565). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สราวุธ นาแรมงาม. (2561). **ผู้นำกับการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สัมมา ธนินทรีย์. (2560). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ส. เอเซียเพลส.
- สามารถ ฟองศิริ. (2558). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (2566). **นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. สืบค้น พฤษภาคม 18, 2566, จาก <http://lopburi2.go.th/web/>.
- _____. (2567). **ข้อมูลด้านบุคลากร**. สืบค้น พฤษภาคม 28, 2567, จาก <http://lopburi2.com/bigdata/index.php>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564**. กรุงเทพฯ : สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). **การจัดการองค์การทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สิริลักษณ์ แสงสุข. (2565). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3**. วารสารศึกษาศาสตร์ มจร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 10(2), 139.
- สุกฤตยา ปงกันทา. (2561). **กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2544). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ**. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- สุภัทรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์. (2565). **นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย, 19(1), 202.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2558). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30**. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 8(2), 54.

- สุภาวดี สกาวรัตน์. (2567). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในอำเภอฉวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. *Journal of Academic for Public and Private Management*, 6(2), 314-315.
- สุเมธ แสงนิมนวล. (2540). ทำอย่างไรจึงจะเป็นผู้บริหารชั้นยอด (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บุกแบงก์.
- สุวกิจ ศรีปัดถา. (2550). ภาวะผู้นำกับการตัดสินใจ. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 1(1), 5.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- เสกสรรค์ สนาวา, ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี, และวิไลลักษณ์ ขาวสะอาด. (2561). คุณลักษณะของผู้นำองค์การภาครัฐสมัยใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 20(พิเศษ), 399-411.
- หัตยา ชนะสิทธิ์. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- อดิสร ศรีเมืองบุญ. (2562). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 9(2), 556-557.
- อนุพนธ์ คำหล้า. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภองาว จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา*.
- อรุณ รักธรรม. (2536). **หน่วยที่ 4 พฤติกรรมองค์กรในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2549). **ทฤษฎีองค์กร. ใน ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 2**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำนวย แสงสว่าง. (2554). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์ Human resource management** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2546). **แนวปฏิบัติ กระบวนการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษา
พื้นฐานพุทธศักราช 2544 ฉบับปรับปรุง**. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- Bass, B.M. (1998). **Transformational leadership development**. California : Consulting Psychologists.
- Bradford, D.L., & Cohen, A.R. (1984). **Power up: Transforming organizations through shared leadership**. New York : John Wiley.
- Caldwell, R.G. (2000). **Criminology**. New York : Ronald Press.
- Campbell, R.F., et al. (1978). "On the nature of organizational effectiveness" in **New purposetives on organizational effectiveness**. Edited by Paul S. Goodman and Johannes M. Pennings and Associates. San Francisco : Jassay Bass.
- Conger, J.A. (1989). **The charismatic leader: Behind the mystique of exceptional leadership**. San Francisco : Jossey-Bass.
- Couros, G. (2010). **The 21st century principal**. Retrieved June 9, 2023, from <http://connectedprincipals.com/archives/1663>.
- Cronbach, L.J. (1971). **Essentials of psychological testing** (4th ed.). New York : Harper & Row.
- Dave. (2013). **Characteristics of innovative leaders**. Retrieved December 6, 2023, from <http://innovativeleadership.blogspot.com/2007/02/innovative-leadership-progressat-warp.html>.
- Dubrin, A.J. (1998). **Leadership research findings, practice, and skills**. Boston : Houghton Mifflin.
- _____. (2006). **Leadership: 2nd Asia-pacific edition**. Boston : Houghton Mufflin.
- Executive Leadership Development Center. (2013). **Leadership training program**. Retrieved December 6, 2023, from: www.wallacefoundation.org/knowledge-center/school-leadership/effective-principal-leadership/Pages/The-School.
- Garrison, M., & Bly, M.A. (1997). **Human relations: Productive approaches for the workplace**. Boston : Allyn & Bacon.
- Gerald, A. (2012). **21st century administrators: new roles, new responsibilities**. Retrieved December 6, 2023, from <http://www.geraldaungst.com/blog/2012/03/21st-century-administrators-newroles-new-responsibilities>.

- Gerly, B.D.C. (2022). Influence of school principal's attributes and 21st century leadership skills on teachers' performance. **Journal of Humanities and Social Sciences**, 4(2), 52.
- Gordon, A.W. (1935). **Handbook of social psychology**. Roehester, MA : Clark University Press.
- Gorton, R.A. (1983). **School administration and supervision leadership challenges and opportunnities** (2nd ed.). Dubuge : Wm. C. Brown.
- Haiman, T.S., William, G., & Connor, E. (1985). **Management** (4th ed.). Boston : Houghton Mifflin.
- Hatch, T. (2009). **The outside-inside connection: educational leadership**. New York : McGraw-Hill.
- Hitchcock, P. (1996). The practical use of vision in small teams. **Health Manager Management**, 22(2), 28-31.
- Hodgetts, R.M. (1999). **Modern human relations at work** (7th ed.). New York : Dryden Press & Harcourt Brace College.
- Hoy, K., & Miskel, G. (2001). **Educational administration: Theory, research and practice**. New York : Mc Graw – Hill.
- Hughes, R.L. (1999). **Leadership: Enhancing the lessons of experience** (3rd ed.). Boston : McGraw-Hill.
- Jesse, B. (1999). **Essentials of psychological testing**. New York : Harper & Row.
- Johnson, G., & Scholes. K. (2003). **Exploring corporate strategy, texts and cases** (5th ed.). Hemel Hempstead : Prentice-Hall.
- Jones, M.G. (1969). **Planned organizational change: A study in change dynamics**. New York : Frederick a Praeger Publisher.
- Katz, R.L. (1995). Skills of an effective administrator. **Harvard Business Review**, 12(1), 33-42.
- Kenneth, L.C., & Jane, L.P. (2000). **Management and information system organization and technology in the network enterprise** (6th ed.). New York : Prentice-Hall.
- Knezevich, S.J. (1984). **Administration of public education** (4th ed.). New York : Harper & Row.

- Likert, R. (1967). **The method of constructing and attitude scale, in attitude theory and measurement.** New York : Wiley & Son.
- MaCarty, S.L.B. (1998). A woman lead us leadership for reform in vocation education (Woman administrators). **Dissertation Abstracts International**, 5(7), 14-17.
- Magunson, W.C. (2006). Characteristics of successful school business manager. **Dissertation Abstracts International**, 32(1), 95.
- Mehmet, A.H., & Sirin, Y. (2021). The relationship between the school principals level of 21st century skills and their capability to manage change at schools. **European Journal of Education Studies**, 8(8), 291.
- Mendenhall, M., et al. (2013). Developing cross cultural competencies in management education via cognitive behavior therapy. **Academy of Management Learning & Education**, 12(3), 436-451.
- Noonan, S.J. (2003). **The elements of leadership: Why you should know.** Maryland : Scarecrow Education.
- Pellegrino, & Varnhagan. (2010). The comparative effectiveness of tests versus written exercises. **The Journal of Educational Research**, 9(3), 1.
- Puccio, G.L., Mance, M., & Murdock, M.C. (2011). **Creative leadership: Skills that drive change** (2nd ed.). Los Angeles, CA : Sage.
- Robbins, S.P. (1998). **Organization behavior: Concepts controversies and applications.** New Jersey : Prentice-Hall.
- Robinson, J. (2012). **Crawling out-of-box: 5 new skills for 21st century school leaders.** Retrieved December 6, 2023, from [http://the21stcentury principal. Blogspot](http://the21stcenturyprincipal.blogspot).
- Servet, Ö., Ömür, Ç., & Süheyla, B. (2020). Examination of the relationship between school principals' 21st century skills and their strategic leadership according to teachers' opinions. **Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi**, 10(2), 399.
- Small, J. (1974). **Role options for school administration.** California : McCutchan.
- Stogdill, R.M. (1989). **Handbook of leadership: Survey of theory and research.** New York : The Free Press.
- The Wallace Foundation. (2012). **The school principal as leader: Guiding schools to better teaching and learning.** New York : Author.

- Truskie, S. (1999). **Leadership in high-performance organizational cultures**.
London : Quorum.
- Ubben, G.C., Hughes, L.W., & Norris, C.J. (2004). **The principal: Creative leadership for excellence in school** (5th ed.). Boston : Pearson Education.
- Westley, F., & Mintzberg, H. (1989). Visionary leadership and strategic management.
Strategic Management Journal, 10(1), 17-32.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis** (2rd ed.). New York : Harper & Row.
- Zaccaro, S.J., & Banks, D. (2004). Leader visioning and adaptability: Bridging the gap between research and practice on developing the ability to manage change.
Human Resource Management, 43(4), 367.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ

1.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

1.2 เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามและขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ณ โอกาสนี้

นางสาวกรกมล ชูรัก

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และกรอกข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

2. ตำแหน่ง

- ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ/รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ)
☐ ครู

3. ประสบการณ์ทำงาน

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี
☐ ตั้งแต่ 5 - 10 ปี
☐ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

4. ขนาดของสถานศึกษา

- ☐ โรงเรียนขนาดเล็ก
☐ โรงเรียนขนาดกลาง
☐ โรงเรียนขนาดใหญ่ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงช่องเดียวซึ่งในแต่ละช่องมีระดับการปฏิบัติ ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมแสดงออก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์					
1. ผู้บริหารมีความกล้าตัดสินใจ กล้าลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง					
2. ผู้บริหารมีเหตุผล วางตัวเป็นกลางอยู่เสมอ					
3. ผู้บริหารมีความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
4. ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ					
5. ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อรักษาชื่อเสียงของตนเอง					
6. ผู้บริหารมีความสามารถในการแนะนำ ชี้แนะให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม					
7. ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน					
8. ผู้บริหารมีความสามารถปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ					
9. ผู้บริหารคำนึงถึงประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลัก					
10. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					
ด้านที่ 2 การมีวิสัยทัศน์					
11. ผู้บริหารมีความสามารถในการนำกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม					
12. ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรมตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา					
13. ผู้บริหารมีความสามารถในการปรับวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง					
14. ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน					
15. ผู้บริหารมีความคิดเชิงบวกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานร่วมกัน					
16. ผู้บริหารมีความสามารถในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อสร้างความเข้าใจและเต็มใจปฏิบัติงาน					
17. ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา					

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
18. ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แนวทางในการบริหารงานให้ มีการพัฒนาที่ทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ในปัจจุบัน					
ด้านที่ 3 การมีมนุษยสัมพันธ์					
19. ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา					
20. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา					
21. ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชา					
22. ผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ					
23. ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้คำพูดเชิงบวกในการสื่อสารเชิง สร้างสรรค์					
24. ผู้บริหารมีความสามารถบริหารจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาอย่าง เหมาะสม					
25. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหาความรู้ในวิชาชีพของตน อย่างสม่ำเสมอ					
26. ผู้บริหารมีการยกย่องชมเชย ให้เกียรติ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพกับ ผู้ใต้บังคับบัญชา					
27. ผู้บริหารมีการประสานภาคีเครือข่าย เพื่อความร่วมมือในการจัด การศึกษาของสถานศึกษา					
ด้านที่ 4 ความสัมพันธ์กับงาน					
28. ผู้บริหารมีความรอบรู้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดี					
29. ผู้บริหารมีแบบแผนทิศทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
30. ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา					
31. ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจสู่การปฏิบัติ					
32. ผู้บริหารมีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย					
33. ผู้บริหารมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
34. ผู้บริหารมีความสามารถประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม					
35. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการบริหารจัดการ สถานศึกษา					

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
36. ผู้บริหารมีการกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
ด้านที่ 5 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม					
37. ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
38. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างมีคุณภาพ					
39. ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชา					
40. ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในพัฒนาการจัดระบบ สถานศึกษา					
41. ผู้บริหารมีการผสมผสานนวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษา					
42. ผู้บริหารมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและแก้ปัญหาในการทำงาน อย่างสร้างสรรค์					
43. ผู้บริหารมีความสามารถในการบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายมาใช้ กับสถานศึกษาได้					
44. ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้าง นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา					

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency : IOC)

ของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
ด้านที่ 1 การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์							
1.	กล้าตัดสินใจ และกล้าลงมือทำ	0	+1	+1	+1	+1	0.80
2.	มีเหตุผล และวางตัวเป็นกลาง	0	0	+1	+1	+1	0.60
3.	มีความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.	มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจในการ ปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาชื่อเสียงของ ตนเอง	0	+1	+1	+1	+1	0.80
6.	มีความสามารถในการแนะนำหรือชี้แนะให้ผู้อื่น ปฏิบัติตามได้	0	+1	+1	+1	+1	0.80
7.	มีความสามารถในการปรับตัวเท่าทันการ เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.	มีความสามารถปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหาร สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9.	คำนึงถึงประโยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลักและรักษา ประโยชน์ของผู้ใต้บังคับบัญชา	0	0	+1	+1	+1	0.60
10.	มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อให้งาน บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	0.80
ด้านที่ 2 การมีวิสัยทัศน์							
11.	มีความสามารถในการนำกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปสู่ การปฏิบัติได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12.	มีความสามารถในการจัดระบบและการประเมินผล การปฏิบัติงานของครูที่ดี	0	0	+1	+1	0	0.40

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า
		1	2	3	4	5	IOC
13.	มีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น รูปธรรมตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14.	มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	+1	+1	+1	+1	0	0.80
15.	มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้อง กับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
16.	มีความคิดเชิงบวกต่อครูและบุคลากรในการ ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	+1	0	+1	+1	0	0.60
17.	มีความสามารถในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้กับครู เพื่อสร้างความเข้าใจและเต็มใจปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
18.	มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย เพื่อ พัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถของครู	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
19.	มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แนวทางในการ บริหารงานให้มีการพัฒนาที่ทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ในปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
ด้านที่ 3 การมีมนุษยสัมพันธ์							
20.	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
21.	รับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
22.	มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้น ผู้ใต้บังคับบัญชา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
23.	มีความสามารถในการสื่อสารกับผู้ร่วมงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
24.	มีความสามารถในการใช้คำพูดเชิงบวกในการสื่อสาร เชิงสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
25.	มีความสามารถบริหารความขัดแย้งระหว่างบุคลากร ในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า
		1	2	3	4	5	IOC
26.	ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรศึกษาหาความรู้ในวิชาชีพของตนอย่างสม่ำเสมอ	+1	0	+1	+1	+1	0.80
27.	มีการยกย่องชมเชย ให้เกียรติและใช้ถ้อยคำที่สุภาพกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา	0	+1	+1	+1	+1	0.80
28.	มีการสร้างและประสานภาคีเครือข่าย เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	0	0	+1	+1	+1	0.60
ด้านที่ 4 ความสัมพันธ์กับงาน							
29.	มีความรอบรู้ในการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
30.	มีแบบแผนทิศทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
31.	มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
32.	มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจสู่การปฏิบัติ	+1	0	+1	+1	+1	0.80
33.	มีการควบคุมดูแล ตรวจสอบเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
34.	มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
35.	มีความสามารถประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
36.	มีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการบริหารจัดการสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
37.	มีการกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
ด้านที่ 5 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม							
38.	มีการคิดนอกกรอบในการสร้างสรรค์นวัตกรรม	+1	+1	+1	+1	0	0.80
39.	มีการแสดงออกถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรม สิ่งใหม่ๆ	+1	+1	+1	+1	0	0.80
40.	มีการนำนวัตกรรมมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาการทำงานของครู	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
41.	มีการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในพัฒนาการจัดระบบสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
42.	มีการผสมผสานนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อ	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า
		1	2	3	4	5	IOC
43.	มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและแก้ปัญหา ในการทำงานอย่างสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
44.	มีความสามารถในการบูรณาการวิธีการทำงานที่ หลากหลายมาใช้กับสถานศึกษาได้	+1	0	+1	+1	+1	0.80
45.	มีความสามารถในการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. อาจารย์ ดร. ภัสยกร เลาสวัสดิกุล	คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมชัย หาญกล้า	อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม	คณบดีคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปณิดา เนื่องพะยอม	อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์ดร. ธัญนันท์ ทองบุญตา	อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๘๐/๒๕๖๗.....วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวกรมล ชูรัก รหัสนักศึกษา ๖๔๒๑๗๐๑๐๓๐๗ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๘๑/๒๕๖๗.....วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๗.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวกรกมล ชูรัก รหัสนักศึกษา ๖๔๒๑๗๐๑๐๓๐๗ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๘๒/๒๕๖๗.....วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๗.....

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้อยู่เกี่ยวข้องตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวกรกมล ชูรัก รหัสนักศึกษา ๖๔๒๑๗๐๑๐๓๐๗ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขออนุญาตเป็นผู้อยู่เกี่ยวข้อง
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๘๗/๒๕๖๗.....วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๗.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา เนืองพะนอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวกรรมล ชูรัก รหัสนักศึกษา ๖๔๒๑๗๐๑๐๓๐๗ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.กัศยกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๖๔๔/๒๕๖๗..... วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๗.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน อาจารย์ ดร.ธัญนันท์ ทองบุญตา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
 ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
 ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาวกรกมล ชูรัก รหัสนักศึกษา ๖๔๒๑๗๐๑๐๓๐๗ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวตล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ภาคผนวก จ

หนังสือขออนุญาตทดลองใช้ (try out) เครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๘๕๔

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๘ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒

ด้วยนางสาวกรกมล ชูรัก รหัสนักศึกษา ๖๔๒๑๗๐๑๐๓๐๗ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการทดลอง
ใช้เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือที่สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาต
ให้นางสาวกรกมล ชูรัก ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง
ซึ่งได้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒ หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี ทั้งนี้ นักศึกษา
จะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.กัศยกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

โทรสาร ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๔๘๖

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒

ด้วยนางสาวกรกมล ชูรัก รหัสนักศึกษา ๖๔๒๑๗๐๑๐๓๐๗ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การเก็บข้อมูล ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดของท่านได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้
นางสาวกรกมล ชูรัก ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต ๒
หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้นักศึกษา
จะเป็นผู้ติดต่อ และประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.กิตยกร เลาสวัสดิกุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

โทรสาร ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ - สกุล	นางสาวกรรมล ชูรัก
วัน/เดือน/ปี เกิด	วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2537
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	323 หมู่ 1 ตำบลละหานนา อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 1/1 หมู่ 4 ตำบลขอนแก่น อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี 15170
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู คศ. 1
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2562 ครูผู้ช่วยโรงเรียนบ้านขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พ.ศ. 2564 ครูโรงเรียนบ้านขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2561 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2568 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี